

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

INGE STORM.

U P P Å T

ELLER

N E D Å T ?

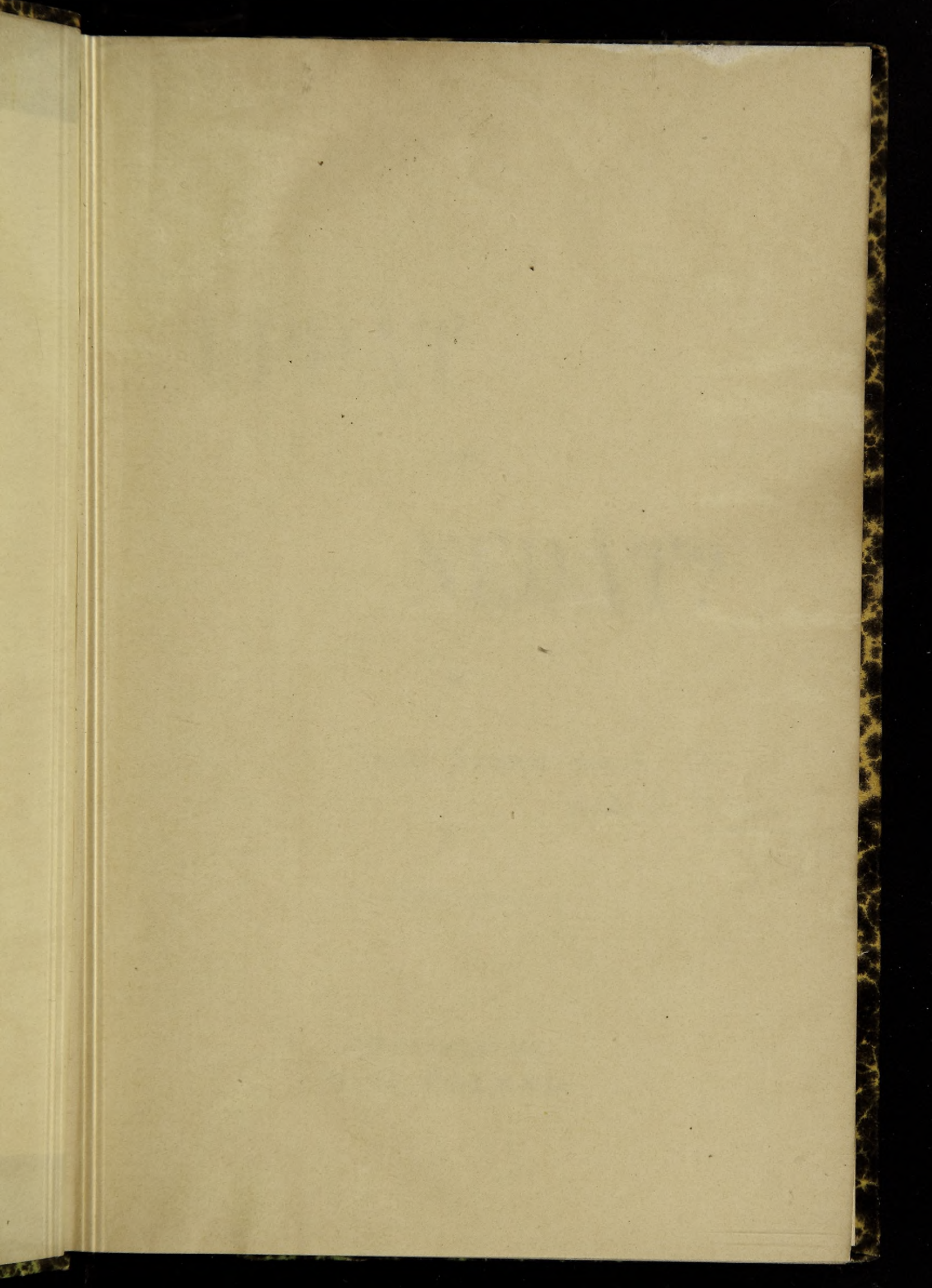

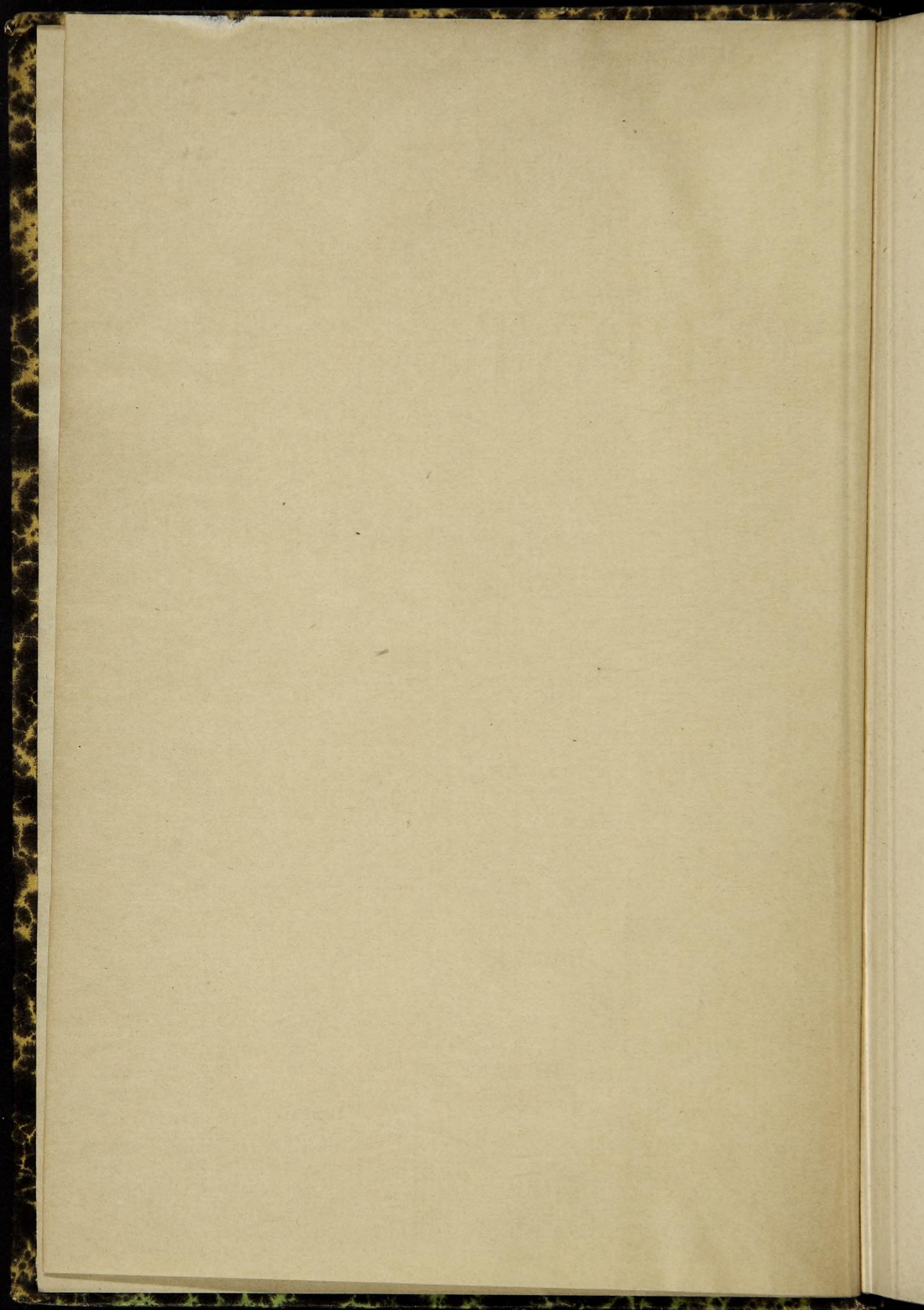
HELSINGFORS.
G. W. EDLUND.

Pris 2 Fmk. 50 p.

Nitt.

sv.

UPPÅT

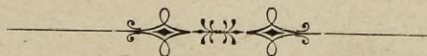
ELLER

NEDÅT?

AF

JNGE STORM. pseud. för
Adèle W. Weman.

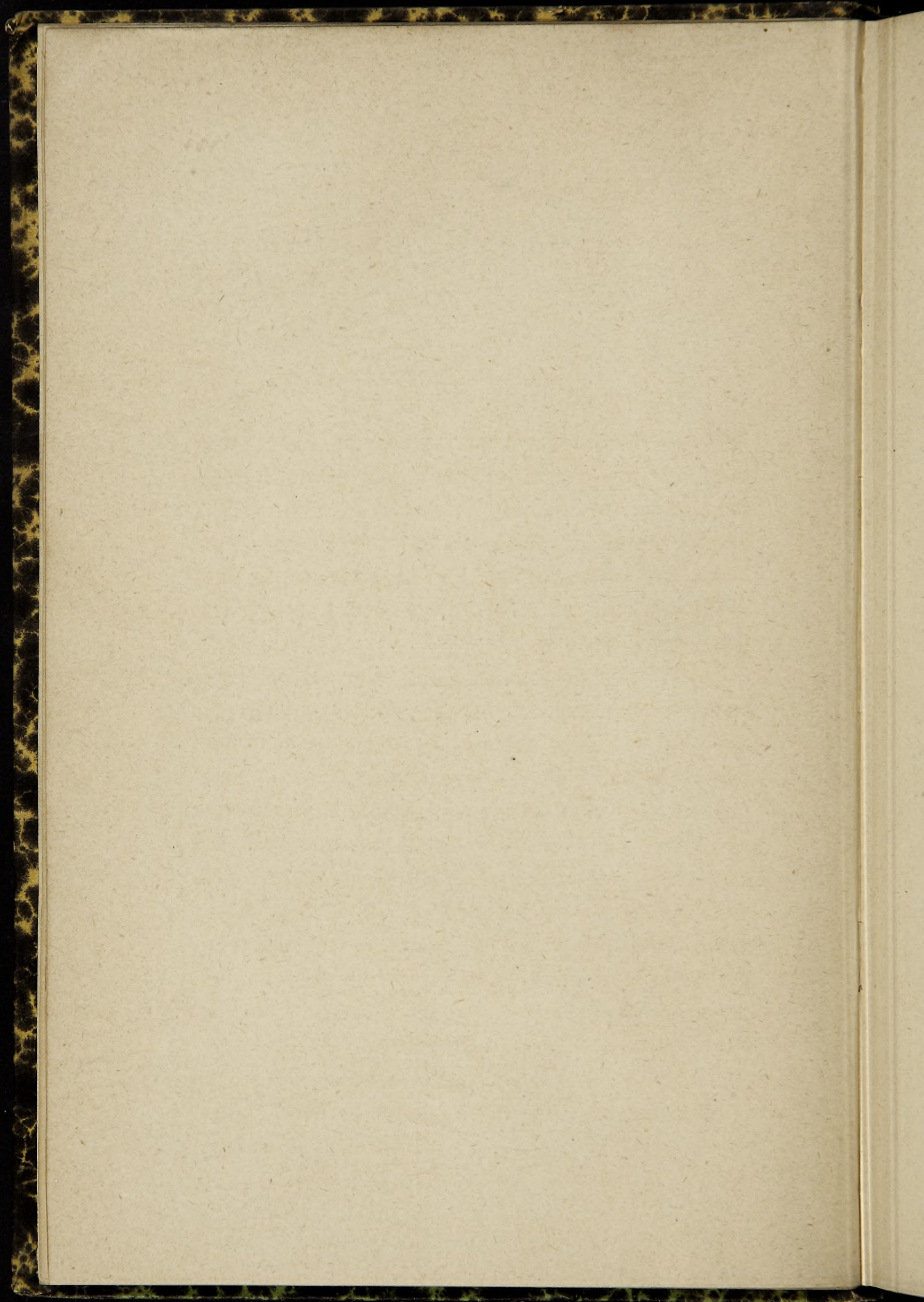
75

HELSINGFORS 1890.
G. W. EDLUND.

HELSINGFORS,
HUFVUDSTADSBLADETS NYA TRYCKERI.
1890.

UPPÅT ELLER NEDÅT.

Mery Ryding var trött vid hufvudstaden, öfvermätt af dess nöjen. Lifvet erbjöd henne numera intet annat än tomhet och födde en längtan efter något bättre, innehållsrikare. I tolf år hade hon lefvat detta för hennes umgängesvänner så vexlande och rika, men för henne sjelf så enformiga och intetsägande lif.

Vid fyllda aderton år gjorde hon vid en nöjeslysten moders sida sitt inträde i societeten, men icke ens vid så unga år beredde henne samhällslifvet någon verklig fröjd. Konvenansen plågade henne, fraserna som man kallar konversation tilltalade henne ej. Hon såg lögn och förtal likt en mörk tråd genomlöpa sällskapstonen. Hon längtade efter sanning och trodde sig stark nog att ej taga anstöt deraf. Hon ville känna sig tacksam, om någon öppet påpekade hennes egna fel och derigenom gjorde henne uppmärksam på sig sjelf. Kanske kunde det kännas bittert ibland, men välgörande vore det i alla fall. För sanningen skulle hon alltså vara tacksam, i hurudan form den än trädde henne till mötes.

Modern, en förmögen enka, skulle antagligen lemna Mery ett arf på hundratusen. Mery hade blott en enda bror, en bortklemad morsgris, betydligt yngre än hon sjelf, en vek natur som aldrig lärt att styra sina böjelser. Mery, som hade en hög tanke om mannens fysiska styrka, antog att det fysiska och det psykiska borde följas åt. När hon hos sin bror upptäckte psykisk svaghet, var det icke långt ifrån att hon föraktade honom.

Bror Åke och syster Mery voro icke alltid goda vänner. Åke var böjlig som vax, Mery skrattade deråt och detta skratt grep brodern, just därför att han kände sig träffad deraf. De gnabbades ej sällan dessa två, det gafs knappast någonting hvarom de kunde enas. Mery förklarade skrattande att hon icke ogera gick till strids, som i alla fall var mera uppfriskande än den harmoniska fraseologin. Sålunda kom det småningom någonting utmanande i hela hennes väsen, ett trots som icke slog an på alla håll och som synnerligen misshagade hennes mor.

Fru Ryding lade an på att vara en finsirlig och behaglig sällskapsdam och hennes stundom spirituella väsen nedtystade den elaka miss, tanken att hon fyllt fem och femtio år. Den lefnadsglada enkan tyckte om att lefva högt och bygde lysande förhoppningar på dotterns val af make. Hon förde Mery öfverallt och gladdes öfver

hvarje ny manlig bekantskap, synnerligast om det var en man hörande till den finare societeten.

Sjelf en obetydlig småstadsfröken hade hon ej varit synnerligen bemärkt förrän hon vann den rike affärsmannen Rydings hand. Då upptäcktes som genom ett trollslag alla hennes sällskapsgåfvor. Hon vann plötsligt en hop beundrarinnor och kanske än flere beundrare. Fru Ryding hörde till dem, som på lifvets stora teater i det längsta söka spela en framstående roll. Hon bäfvade för den stund då ålder och skröplighet nödgade henne att träda i skuggan. Genom dotterns giftermål hoppades hon stiga ännu ett trappsteg högre; nedåt — det vore förfärligt.

När den rike grosshandlaren Samsson och den fattige ingenjören Beldt samtidigt gjorde Mery sin kur, gynnade modern synbarligen grosshandlaren. Han var en ståtlig medelålders man och hans ordkarghet härflöt, enligt fru Rydings mening, endast deraf att energiska personer handla mera än de tala. Nej, hans ordfattigdom härledde sig från tanketomhet, menade Mery. Hon sökte tankedjup, hon hade nog af tomhet. Det fulaste ord hon kände var tomhet, det påminde henne om något svart, afgrundsligt, från hvilket man aldrig kunde kafva sig upp. Hon afskydde tomhet och herr Samsson var tom, han hade ingenting att hoppas af Mery.

Modern suckade. Åter en sviken illusion. Hvem vet hvilken sorg Mery i framtiden komme att åsamka henne. Hon hade en natt drömt att Mery stött ned henne i en dypöl. Hon kunde ej glömma den drömmen.

Ingeniör Beldt hade ett sjukligt utseende, var fattig och ful, dessa tre brister voro nog för att väcka fru Rydings motvilja. Af henne hade han intet att hoppas. Men Mery kunde ej se ingenjören från en så ful sida. Hans sjuklighet var möjligen ärfd, farfadern hade dött i lungkatarr. Hans fattigdom var af mindre betydighet då hon sjelf medförde en rik hemgift, och hans fulhet var kanske en borgen för att ingen kvinna skulle locka honom till otrohet.

Mery betänkte sig en längre tid, dryftande saken från många sidor. Intagen af hans fängslande konversationsförmåga och vinnande sätt gaf hon äntligen sitt jaord. Mery var då tjugutvå år gammal. Fru Ryding bet sin läpp blodig, men var klok nog att hålla god min. Hon visste att dottern hade en vilja, som var svår, kanske omöjlig att böja.

Förlofningstiden syntes ingenjören alltför lång, han blef nervöst orolig. Han hade icke tänkt sig saken så. Han hoppades på ett snart giftermål, hvarför denna väntan? Mery påstod skrattande att en prøfvotid var välgörande. När man stod i begrepp att ingå en förening för hela lifvet, borde man

grundligt på förhand känna hvarandra. Att idealisera hvarandra och sedan svikas vore mer än sorgligt. Alla småaktiga hvardagssidor, kantigheter och ojemnheter i lynnet måste komma i dagen redan före bröllopet. Så ungefär lydde Merys resonnemang, som hade till följd en treårig förlofning.

Fru Ryding var ingalunda den som påskyndade giftermålet, hon hoppades på en brytning och denna gång gäckade hoppet henne ej. Mery delgaf aldrig sin mor på hvilket sätt hon utforskat ingenjörens lefnadssätt, men efter tre års trolofning stod det klart för henne att hennes fästmans sjuklighet härflöt af oordentligt lif, hans fattigdom af slösande vanor och hans fulhet kanske deraf att han saknade fasthet i viljan, manlighet i karaktären.

Till ingenjörens sorg och grämelse blef bandet brutet. Mery var hård nog att tolka sin f. d. fästmans sorg såsom sprungen ur svikna förhoppningar på arvet och hemgiften. Andra, känsligare naturer, trodde att herr Beldt sörjde förlusten af sin intelligenta fästmö. Det är svårt att afgöra hvem som hade rätt, men säkert är att ingenjörens förtviflade försök till återförsoning strandade mot ett bleklagdt nej.

Medan pratet och skvallret öfver händelsen fortgick, var fru Ryding klok nog att bosätta sig på landet. När hon återvände till hufvudstaden hade

hennes umgängeskrets någon tilldragelse af nyare datum att dryfta.

Sedan dess hade fem år förflutit och fru Ryding begynte känna sig allvarsamt orolig. Mery var nu tretio år, det var sannerligen hög tid att göra sitt val. Men Mery hade blifvit förunderligt kall och sluten, hon drog sig synbart undan sällskapslifvet. Det såg ut som kände hon sig led åt dess fagra yta, der sminket täckte skröpligheterna och ingenting fick vara eller synas sådant det egentligen var.

Hon längtade efter det naturfriska, osminkade, okonstlade. Hon åtrådde att möta det öppna, sanna, ja till och med ett opoleradt material till något som kunde framkalla hennes sympati, som hon möjligen kunde omforma till något skönt. Det var nu en gång så att hon såg hyckleri i sällskapstonen; nästan hvarje leende ljög, tyckte hon.

Hon kunde ej hjälpa att hon kände sig mistrogen, då tanterna med flödande ordsvall fägnade sig öfver någon uppmärksamhet från hennes sida, då de trovärdigt försäkrade att just hon var deras älskling. Hon såg forskande på sina jemnåriga då de öfverhöljde henne med kyssar. Det var kanske orättvist och stygt af henne, men hon återgäldade sällan sådana smekningar. Hon tviflade på uppriktigheten i herrarnes artiga förklaring att hennes sällskap för dem utgjorde ett sant nöje, att

hon var tilldragande genom sin kvicka konversation, lockande genom sin fördomsfrihet. Hon misstänkte att det oftast var moderns rikedom som gjorde att man kallade henne kvick, lockande och tilldragande.

Fru Ryding afskydde landtlifvet, Mery älskade det. Sällan hade de tillbringat sommaren på landsbygden. Nu hade Mery emellertid lyckats öfvertala sin mor att för sommarmånaderna bosätta sig i en bondgård, långt från hufvudstaden, i en af de svenska kommunerna. Tanken på denna utflykt gladde henne mer än någonting annat. Om man erbjudit henne att resa ut till främmande länder, så hade hon helt vist ej gladt sig så som öfver den berramade utflyttningen till landsbygden.

Ensligt, men vackert var det vid det lilla Ringnäs. Barrskogen stod rundtom åkertäppan och en liten insjö låg bäddad inom en ram af saftiga alar. Mery kunde ej se sig mätt på den blanka vattenytan, som visade henne molnens spegelbild. I staden hade hon sällan gifvit akt på molnens mjuka former, nu beundrade hon dem der de sväfvade fram, vexlande form i hvarje ögonblick. Stundom klädde de sig i mörkgrått, stundom i ljus-

grått, stundom i hvitt. Ja, de kantade sig ibland med en tjusande guldbräm. Dessa varierande ljusbilder fängslade. Mery såg slott och landskap, insjöar och berg. Ja, molnen utgjorde för hufvudstadsdamen de första dagarnas allt upptagande intresse. Hennes blick hängde vid dessa moln, som jagade hvarandra deruppe, högt öfver hennes hufvud.

Visst voro de mångbesjungna dessa rymdens elfvor, tusen skalder och älskare hade sjungit deras lof, hon hade förr skrattat deråt, men nu förstod hon den trollmakt som framkallat deras kväden. Hon kunde timal sitta på berghällen vid vattenbrynet och drömmande blicka in i dess spegel, eller kastade hon sig utsträckt på hällen stirrande uppåt rymden, der molnen bildade så oregelbundna kon-turer.

Uuderliga tankar stego upp inom henne. Hvarför jagade det ena molnet det andra, det stora mörka sökte famna det lilla ljusa, som sväfvade undan. Men denna svindlande jagt var blott en lek. Det ljusa ville nog famnas af det mörka, det längtade att uppgå deri. Nå ja, nu nådde de hvarandra. Mery slöt sina ögon. Skulle hon engång finna något stort, starkt och naturfriskt, som ville famna henne, såsom det mörka molnet deruppe omslöt det ljusa och upptog det uti sig.

Hon lyssnade begärligt till det aflägsna pinglandet af en koskälla eller vattnets sakta, enformiga

skvalpande emot strandstenarna. Dessa enkla ljud smekte hennes öra och tilltalade henne bättre än hufvudstadens orkestermusik. Hur kunde hennes mor sitta derinne i den kvalmiga salen i bondgården. På behörigt afstånd såg den pittoresk ut denna gård deruppe på kullen. Den lyste rödmålad och lockande mellan gran och tall, men rummen voro låga, fönstren små och luften derinne kvaf. På gårdsplanen var luften ej heller alldeles ren och barnen hade gerna kunnat snygga upp sig litet, men när Mery gjorde dem uppmärksamma derpå, sprungo de skrattande sin väg. Värden och värdinnan voro tillmötesgående på sitt sätt, men de talade ett underligt språk och Mery hade till en början svårt att förstå dem.

Nej, derinne trufdes hon alls icke. Sjöstranden var hennes älsklingsplats. Der ville hon, åtminstone de solklara dagarna, nedslå sina bopålar. Kunde en promenad i Kaisaniemi, Brunsparken eller esplanaden jämföras med detta. Ingalunda, och hittills hade hon ansett dylika promenader icke så litet angenäma. Der gick hon i full stadstoilett och mötte grupper af herrar och damer, som mer eller mindre närgånget betraktade henne. Här mönstrades hon endast af ekorrens svarta ögon, som välvilligt och fördomsfritt öfversågo om hon befriade sig från ett och annat tryckande klädesplagg.

Från staden hade hon medtagit en hel hop böc-

ker i afsigt att läsa, men naturen gaf henne så underbart rikt tankestoff, hon fann så mycket nytt att läsa deri. Den stora boken med de fina vyerna, tecknade af konstnären öfver alla konstnärer, fick plötsligt ett hittills okänt intresse för henne. Hon sköt likgiltigt böckerna från biblioteket åsido, hon hade så mycket annat att tänka på, medan fru Ryding för att döda tiden kastade sig öfver den af dottern försmådda romanliteraturen.

Vecka efter vecka förflöt. Fru Ryding kunde ej längre härda ut bland tafatta bönder och osnygga barnungar. Ville Mery ej göra en veckas besök i hufvudstaden? Nej, det ville Mery alls icke. Vädret var så vackert och tiden förflöt så angenämt härute. Fru Ryding ryckte på axlarna, lemnade Mery kvar och reste allena. Mery var icke så ung att hon behöfde bevakas, hon var alltför förnuftig att löpa åstad och dränka sig. Något äfventyr kunde icke komma i fråga, åtminstone ej något kärleksäfventyr. Vidt omkring bodde endast bönder, hvilkas sällskap fru Ryding hoppades att Mery ej sökte.

Den nöjeslystna frun prisade sin sons fina urskiljning, då han bestämdt vägrat att följa sin mor och syster till bondgården. Han föredrog att resa till Imåtra. Nu hade han återvändt från sin nöjsamma färd och fru Ryding längtade att träffa den käre gossen, förrän han reste till landtbruksinstituttet i Sverige, der han ämnade tillbringa två år.

Mery erfor en känsla af trefnad då hennes mor rest. Hon andades friare och det kändes nästan som hade ett band blifvit löst. Icke därför som skulle ej Mery hållit af sin mor, men därför att det gafs så många frågor i hvilka de två ej harmonierade. Fru Ryding, som vantrifdes på landet, visade ofta en surmulen uppsyn, som störande inverkade på dottern. Landtlifvets stillhet hade hos Mery födt behof af hvila och lugn. Nu kände hon sig så fri, så glad, nu ville hon andas ut och njuta, njuta i fulla drag af sommarluft och frid. Svalan flög dit hennes instinkt manade, böljan vältade sig fritt derute, hon ville vara såsom de, tumla om i oberoende och frihet.

Hon hade läst så många skildringar ur folk-lifvet och på afstånd intresserat sig därför. Men hur förhöll det sig i verkligheten, hade romanen eller novellen bredt en förgyllning deröfver, som alls icke tålde en närmare granskning. Var icke detta fält tillräckligt intressant för en forskningsfärd, och stod henne icke nu tillfället öppet att i verkligheten tränga in i allmogelifvet, dess seder och vanor. Hon lifvades vid tanken derpå, de få frihetsdagarna fingo icke förspillas.

Försigtigt närmade hon sig gårdens unga värdinna, som till en början något stelt drog sig tillbaka från den fina hufudstadsfröken. Hon, kvinnan i den hemväfda kjolen, tyckte sig hafva ingenting

gemensamt med damen i den dyrbara stadsdrägten. Men småningom, genom ihärdighet och vänlighet från Merys sida, minskades svalget mellan de två unga kvinnorna. Lotta hörde icke till de obehagliga och misstänksamhet var långt ifrån henne. Mery anslogs till en viss grad af den lefnadsfriska bondkvinnans glada och hurtiga väsen, och en ömsesidig tillgifvenhet, växande till förtrolighet, uppstod mellan den okonstlade landtkvinnan och den öfverlägsna hufvudstadsfröken.

Det var en mulen julidag. Öfvergående regnskurar hade strött sitt fina stänk på syrenerna, den gula sanden låg tung och våt, inga solstrålar lekte i kiseln. Mery såg missnöjd upp till de svarta molnen. Molnen, som hon vanligen så varmt beundrade, föreföllo henne i dag afskyvärdt fula och glädjestörande. Just i dag hade hon önskat idel solsken. Hvarför ville sjelfva naturen lägga hinder i vägen för hennes fröjd. Merys lynne skiftade till följd deraf färg såsom väderleken, vexlande från ljust till mulet, från mulet till ljust. Denna dag hade lofvat att för henne blifva en minnesvärd dag, länge och uppriktigt hade hon på förhand gladt sig deröfver.

Värdinnan, den hurtiga Lotta, hade berättat henne att den dagen var det bal på Storbacka, riktig bal med 50 pennis inträdesafgift. Lotta visste alltför väl att fröken skulle skratta åt en sådan bal,

men hjertans roligt hade de unga, och skratta och dansa det fick man. Mery hade aldrig sett en dans på landsbygden, en riktig okonstlad bonddans. Genom mycket öfvertalande, krus och enträgenhet lyckades hon aflocka Lotta löftet att följa henne till dansstället. Till en början hade den unga värdinnan bestämdt vägrat. Det passade sig icke att hon som hade barn, man och hushåll besökte en dans. Dessutom kände Lotta sig sjelf, hon skulle icke nöja sig med att åse dansen, nej hon ville svänga om så det kändes i knäveckan och sådant såg lätt-sinnigt ut, dansen var ett nöje blott för de unga. Merys böner besegrade slutligen Lottas motstånd, och de vandrade nu, trots det ostadiga vädret, sida vid sida på skogsvägen.

Mery log. Hennes mors ogillande stod klart för henne. Hvad skulle denna mor säga, om hon såg den väg hennes dotter nu beträdde. Modern var icke så litet högmodig och det var hon kanske sjelf. Hennes beröring med den arbetande klassen hade hittills varit nästan ingen. Inrotad fördom hade hållit henne på afstånd. Att hon nu gick der i den okonstlade bondvärdinnans sällskap föreföll henne sjelf löjeväckande, men lusten att se ett folk-nöje på nära håll besegrade alla fördomsfulla invändningar. Bonddanser hade hon sett endast på scenen, verkligheten skulle snart rulla upp sitt sceneri för henne.

Deltaga i dansen hvarken ville eller vågade hon. Det passade sig bestämdt icke, att en bondgosses grofva arm låg sluten om hennes lif, eller att hans flåsande andedrägt berörde hennes panna. Nej, hon ville vara åskådare, icke deltagare i det bullrande nöjet. Hon kände sig glad, riktigt upprymd vid tanken på det som väntade henne. Hon nästan ångrade att hon icke sjelf klädt sig till bondjänta. Kanske lade hennes stadsprägel ett visst band på glädtigheten. Kanske såg man henne icke gerna i den muntra kretsen.

Nu hördes fiolernas skärande ljud och den taktmessiga stampningen i dansen. Der stod balen i den gula gården. Grupper af gossar och flickor skämtade högljudt på gården, och röken ur gossarnas pipor och papyrosser hvirflade rundtomkring. Att en och annan regndroppe föll generade alls icke den glada ungdomen. Här besvärades man sannerligen ej af en ömtålig baldrägt. Kretong och bomullsklädningar slöto sig kring flickornas osnörda former, men mången bland de unga tärnorna föreföll Mery det oaktadt både täck och tilltalande.

Vid hennes ankomst afbröts samtalet för en stund. Man fixerade henne med nyfikenhet, till och med förvåning. Lotta nickade gladlynt till höger och venster, hon tycktes vara bekant med hela svärmen. Hurtigt trädde hon in i salen följd af Mery, som ofrivilligt steg några steg tillbaka, oan-

genämt berörd af den luft, som derinne mötte henne. Ett tjockt dammoln, blandadt med tobaksrök, gaf salen en dunkel prägel och golvet var svartgrått och glänsande, fastän hvarken bonadt eller måladt. De två musikanterna arbetade förtvifladt för att gifva tonerna eftertryck, och trängseln bland de dansande var fruktansvärd.

Mery tyckte sig märka att hon ej ifrån alla håll möttes af de blidaste ögonkast. Måhända verkade hennes öfverklassprägel hämmande på glädjen, men hon ämnade icke dröja alltför länge i detta kvalm och denna hetta. Lotta hade efter mycket sökande lyckats finna en stol, den hon triumferande frambar till Mery.

Med nyfikenhet mönstrade Mery de dansande. Många af dem dansade väl. Någon elegans spårades icke, men man förde sig med ett visst naturligt behag. Det var någonting nytt och fängslande för Mery allt detta. Hon ångrade ingalunda att hon kommit hit, äfven om den rörliga och brokiga taflan ej fullt motsvarade hvad hon väntat. Någon teaterallmoge såg hon icke, men det lefnadsfriska löjet på ungdomens läppar behagade henne. De sågo hvarandra så käckt i ögonen, den högre societetens prydhed och affekterade sipphet fanns ej här.

Plötsligt fästades hennes öga vid en bland de dansande ynglingarne. I hufvudstadens balsalonger hade hon aldrig mött en dylik typ. Hvem var han,

denne unge man, som förde sig ledigare än alla de öfriga? Hans resliga gestalt anslog henne. Hans mörka hår, fuktigt af värmen, hade fallit djupt i pannan, skuggande ett par djupa, frimodiga ögon. Han var tilltalande, denne högväxte man, och Merys ögon följde honom, utan att han berördes deraf eller ens gaf akt derpå.

Ändtligen upphörde han att dansa, antagligen besvärad af den öfverväldigande värmen, och Mery kunde nu med säkrare blick iakttaga honom. En obildad bonde var han icke, det läste hon i hans anletsdrag, som förrådde ett odladt sjäslif. Herre var han ej, det slöt hon af hans dräkt, som i snitt och finhet icke stod mycket öfver mängdens. Denne man, hvem han än var, intresserade henne.

Han tycktes alls icke mönstra flickornas led. Hans blick såg lugnt öfver de dansande, utan att fästa sig vid någon särskildt. Att Mery betraktade honom observerade han ej. Märkvärdigt, hon hade vistats så många veckor på orten och icke hört talas om denne man. Hvem var han? Hon måste taga reda derpå af sin pratsamma värdinna.

Gerna ville Lotta lemna upplysningar. Tyckte fröken att han såg bra ut, nå, det hade hon icke lagt märke till, men olik alla andra det var han. Han ville läsa, bara läsa och hade böcker i massor. Redan i gossåren hade han lidit spe och smälek för böckernas skull, man trodde icke att han dugde till

något nyttigt, stackars gosse. Fadern, som var stolt öfver hans goda hufvud, lät honom genomgå seminariet.

Alla hade tänkt, att Erik Paulsson skulle egna sig åt folkskolan, då han genomgått kursen, men det föll honom alls icke i smaken. Hvad nytta har han nu af sin lärdom? Folket klandrade honom skarpt, men det tycktes alls icke beröra honom. Han köpte ett hemman och är alls icke för mer än hans ståndsbröder. Lotta skrattade litet spefullt. Hvertill tjenar honom nu kunskapen, han är och förblir en bonde, ingenting annat. Och så ligger han jemt öfver de der böckerna, sällan besöker han någon. Men språksam och glad är han, och hvad han engång lofvar, det står han fast vid. Så besynnerligt, att fröken fäst sig vid honom, han bär ju icke ens herrekläder!

Lotta gaf gerna upplysningar om ett och annat, hon formligt lifvades af lusten att berätta. Skvallra det ville hon, gud bevars, icke. Stifta missnöje och osämja det afskydde hon, men att omtala det hon kände och visste var lika roande som oskyldigt.

Nu kunde hon icke heller låta bli att uttala den åsigten, att om man icke genom lärdomen skaffade sig inkomster, så kunde man godt undvara densamma. Detta fick Mery likasom på köpet, såsom sens moral af det berättade. Och Lotta tillade upplysande, att hon icke var ensam om denna uppfatt-

ning, en hel hop af hennes gelikar enades med henne derom.

Men Mery tyckte annorlunda. Hon intresserade sig nu dubbelt för den unge mannen. Ändtligen märkte han, att hon betraktade honom, men blyg var han sannerligen ej, han såg på henne tillbaka ogeneradt och forskande. Det irriterade Mery att hon rodnade under denne obetydliga landtjunkares blick, hon, som lärt sig så skickligt dölja hvarje intryck. Hvad man kallar det passande tycktes vara honom likgiltigt eller okänt, ty emot konvensans alla regler såg han på henne alltför länge. I dansen deltog han ej mera, och Mery såg honom efter en stund lemna danssalen.

Det blef olidligt kvaft derinne, tyckte Mery, luften kändes allt mera tryckande, och en känsla af trötthet grep henne. Lotta, som träffat en bekant, var fullt upptagen af att skämta med denne, och Mery hade fritt tillfälle att smyga sig ut. Hon erfor en uppiggande känsla af de afkylda aftonvindarnes smekning. Mellan aspens darrande löf satt en trast och sjöng sin aftonsång. Regnet hade upphört och gräset blänkte af fukt. Den förfinade hufvudstadsdamen kände en friskhet genomströmma hela sitt väsen, en friskhet, som pockade att göra sig gällande i något djerft och afgörande drag. En och annan jänta begapade hennes hufvudstadsdrägt, andra låtsade ej märka henne. Skämtet och skrattet var

högljudt och bullrande, så olika den sällskapskrets, der hon var van att röra sig.

Merys blickar flögo spanande kring mängden. Hvar fanns han, hvad gjorde han, i hvilken grupp befann han sig? Der — der, hon såg honom, men han skrattade bredt och ofint, hans röst ljöd högljudd genom mängden. Hon berördes oangenämt deraf, hvarför det kunde hon ej säga, men hon önskade nästan att hon ej återsett honom, åtminstone ej återsett honom så. Men nu såg han henne, hans blick borrhade sig fast i hennes och hon rodnade ånyo. Han deremot smålog blott. Ja, han log verkligen åt henne, lemnade gruppen, der han utgjort det lifvande elementet, och gick nedåt trädgården.

Mery kände en obetvinglig lust att följa honom. Tveksamt och på afstånd inslog hon den väg han tagit. Derborta vid en vild nyponbuske hade han stannat, som det tycktes försjunken i betraktande af skogslandskapet midt emot. Hon gick fram ända till den blommande nyponbusken.

Han syntes icke så litet förvånad, då han såg henne närma sig, men undan gick han ej. Der stod han och mötte helt frimodigt hennes blick, då deremot hon, hufvudstadsdamen, som var van att röra sig i de finaste kretsar, inför honom erfor en känsla af tafatthet. Någonting måste hon emellertid säga, det stod klart för henne, ty att han skulle öppna konversationen, det trodde hon knappast.

— Jag önskar bryta några blommor, sade hon något tvunget, men det föll honom icke in att hjälpa henne härmed. Han log blott, då hon ref sig en röd strimma på handen mot buskens taggar.

När hon stod med sina blommor i handen, kom det slutligen från honom halft gäckande:

— En blodig seger.

Hon tryckte den fina näsduken mot sin sårade hand.

— Hvad gör det, blott segern är vunnen, en seger utan bistånd.

— Det är mera intresseväckande att åse en strid än att deltaga deri.

— Men att uraktlåta att bispringa en hjälpbehöfvande är åtminstone icke artig.

— Vi allmogemän veta ej hvad artighet vill säga.

— Vi allmogemän, säger ni, är *ni* en representant af allmogen här på orten?

— Det är jag, jag hoppas ni ser, att jag är bonde.

— I så fall lyckönskar jag denna kommun.

— Till hvad?

— Till allmän bildning, sådant är sällsynt.

— Ni menar väl yttre hyfsning. Genom sjöfarten komma vi i beröring med andra nationer, derigenom inhemta vi något litet sällskapsvett.

— Och det är allt? Hon såg på honom och fängslades af den klarsynthet, som tydligt framlyste ur hans anletsdrag.

— Fröken vistas ju här på orten, bringa er en egen öfvertygelse.

— Men jag kommer så litet i beröring med allmogen.

— Dertill är måhända ert eget högmod skulden.

— Högmod, jag vidkännes ej detta lyte.

— Det tror jag, man erkänner sällan egna fel.

— Ni förvånar mig, jag är verkligen ej högmodig.

— Bevisa det.

— På hvilket sätt?

— Genom att dansa en gång med mig, bonden.

Mery skiftade färg. Detta var ett något när-gånget tillvägagående. Det var ej längre hon, det var nu han, som tog om hand att bestämma hur långt deras sammanträffande skulle gå. Men neka det kunde hon ju ej, då hon sjelfmant kommit honom till mötes, och de följdes derpå åt till danssalen.

Det blef en rask och lustig dans, denna vals vid fiolernas gnällande toner. På länge hade hon ej känt sig så upprymd. Erik var ej någon elegant valsör, men han förde sig taktfullt, säkert och otvunget. Mery hade roligt. Hon kände knappast dammet och tobaksröken. Om hennes mor hade sett henne nu! Hon smålog vid tanken derpå.

— Låt oss promenera en stund, bad hon, då de valsat nog.

Han följde henne temligen ogeneradt. Solen höll på att säga godnatt, hennes halfva skifva syntes öfver skogstoppen. Färgspelet på ängen var så grant, att hon stannade för att se derpå.

— Är ni en vän till naturen?

— En vän till naturen? Han såg käckt på henne. Jag älskar naturen och allt, som skrives och talas derom. Hela mitt väsen uppgår deri.

— Och naturen är er enda kärlek?

— Jag har ingen annan, förklarade han öppet.

— Det uppstod en tystnad, hon stod och begrundade det han sagt. Sällskapsvana egde han icke, ingenting af herremanér, men bondetankar hyste han icke heller. Hvad var han då egentligen? Han väckte hennes intresse i hög grad, kanske just därför, att han stod utom den krets hon tillhörde.

— Är det visheten eller skönheten i naturen ni älskar?

— Både visheten och skönheten. Jag tillber anden i naturen, den skapande, evigt lifgivande anden, som ur ett tings förintelse låter ett annat framstå i full skönhet.

— Ja, skaparen har alstrat mycket skönt till vår fögnad och njutning.

— Till *vår* fögnad och för *oss*. Han skrattade

till litet hånfullt och föraktligt. Sjelfviska tanke, men jag väntade icke annat af er.

— Än sjelfviskhet?

— Ja, ni tillhör en klass, der man inbillar sig, att mycket är till för ens fågnad och njutning.

— Jag erkänner, att jag hör till de lyckligt lot-
tades klass.

— I hvilket afseende anser ni er lott lycklig?

— Jag behöfver ej arbeta.

Han såg öfverraskad på henne.

— Är det lyckligt, ligger lyckan i arbetslös-
het? Och det säger ni med belåtenhet, icke med
blygsel.

Hon blef slagen af det förebrående i hans ton,
och för första gången stod det klart för henne hvil-
ket onyttigt lif hon fört och hur litet hon utträttat
i lifvet.

— Men om man icke behöfver arbeta för sitt
uppehälle?

— Ni är rik?

— Min mor är rik.

Hon såg upp till honom och märkte, att han
slöt läpparna hårdt tillsammans, medan näsvingarna
vidgade sig.

— Jag lyckönskar er, sade han, vände sig tem-
ligen oartigt om och lemnade henne utan ett ord
till afsked.

Der stod nu Mery ensam och litet förstämd.

Hon kände ingen lust att återvända till dansstället. Lottas sällskap önskade hon sig ej heller. Hon gick ensam hem, försänkt i tankar, — hon hade så mycket, så mycket att tänka på.

Från den dagen låg Erik Paulsson i hennes tankar. Han hade växt fast deri, det stod icke att hjälpa. När hon låg utsträckt på hällen vid sjöstranden och såg sommarmolnens lek deruppe, var det stora mörka molnet han, det ljusa hon. Det var förunderligt hvad allt från denna stund gestaltat sig annorlunda. Nu var det det stora molnet, som flydde, och det lilla, som jagade det. Skulle det lilla nå sitt mål, skulle det hinna fram? Jubel och fröjd, det stora molnet nåddes ändtligen af det lilla. Mery låg stilla, orörligt utsträckt, utan tankar eller annan förnimmelse än af ett halft trånfullt välbefinnande.

Så kunde det hända en annan gång, att hon slöt ögonen och en underlig oro kom öfver henne. Hon måste återse honom, ja, det måste hon. Det fanns en naturfriskhet i hans väsen, som var så ny för henne. Han hade i hennes ögon intet gemensamt med den konventionella lögnen. Det yttre var opoleradt, men hvad gjorde det; kärnan var

frisk. Ett utsväfvande Iefnadssätt var helt säkert främmande för honom.

Dag för dag kom han oftare i hennes tankar, och hon försökte icke ens att jaga bort honom. Det var sant att han vållade henne oro, men den var icke oangenäm. Hon tyckte om att tänka på honom, att drömma om honom, men det var henne icke nog, hon måste återse honom.

Hans lilla gård Säterböle låg icke långt derifrån, det hade hennes gladlynta värdinna sagt henne. Merys fasta beslut var att vandra den vägen hvarje dag. Engång måste slumpen foga så, att de sammanträffade. Hon ville enträget hålla ut med försöket, till dess hon nådde sitt mål, det lilla molnet hade ju nått det stora. Hon skrattade tillitsfullt och promenerade oförtröttadt. Slumpen var tjenstvilligare än hon vågat hoppas, hon mötte honom.

Ja, hon mötte honom vid krökningen af skogstigen, just vid den lilla rönndungen. Han sjöng, men det var icke en skolad behaglig röst, det var en högljudd skroflig sång, som obehagligt berörde henne. Men ståtlig och välväxt var han, der han gick med höguret hufvud. Han upphörde med sin sång, då han såg henne.

Hon kunde icke märka att han kände igen henne, åtminstone icke att sammanträffandet gladde honom. Hon slöt af likgiltigheten i hans blick, att han icke egnat henne en tanke, icke ihågkommit

henne en enda stund sedan deras sammanträffande. Han helsade, såsom det är sed på landsbygden, såsom på en främling och gick förbi henne.

Så finge det dock ej sluta. Hvertill hade i sådant fall hennes ihärdighet tjenat? Hon vände sig hastigt om.

— Hvert hvart leder vägen här? frågade hon något osäkert.

Han stannade, synbarligen förvånad öfver att hon tilltalade honom.

— Till Säterböle. Han ämnade fortsätta sin gång, ohågad att förlänga samtalet.

— Är ni herre på Säterböle? frågade hon derpå, men fann strax att frågan var fadd, hon hoppades dock att han ej märkte hennes tafatthet, han var ju icke van vid salongskonversation.

— Säterböle är mitt hem. På Säterböle finnes ingen herre, kom det ganska skarpt till svar.

— Jag vandrar omkring i sysslolöshet, som ni ser.

— Utan något intresse, utan mål? frågade han ej så litet ironiskt.

— Hvem vet, en kvinnas intresse kan vakna så oväntadt och plötsligt.

Hon såg så menande på honom, att han steg ett par steg närmare. Det käckta, till och med litet djerfva i hans sätt misshagade henne icke. Det var ju icke ett affekteradt bevis på lefnadsvana, det var

helt enkelt en okonstlad yttring af naturfrisk otvungenhet. Han förstod icke konsten att förställa sig. Han visade sig sådan han var. Detta var sanning.

— Er tid är kanske icke alltför mycket upptagen, låt oss taga plats på väggkanten och språka en stund.

Han tvekade.

— Byvägen tyckes mig icke vara en lämplig plats för samtal.

— Men det vore nöjsamt att konversera en stund.

— Med en bonde?

— Ja, med denne bonde.

Nu blixtrade det till i hans ögon och hans kinder fingo en högre färg.

— Låt oss gå ett stycke in i skogen, föreslog han och log så bredt, att de kärnfriska bondtänderna glimmade. Han gick förut, och hon följde honom litet upprörd. Hon tyckte nästan, att han förde henne alltför långt.

— Men jag är trött ni ämnar väl icke föra mig till en röfvarkula?

— Han vände sig om och de stodo ansigte mot ansigte.

— Är ni rädd?

— Icke för er, jag hoppas ni ej är farlig.

— Hur vet ni det, ni handlar oförsigtigt.

— Då jag ensam med er vågat mig hit?

Han skrattade alltför högt och ofint.

— Det vore klokast af er att undvika mig, det kunde hända, att jag är farlig.

Hon fick ett lindrigt anfall af hjertklappning, han hade rätt, hon handlade oförsigtigt.

— På landsbygden promenerar man icke med fylld börs, skämtade hon.

— Jag är stark, fruktansvärdt stark.

Han rätade ut sin herkuliska gestalt. Hon var ej fullt säker på, om hans ord inneburo skämt eller allvar. Men när han kastade sig ner på mossan, tog hon leende plats på stenen der nära intill.

— Det är möjligt att hos er finnes något röfvarlikt, hittills har jag känt röfvarhöfdingarne endast genom romaner.

— Dessa den öfverförfinade verdens tidsdödade medel.

— Romanen är ett fängslande studium.

— Är detta studium er hufvudsysselsättning, då måste ni sannerligen vara höglärd.

— Ni är icke så litet malitiös.

— Långt derifrån, jag ligger ju bokstafligen här i stoftet och ser *upp* till er.

— Jag märker, att skönlitteraturen icke i er har en beundrare.

— Ni uttrycker er alltför lindrigt, min fröken, jag är en man så radikal i känslor, att jag antin-

gen älskar eller hatar. Någon grad deremellan känner jag icke, *vill* ej känna.

— Ni vågar väl icke påstå att ni hatar skönlitteraturen?

— Vågar icke, hvem eller hvad skulle jag frukta? Jag *hatar* skönlitteraturen och *vågar* allt.

För första gången såg hon, att det lyste som en eld i hans ögon, men hon insåg också, att från denna stund var hennes öde afgjordt, hon var fjettrad.

— Den verkligt gedigna romanen skänker oss människokänedom och inblick i lifvet, vi kunna draga lärdom och nytta deraf.

— Lärdom och nytta, eftersade han föraktligt, om ni egnat all den tid ni slösat på romanen åt vetenskapen, kanske skulle ni i sådant fall gagnat menskligheten, och detta är ju vår uppgift, eller hur?

— Jag menar att man kan gagna på annat sätt än genom kunskap.

— Genom att strö penningar omkring sig. Gagnet deraf är ofta tvifvelaktigt.

— Att med de medel, som stå oss till buds, lindra likars nöd är skönt.

— Står det så i romanen?

Hon skiftade färg af harm öfver hans hån.

— Det står så i enhvars samvete.

— Gif menskligheten kunskap, lär den att i främsta rummet känna sig sjelf, lär den att icke för-

synda sig mot naturens lagar. Om ni verkar i dylik riktning, då har ni gagnat menskligheten och fört den ett steg framåt till lycka.

— Genom den i romanen sant tecknade karaktären lär jag mig att välja det goda och förkasta det dåliga.

— De lättjefulle och sysslolöse egna sin mesta tid åt romanen, och hvad är deras vinning deraf? I de flesta fall en angenäm retning af nerverna, en längtan att hängifva sig åt det, som i hvarje roman är den röda tråden — kärleken.

— Vågar jag fråga om ni känner den moderna skönlitteraturen?

— Alldeles tillräckligt för att anse den förderlig. Att det icke är förädling man söker i romanen, kan slutas deraf, att de slipprigaste skildringar ha den största läsarekrets. De böcker, der man vältrar sig i dyn, bringa sina upphofsmän den största vinning.

— Men kan man försämras af romanen, så kan man af samma skäl förädlas deraf. I romanen såsom i lifvet går det dåliga och det goda sida vid sida.

— Att framdraga det skämnda, det ruttna ligger i tidsandan. Man påstår att det sker för att bota och förbättra. Målare och skulptörer betala sina modeller, vore det icke skäl att de moderna författarne underhölle äfven sina typer, dessa utrucklade,

blaserade män och kvinnor, hvilka förslappade i intellektuelt och moraliskt afseende som lefvande benrangel gå genom nutidsliteraturen? Det återstode alldeles tillräckligt guld, äfven om man offrade en tiondedel deraf åt modellen.

— Ni uttalar temligen raskt edra egendomliga åsikter.

— Det misshagar er — än sedan! Dessa författare exploatera samhällets ruttenhet, som de utmåla så, att det retaraptiten hos en blaserad publik. De få sitt lefvebröd ur samhällssåren, den stora massan är nyfiken, man kastar sig öfver det nya.

— Den stora massan är vetgirig, den vill lära känna sin samtid.

— Presten vill ej utmönstra satan, hvad skulle han tala om, derest han ej finge utmåla helvetets kval? Om den onde ej existerade, skulle alla vara Guds barn och ingen prest behöfdes. Så är det ock med romanen. Om synd och last ej funnes, hvad skulle novellisten skrifva om, derfor ser han kanske ej ogera det ruttnas tillväxt.

— Ni är icke allenast hård i edra domslut, ni är orättvis.

— Jag ser saken ur underklass, ni ur öfverklass synpunkt. Romanen är det opiat ni behöfver insuga för att döda sysslolöshetens långa timmar. Vårt stränga arbete på åker och äng lär oss att älska naturen och att hata edert opiat. Men hvartill tje-

nar ett utläggande af åsigter mellan er, den fina världens representant, och mig, den ofina bonden? Vi förstå ej hvarandra, och våra vägar löpa himmelsvidt åtskilda.

Han steg upp för att gå, men Mery reste sig äfven. Han skulle icke än slippa henne.

— Men våra vägar ha det oaktadt sammanlupit, sade hon och såg varmt på honom.

Han deremot lät sin blick likgiltigt sväfvä utåt skogen.

— Hvad mera! Deraf taga vi troligen ej djupare intryck.

Förstod han då icke, att från hennes sida var intrycket icke så lätt att utplåna. Han var påtagligen ej någon van iakttagare, hon hade ej ens bemödat sig att dölja sina känslor.

— Ett intryck är icke alltid ömsesidigt, smålog hon.

Han betraktade henne förstulet från sidan.

— En blick kan säga så mycket, fortfor hon.

— Kan den?

— Åh ja. — Stundom mer än många ord.

— Sådant förstår jag icke.

— Jag tror att just ni förstår det. Ni är alltför okonstlad för att maskera edra talande anletsdrag.

— Och ni tror er förstå konsten att tolka blickar?

Hon trädde litet närmare.

— Vill ni se på mig och låta mig försöka.

Hans blick mörknade, han såg missnöjd ut.

— Ni är road af att leka, fröken.

— Åtminstone denna gång, lifvet vexlar mellan lek och allvar.

— Men *så* leker man icke här på landet, jag varnar er.

— Jag trotsar denna varning.

— Som ni vill, men skyll er sjelf.

Han skrattade till litet obändigt och stälde sig midt emot henne.

— Nåväl, är det på detta sätt ni önskar leka, vill ni tolka dessa blickar?

Han såg på henne med så häftig glöd i blicken, att hon kände hjertat våldsamt klappa. Han såg på henne så, som ännu ingen gjort det.

Hon visste icke huru länge de stodo der, betraktande hvarandra. För henne fanns ej någon tid, ej något rum, och när hon vaknade till full besinning, var han borta.

Numera kunde hon icke för en sekund slita sina tankar ifrån honom. Hon förtärdes af längtan efter ett återseende. Molnens lek roade henne ej längre, ekorrens smidiga hopp gled hennes öga förbi. Vågens skvalpning, som förr söft henne, stegrade numera oron inom henne.

Snart skulle fru Ryding återkomma, snart, snart. Och dagarna svunno, hennes få frihetsdagar, utan att hon träffade honom. Många gånger hade hon gått vägen till Säterböle, men en skymt af honom såg hon ej mer. Då hon hörde steg på vägen, skiftade hon färg, men det var ej han. Vid minsta prassel spratt hon till, men han kom icke. Så hade det gått under många dagar.

Lotta undrade öfver att fröken ej som förr drack den sköna varma mjölken, då hon mjölkade Stjerna och Ringeros. Hade mjölken en alltför stark smak af klöfver, det hände stundom? Korna voro så omåttligt begifna på klöfver, men så ökades också mjölken deraf, och smöret fick en så höggul, behaglig färg. Önskade fröken engång se på, då hon kärnade smör? Nej, det var förunderligt. Till en början var fröken så nyfiken på allt. Nu var allt intresse borta, det kunde Lotta icke förstå.

Kanske hade fröken ledsamt, då hennes mamma dröjde så länge borta. Hon hade sjelf som ogift varit sådan, hon ville ständigt vara hos mamma, i hennes närhet kände hon sig fri från bekymmer.

nu var det annorlunda, mycket hvilade nu på henne, men hon hade beslutat taga det gladt och hurtigt.

Förr hade det roat Mery att lyssna till Lottas tal, nu kände hon sig litet nervös dervid, men den goda kvinnan märkte det lyckligtvis icke. Hon ville lifva upp den unga fröken, hon funderade hit och dit.

En morgon trädde hon in till Mery, medan denna ännu låg. Hon skrattade omåttligt. Hon hade något riktigt lustigt att bjuda på. Som väderleken i dag såg misstänkt ut och svarta regnmoln hotade att urladda sig, hade Säterböle husbonden frågat, om grannarne ej hade lust att hjälpa honom med höbergningen. Hennes man och drängen hade redan gått. Lotta väntade blott på fröken Mery, som kanske hade lust att bese Säterböle.

Något märkvärdigt fanns der ju icke, om hon undantog husbonden sjelf, men fröken kunde roa sig med att bläddra i böckerna, det fanns rikligt sådana. Folket påstod att det just icke var kristliga böcker, och pastorn hade sagt, att Erik Paulsson köpte böcker, som enhvar rättrogen måste förkasta. Om fröken ville titta i dem och säga henne hur det stod till dermed? Hon betviflade ingalunda pastors omdöme, men hon tyckte icke heller illa om Erik. Hon trodde icke att han var alltför ogudaktig. Glad och treflig var han, men litet underlig ibland, han var icke som folket är mest.

Hennes man, som varit sjöman, men ledsnat dervid och slagit sig i ro på landtbacken, påstod att Erik Paulsson liknade en spanjor, så mörk och så häftigt uppbrusande var han. Han kunde vara ursinnig, när han blef ond, men det hände sällan. Hon hade aldrig sett honom sådan, men folk påstod, att han blef askgrå i ansigtet och att ögonen lyste som eldkulor. Gud bevare en för vildsinta karlar! Hennes man var gudskelof saktlig och beskedlig.

Men nu hindrade hon fröken att kläda sig. Hon skulle gifva barnen frukost och pigan förhållningsregler och så var hon färdig. Men, herre Gud, hörde hon icke Kalle skrika på gården, det var väl syster Emma, som örfilat upp honom. Hon visste icke hvem Emma bråddes på, sjelf hade hon varit ett snällt och lydigt barn, men Emma skulle få en uppfriskande skrapa, ja det skulle hon sannerligen få.

Ändtligen var Mery allena. Hon sprang häftigt upp och klädde sig. I dag skulle hon alltså återse honom. Det var just icke ett återseende sådant hon tänkt sig det, men det var i alla fall ett återseende. Hon skulle få se hans hem, hans böcker, hans arbetsrum. Hon klädde sig litet kokett, icke därför att han kunde förstå sig på sådant, men därför att hon ej kunde handla annorlunda.

Himlen var mörk och mullret af en långt af-

lägsen åska hördes. Det var så lugnt, att icke ett blad rördes i löfskogen, der de två kvinnorna vandrade fram. Luftiga spindelnät stängde här och der den tätt bevuxna genvägen. Deras fina väfnad krossades obarmhertigt, och de konstigt spunna trådarne slingrade sig kring Merys hattplymer, klibbade sig fast vid hennes axlar, snodde sig snärjande kring hennes fingrar och lade sig i sega strimor på hennes panna.

Mery såg på Lotta, hon gick der så glad, skinnande och röd, som hade ingenting i verlden förmått rubba hennes enkla belåtenhet. Hufvudduken af blommigt kattun hade glidit ned, och det lingula håret låg slätt och litet fuktigt af värmen kring pannan. Hon gnolade en sorglös folkmelodi utan att gifva akt på det, som rörde sig i naturen omkring henne.

Annorlunda var det med Mery. Hon nästan afundades Lotta hennes bekymmerslösa glädtighet och orubbliga lugn. Sjelf gick hon litet flämtande och med ojemn andedrägt, icke angripen af värmen, den gaf hon ej akt på, men helt och hållet upptagen af tankar på det stundande mötet. Hvad var det egentligen hos denne man, som så kunde fångsla henne? Hade hon hos honom funnit den efterlängtade osminkade sanningen?

Ja, ärligt och öppet hade han talat till henne, men då han sagt henne alla dessa obehagliga sa-

ker, som han ansåg vara sanning, hade det alls icke behagat henne. Hon hade velat slunga honom tillbaka ord, som lagt band på hans tunga. Hon kunde känna en obegränsad harm, och dock fängslades hon af honom och längtade att åter höra ord, som sårade henne. Men hvad tjänade det till att grubbla häröfver, det var nu engång så, att hon icke kunde komma lös igen.

Den pratsamma Lotta uthärdade ej längre tystnaden. Hon sneglade ett par gånger bort till fröken, som såg så trött ut. Hvad hade egentligen skett med hennes unga hyresgäst? En förändring hade försiggått, det var säkert. Hon ville spana helt litet, göra några oskyldiga frågor, — deri låg ingenting ondt — och så började hon: Hade fröken kanske en fästman? Eller brydde hon sig alls icke om gossar? Det kunde också vara det lugnaste. Giftastankar gjorde en bara orolig till sinnes, och karlarne voro just ej att lita på. Säterböle husbonden var icke så svår i den vägen. Han lät kvinfolket vara i fred, sade man. Han skämtade nog gerna med flickorna, men annat än några glada svar tycktes han ej vilja hafva af dem. Hans tal var sådant, att hvar och en kunde höra på utan att blygas. En och annan påstod, att han var trolofvad med snickarens Mina, men det trodde Lotta alls icke på.

Men se, der syntes ju Säterböle. Lotta erbjöd

sig att följa fröken in i salen. Hon rådde fröken att icke gå ned till höängen, snart kom det antagligen ett störtregn och fröken var så fin och grann.

En piga kom emot dem i förstugan. Hon neg, öppnade salsdörren och bad fröken stiga in. Lotta lofvade skicka in husbonden sjelf. Då han fått så fint främmande, kunde han gerna lemna höängen. Man bergade nog höet honom förutan. Han kunde visa sina böcker, sina fasliga böcker, tillade hon skrattande och gick.

Mery såg sig omkring i salen, en veritabel bondsal, hvars möbel utgjordes af en paradsäng, trästolar och en stor skänk prydd med åtskilliga småsaker. De i bondsalar lika vanliga som smaklösa taflorna, med motiv ur gamla testamentet eller ur någon gammal roman, funnos ej här. Icke heller de misslyckade marinstycken, som tyckas vara oundgängliga i bondhemmen, på trakter der sjöfart idkas. På väggen hängde blott en stor spegel i enkel ram, det var allt. Mery tog plats i den brunmålade gungstolen, och först nu föll det henne in, att hon kanske var en ovälkommen gäst i detta hem. Hennes ankomst hindrade Erik i hans arbete, och det var ju alltför tydligt att han ej önskade ett återseende, hvilket varit honom så lätt att åstadkomma, om han blott velat.

När hon hörde hans raska grepp i dörrlåset, ryckte hon till. Men han såg alls icke missnöjd ut,

det märkte hon strax. Han räckte henne handen med ett leende, som tycktes påminna om deras senaste möte. Han var iklädd arbetsdrägt, svarta benkläder, en mörkröd undertröja, men ingen rock. Det enda från en vanlig bonddrägt afvikande var den hvita skjortkragen, som stack fram ofvan tröjlinningen.

— Åter ute på forskning? Det gäckande i hans ton undgick henne ej.

— Alldeles rätt. Och forskningen gäller nu ert välförsedda bibliotek, som jag hört så mycket om.

— Vårdinnan på Ringnäs hör icke till de tystlåtna, jag känner henne.

— Hon lemnar gerna välvilliga upplysningar.

— Enligt sin uppfattning — det tror jag.

— Betviflar ni kanske hennes uppfattningsförmåga?

— I ett och annat kanhända. Hvem vågar berömma sig öfver klarsynthet? Vågar ni det, fröken?

— Jag bemödar mig åtminstone att se klart, men det finns så mycket obegripligt.

— I romanerna?

— Nej, i verkligheten.

— Naturen alstrar aldrig något obegripligt, allt är begripligt, blott man går till grunden dermed.

— Det låter något sjelftillitsfullt, är ni allseende, förstår ni allt?

— Det gifs mycket, som jag ej förstår, t. ex. det konstlade, det tillskrufvade i den förfinade verdens onaturliga samlif och vanor.

— Gif ett exempel?

— En ung dams plötsligt vaknade intresse för en bonde.

Mery sprang upp med ett svagt utrop af harm. Denne man iakttog icke ens de vanligaste höflighetsregler. Han sade henne rent ut sådant, som den minsta insigt om takt bort förbjuda honom att ens lätt vidröra.

— Det gifs intressen af många olika slag, svarade hon slutligen med tillkämpadt lugn.

— Det vet jag, för mina böcker hyser jag ett mycket varmt intresse. Ett intresse af helt annat slag hyser jag för min vän — en mycket kär vän.

— En kvinlig vän? Åh, hon är att lyckönska.

Han log, då han märkte den nervösa ryckningen i hennes läppar.

— Ni tager fel, jag har ingen kvinlig vän. För kvinnor går jag ur vägen, synnerligast om de äro unga.

— Ni hyser då motvilja för unga kvinnor?

— Icke obetingadt. Jag undviker dem kanske mera af andra skäl.

Hon såg på honom med en värmande blick. Skulle denne man alltid förbli kall för kvinnor?

— Ingen kyla kan vara evigt, den fastaste is måste tina upp engång.

— Är ni öfvertygad om att ni äfven nu ser klart? Kanske är det alls icke fråga om is och köld.

— Antagligen icke heller om glöd och hetta.

— Och hvarför icke?

Ja, det var sant, att han såg sydländskt eldig ut i denna stund, men en gentleman liknade han alls icke. Det undgick henne ej hur litet han vårdade sin yttre person, han var orakad och håret hängde fritt i pannan.

— Låt mig se edra böcker.

Han öppnade dörren till sitt arbetsrum. På väggen hängde porträtt af framstående vetenskapsmän. Mery kände åtskilliga bland dem, andra voro henne obekanta, men hon antog att äfven desse voro vetenskapens kämpar. Möblemanget bestod af en soffa i gammalmodig stil, ett skrifbord och några stolar. En af väggarne upptogs nästan helt och hållet af det omfångsrika bokskåpet.

Erik bjöd Mery att taga plats i soffan, medan han ur bokskåpet utvalde de böcker han ansåg kunna intressera henne.

— Vill ni läsa något för mig, bad hon, litet nyfiken att lära känna hans förmåga i den vägen.

— Ur hvilket arbete?

— Välj, jag litar på ert omdöme.

Han valde ett stycke ur Kaufmanns „Det mo-

derna Frankrike“, „De röda i Paris“. Han läste med eftertryck och under pauserna såg han bort till henne. Var han kanske nyfiken att se hvad intryck en dylik radikalism gjorde på henne? Att just sådant anslog honom framstod tydligt. Han läste vidare med vidgade näsvingar och lätt vibrerande röst. Det såg stundom ut, som glömde han att han hade en åhörare. Hon satt och såg på honom. Just sådan kunde hon tänka sig en af de rödaste.

Han var just en af dem, som kunde exaltera massorna. Om han sprang upp på talarestolen, utslungande ord om förtryck och orättvisa, så skulle hopen som blodhundar rusa på de bättre lottade. En sådan som han kunde leda hela skaror till mord och plundring.

Ju mer hon såg på honom, desto tydligare stod det för henne, att denne man var farlig, farlig till och med för den enskilde, som mötte honom. Hon ryste. Vore det icke säkrast att i tid undfly? Hvart hän ledde detta oemotståndliga intresse?

Någonting förut okänt arbetade våldsamt inom henne. Det kändes nästan hotande och farligt. Hon tyckte att det ville kväfva henne, och ett svagt utrop af ångest undslapp henne. Erik såg upp, först förvånad, derefter leende. Han slog häftigt boken igen. Männe han anade den tysta strid hon kämpade?

— Ni är rädd, sade han lågt och litet hest.

— Kanske; de äro farliga, dessa röde.

— Det farliga undviker man, om man är feg.

— Annars bjuder man det spetsen.

— Och går under af nyfikenhet. Jag varnar er än en gång.

Hon rodnade. Ett sådant språk hade hon aldrig förr hört, det både harmade och eggade henne.

— Ni är ej så litet egenkär.

Det är möjligt, men jag är kanske mera, enligt edra begrepp, brutal. Glöm ej att jag är en bonde.

— Om kunskapen ej affilar brutaliteten, hvar till tjenar den då?

— Jag vill öppet förklara er, att jag icke tillfredsställt min kunskapsörst för att lära mig hur man bör trycka artighetens mask på sina innersta känslor. Jag har läst för att gagna mig sjelf och mina medmenniskor, det är endast vetande och tänkande, som lyckliggör.

— Men det är just vetande och tänkande, som böra lära oss att ej såra andra med ord och later.

— Hvem moraliserar ni, mig eller — er sjelf?

Hon blef förvirrad, han tycktes ej längre vara omedveten om det välde han fått öfver henne.

— Det hade varit klokast af er att undvika mig, vår bekantskap leder icke till något godt, vi förstå ej hvarandra.

— Det nya, det förut obekanta är just egnadt att väcka vårt intresse.

— Men kom ihåg att det icke är jag, som uppsökt er.

Sinnesrörelsen kom henne att oupphörligt växla färg.

— Hvad menar ni?

— Jag menar, att jag hittills gått er ur vägen.

— Men att ni hädanefter icke ämnar göra det?

Han började visa tecken till oro, han sönderplockade obarmhertigt en frans af bordduken.

— Önskar ni, att jag fortfarande viker undan? Jag *kan* det, jag sade er engång, att jag är stark.

Om hon önskade att han undflydde henne? Åtminstone önskade hon det icke nu, i detta ögonblick.

— Ni vill det icke?

Hon sade icke ja, icke heller nej, hon teg.

— Ni vill det icke? upprepade han.

Hon sänkte hufvudet djupt.

— Nej, jag vill det icke.

Han sprang upp från sin plats och gick med häftiga steg fram och åter. Under flere minuter hördes blott det entoniga ljudet af hans steg och fladdrandet af en fjäril, som med trötta vingslag mot rutan sökte komma till frihet och luft. Den långa tystnaden pinade Mery outsägligt, hon måste till hvad pris som helst afbryta den.

— Gif fjäriln frihet, sade hon sakta, han arbetar sig dödstrött.

— Frihet numera — nej, han har sjelf valt sitt öde.

— Men han är förlorad.

— Han hade kunnat undvika det.

— På hurudant sätt?

— Genom att fladdra förbi mitt fönster.

— Ni är grym.

— Kanhända, men jag har varit ärlig, jag har varnat.

Han hade stannat framför henne och hon räckte ut sin hand. Han grep den och höll den en stund hårdt tryckt i sin.

— Som ni vill — numera är det för sent att undfly mig.

Sedan den dagen hade hon träffat honom många gånger. I dag väntade hon sin mor. Fru Ryding hade skrivit att nu skulle hon komma, men endast för att afhemta Mery. Hon kunde ej härda ut till sommarens slut derborta på bondlandet, som hon hatade. Aldrig skulle Mery hädanefter lyckas öfvertala henne till en dylik utvandring till ödemar-

ken. Hon ansåg denna sommar förlorad, hellre hade hon rest till en badort, der hade hon åtminstone fått lefva i bildade människors krets. Kornas och fårens sällskap voro icke för henne. Bönder kunde vara bra nog, men i sin närhet ville hon ej hafva dem.

Mery borde packa den stora kofferten färdig, tills hon kom. Enfaldiga hade de varit, som försett sig med visitdragter i denna vrå. Intet enda besök hade de gjort, icke heller fått emottaga något. Hon hade icke mod att inbjuda sina hufvudstadsbekanta till det otrefliga Ringnäs, de skulle blott ledas till döds der. Från denna sommar rent af afskydde hon bondgårdar. På Ringnäs kunde hon numera dröja högst tre dagar. Hon skulle jubla högt, då hon fick säga det farväl för alltid. Mery gick hela dagen i nervös spänning. Med förströdd min betraktade hon middagsbordet, men förmådde ej ens smaka på de anrättningar tjensteflickan framdukade. För att döda tiden gjorde hon ett förtvifladt försök att packa den stora kofferten, men när hon ditkastat sin mors trädgårdshatt i stället för promenaddragten och sin parasoll i stället för balskorna, så uppgaf hon försöket och gick ned till sjöstranden.

Hennes tankar gingo tillbaka till den första stund hon suttit här, hänförd af att betrakta molnen i vattenspegeln, tjust af insekternas surrande dans, der de oupphörligt svängde om ofvan vatten-

ytan. Hur hade hon icke med intresse följt svarlornas flygt och sett dem nu och då doppa vingspetsen i vattnet! Allt detta hade förefallit henne, stadsdamen, så nytt, så skönt. Naturens språk stämde henne då sorglös och vek.

Nu satt hon der på samma plats, bränd af en tärande oro. Det föreföll henne som begynte hon glida utför den glatta berghällen, der hon förr i vecka drömmar trygt insomnat. Hon kom nu ihåg den förvåning, som afspeglat sig i Eriks ögon, då hon vid anblicken af ett spindelnät yttrat, att så fin skulle hennes brudslöja väfvas.

— Men det vi känna för hvarandra är icke kärlek, hade han med skoningslös öppenhet sagt, kärlek är ju sympati och enighet i lifsåskådning. Vi kunna icke vara vänner lifvet om, det finnes ingen sympati emellan oss.

Alltså skiljas — nej, det kunde hon ej tänka sig. Hans ord hade trängt uddhvassa till hennes innersta och med tårfyllda ögon hade hon sträckt armarna emot honom. Först hade han nästan förskräckt tagit ett steg tillbaka, derefter hade han något blek smålett emot henne, och så fick hon tala om brudslöja och vigsel.

Ärligt hade han uppträdt, men hon var öfvertygad om att han underskattat sig sjelf, då han en annan gång sagt till henne: finkänslig är jag alls icke; — häftig och hänsynslös kan jag stundom

vara, — men — han hade tillslutit ögonen — hängifven kan jag ock vara, obegränsadt hängifven den som vunnit min sympati.

Ett visste hon med säkerhet om honom och det var just det, som snärjt henne, han var intelligent, besatt ett tankedjup, hvori det intresserade henne att dyka ned för att hemta upp i dagen åsigter och omdömen, som frapperade henne. Det fanns intet ämne främmande för denne man. I sin ensliga studerkammare hade han dryftat tidens flesta frågor och] när reflexionen sprungit upp, så oberörd af andras åsigter och omdömen, fanns i konklusionen någonting originelt, som fångslade henne.

Helst samtalade han om allvarliga ämnen. Då kunde han glömma tidens flykt, då förädlades hans anletsdrag, i samma mån de besjälades af innehålls allvar och djup. Men det kunde hända, då hon hänförd såg på honom, att han plötsligt afbröt samtalet, att hans i grunden otämnda natur tog ut sin rätt, att han blef obändig i sin passion. Det var i sådana stunder hon kände sig litet rädd för honom. Men hon älskade honom likväl med en hängifvenhet, som hon aldrig förr tilltrott sig ega.

Om den väl vore förbi, den stund, då hon måste delgifva modern allt. Den mor, som så litet förstod henne, som var så olik henne. Att hon på rangskalan steg några steg nedåt, det grämde henne alls icke. Det, som verlden kallade lysande, det öf-

verförfinade, hade ju aldrig anslagit henne. Det var intelligens och verklig kunskapskärlek hon sökte.

I hufvudstadslifvet hade hon funnit tomhet, i sällskapslifvet lögn. På landsbygden fann hon åtminstone natur och sanning. Men om det var sant det han sade henne om hänsynslöshet och brutalitet, då hade hon glidit nedåt — nedåt.

Det var kväll, då Mery återvände. Fru Ryding hade för länge sedan anländt. Det smärtade henne att Mery icke mött henne derinne, hade hon ännu ej nog af svärmeriet vid sjöstranden? Fortfor hon ännu att beundra den afskyvärda berghällen och trastens skvattrade i albuskarna? Tjusades hon fortfarande af de harmoniska tonerna i landsbygdens orkester, sammansatt af fårens bräkande och kornas råmande? Lyssnade hon med samma nöje till gransångarens enformiga knäppningar, som kunde bringa nervsystemet i olag med sitt evigt enahanda?

Fru Ryding medförde helsningar från bror Åke, som afrest till Sverige. Den käre gossen skulle, för att roa sig, dröja i Stockholm en obestämd tid. Ingeniör Beldt hade följt honom, de förstodo att taga lifvet gladt, desse unge män. Ingeniören hade varit fin och artig, fastän rösten förefallit litet skroflig. Mery gjorde kanske en dumhet, då hon afskedade honom. Möjligen hade hon snart blifvit enka, men mången hade fått uthärda en dylik sorg.

Nu märkte fru Ryding äntligen hur mager Mery blifvit. Nå, detta var ingenting annat än ett slående bevis på att hon i grunden ej trifiedes på landet. Redan i morgon skulle de afresa och det var hög tid. De hunno ännu på sensommaren vistas några veckor i Hangö. Fru Ryding hoppades, att Mery för alltid vore botad för sin mani för landsbygden. Detta var en bitter, men välgörande kur.

Om Mery uppriktigt ville tillstå det, så hade hennes nöje varit ringa. Hvad hade hon under dessa veckor egentligen upplefvat, ingenting. Hon hade sällskapat med grisarna och samspråkat med hönsen, sannerligen uppbyggligt och lärorikt. De hade åtminstone bort göra visit hos länsman och presten, men till och med det hade Mery motarbetat. Nu var hon mager och blek om näsan, det var allt.

Följande förmiddag vexlade mor och dotter icke ett ord. Fru Ryding var lika blek som stum, hon visste nu allt. Hennes dröm var ord för ord besannad. Mery hade hjertlöst nedstött henne i dypölen.

Fram emot middagen brast det löst. Fru Ryding var vältalig, orden störtade som en dusch öfver stackars Mery. Om Mery gifvit sin mor en dosis gift, så hade det varit en välgerning jemfördt med detta. Fru Ryding var genom detta slag förlorad, bruten. Hur modig hon än var, saknade hon dock mod att hädanefter visa sig bland sina vänner i hufvudstaden. Hvert skulle hon fly, den

arma förkrossade modern, hvar fanns det en enslig vrå för henne?

Andra döttrar älskade sina mödrar och skydde intet offer för att bereda dem en fröjd, men hennes sjelfviska dotter var annorlunda, hon tvekade ej att draga en tung sorg öfver en uppoffrande och kärleksrik mor. Det var en skandal, som måste bli hennes död. Men hvad brydde sig en hjertlös dotter om en skandaliserad moders lidanden!

Honom, den förhatlige bonden, ville hon aldrig se. Hoppades han kanske att genom Mery bli herremän, eller var det endast rikedomerna han eftersträfvade? Han bedrog sig i sanning, hans bondslughet slog denna gång fel, icke en penni af de väntade hundratusen skulle tillfalla honom.

Hittills hade bondeklassen varit henne likgiltig, nu hatade hon den. Verlden var upp och nedvänd. Hon hade aldrig väntat något godt af den socialistiska vind, som blåste genom nutiden. Förr hade bonden stått ödmjuk med hatten i hand inför bättre folk, nu var han djerf nog att vilja äkta en hufvudstadsdam. Sådan var följderna af de granna talen om bonderättigheter och underklassens framdragande. Bonden sjelf förstod icke hvad man menade med den arbetande klassens gradvisa höjande, han tyckte sig redan nu vara öfverklassens gelike.

Men — det kunde kanske löna sig att se denne man, naturligtvis blott för att förtrampa och för-

krossa honom. Han måste stå tillintetgjord framför henne, ja det måste han. Hon ville skicka bud på honom, slunga honom ord i ansigtet, ord, som kommo blygselns rodnad att stiga upp i hans anletsdrag, om en sådan tölp var mäktig att erfara en känsla af blygsel, men det var han naturligtvis ej. Att han var mer än vanligt fräck och framfusen hade han alltför tydligt visat, då han vågat höja sin blick till fröken Ryding. Tala vid honom det ville hon, visa honom hans rätta plats och om möjligt förmå honom att ännu draga sig tillbaka.

Stum hade Mery åhört sin mor. Hon förstod att hennes vreda tal var en ström, som icke kunde dämpas, som måste få tid att kvälla fram, storma åstad och så småningom lugna sig. Vid de förklenande yttrandena om Erik steg färgen på hennes kinder, men hon bet ihop läpparna och teg för att ej förvärra sin sak. Mor och dotter hade aldrig rätt förstått hvarandra, men i denna stund kände Mery, att klyftan dem emellan vidgades.

På kvällen kom det till en scen mellan mor och dotter, en kamp, ur hvilken den senare utgick segrande. Fru Ryding hade skrivit några rader för att ögonblickligen kalla Erik till Ringnäs, och stod just i begrepp att ringa på tjänstflickan för att afsända skrifvelsen, då Mery hejdade henne. Replikerna föllo täta och korta.

— Det tjenar till ingenting, du borde känna mig, jag står fast.

— I denna dåraktiga handling?

— I min kärlek till Erik.

— Som genom sin råhet långsamt skall pina dig till döds.

— Som genom sin törst efter vetande skall väcka äfven mitt kunskapsbegär.

— Romangriller!

— Fast, orubblig öfvertygelse.

— Detta är ju halft vansinne. Och för denna chimär kastar du bort ditt hela lif.

Fru Ryding föll i hysterisk gråt.

— Du lemnar mig, din mor, åt skammen?

— Jag ser ej någon skam häri.

— Du är förblindad.

— Möjligen också du, mamma. Kom ihåg att jag älskar Erik.

— Ja, för en tid.

— Nej, för alltid, och tillräckligt högt att trotsa allt.

— Att bryta med din mor och dina vänner?

— Det smärtar mig.

— Men du ändrar ej beslut?

— Nej, ännu engång nej!

Ute på gården grät lilla Emma. Hon hade matat fåren med bröd och gumsen hade gifvit henne en så våldsam smekning, att hon tumlat i gräset.

Nu satt hon på en sten, och medan läppen vred sig i fula och sura grimaser, inbillade hon sig att det gjorde ondt i sidan. När lilla lammet kom för att taga bröd ur hennes hand, stampade hon hårdt i stenen. Hon ville aldrig mera mata fåren, då gumsen var så otacksam.

Mery satt vid fönstret och stirrade tankspridd utåt. Hon såg värdinnan och pigan komma med en vattenså öfver gården. Då Lotta såg sin lilla dotters upphettade ansigte, stannade hon och talade några uppmuntrande ord till barnet. Så bar hon in sån, men återkom snart med en sockerbit. Emma måste bli söt och snäll igen, det lönade sig icke att gråta längre. Se, der kom lilla grisen grymtande, ville Emma ej klappa honom? Men den lilla vred sig i vanmäktig vrede, hon ville icke klappa grisen, hon ville hellre slå honom. Den ömma modern lät sin hand smekande glida öfver flickans lingula hår. Der stod grannas Wille och lurade och grinade åt Emmas tårar, det var en riktig skam att barnet gret.

Så tittade Lotta upp i fönstret till Mery och gjorde tokroliga miner och vinkade henne. När Mery halft motvilligt gick ut till henne, pekade hon menande utåt sjön, der en båt kretsade fram och åter. Fröken gissade nog hvems båt det var och hvem mannen var, som rodde den så hurtigt. Att Erik Paulsson önskade hafva någon med sig i bå-

ten var alltför tydligt. Lotta dolde sina skrattlystna läppar i förklädet och plirade slugt på Mery.

Aldrig hade hon anat, att en så fin fröken kunde tycka om en gosse, som, fastän han var lärd, bibehållit bondjackan; men hennes mor hade sagt, att herrskapsfolk tycka om bruna ögon och det be-sannades nu. Gud bevars, hon ville icke säga nå-got förklenande om Erik, tvärtom, han var en glad och vänlig gosse, men nog hade Lotta sett finare karlar, sådana, som kunde göra sig till för kvinfolk och som klädde sig fint. Hon kände många sjö-män i bygden, som voro större sprättar. Nåja, enhvar må följa sitt tycke och det var Lottas öfver-tygelse att sådant var utsedt af en högre makt. Om det nu var så, att fröken tyckte om Erik, så vore det kanske roligt att gå ned till stranden.

Men Mery gick ej dit och följande dag reste Ringnäs hyresgäster.

Mery och Erik voro nu gift folk. Hon satt framför skymningsbrasan i sitt rum på Säterböle. Derute sopade novembervinden den nyssfallna snön i hopar, som antogo de mest fantastiska former, kilade med ett klagande ljud genom springorna i

fönstret och trummade harmset i takrännan. Kallt och ruskigt var det derute och så mörkt, att hon knapt genom rutan kunde se en skymt af den molnbetäckta hösthimmelen.

Två månader hade Mery varit gift och två bref hade hon skrivit till sin mor, utan att erhålla något svar. Fru Ryding hade rest till Italien redan före dotterns giftermål. Hon ville lemna skandalen tid att nötas ut. Giftiga tungors hviskningar nådde henne lyckligtvis ej till södern, och under Italiens varma sol sökte hon glömska.

Merys blick hvilade tankfullt på eldtungorna, som ringlade sig kring den sprakande veden. Hon hade sett att kärleken ofta är en dylik, snart slocknande flamma och frågade sig sjelf om hennes kärlek till Erik var stark och bestående. Hon var öfvertygad om att den var det. Hon älskade honom ännu lika varmt trots hans kantiga, stundom litet frånstötande sätt. Men de nya förhållandena vålade henne icke så litet bekymmer, allt var annorlunda än hon tänkt sig det, så svårt. Om hon blott kunde arbeta sig in i de enkla landtliga vanorna, om hon kunde finna nöje inom Eriks sällskapskrets! För hans skull ville hon allvarligt försöka.

Ej utan oro såg hon dock de moln, som stundom drogo öfver Eriks panna, då den skarpa kontrasten mellan hans hustru och hans vänner alltför

bjert framträdde. Med skarpt granskande blick kunde han då gifva akt på henne. Hon var icke nog folkelig inför honom, det förstod hon alltför väl. Men hon ville försöka att utjemna det fula vecket mellan hans svarta ögonbryn. Hans sällskap var för henne lika lärorikt som angenämt. Han var så intelligent, så beläst. Nästan hvarje kväll läste han högt för henne ur någon af de många värdefulla böcker, på hvilka han slösade allt det han på annat sätt kunde inbespara.

Hittills hade han ej låtit henne se en skymt af den brutalitet han påbördat sig sjelf. Det var lyckligt för henne och äfven för honom, ty med sådant skulle hon ej låta böja sig. Det steg hon tagit från en samhällsklass till en annan hoppades hon att dag för dag allt mera vänja sig vid. Hon förstod att hon icke gått in i ett förmöget hem och af sin mor kunde hon ej vänta något. Derför längtade hon efter verksamhet, hon ville arbeta och sjelf bidra till deras utkomst.

Erik var öfverseende, då det gälde hennes första osäkra steg som husmoder. Han skrattade godmodigt, då hon begick misstag, hvilket icke så sällan inträffade, och om middagsmaten misslyckats, försökte han dock med vänlighet att äta deraf. I ett afseende tyckte hon sig märka att han stälde fordringar på henne, hon borde så fort som möjligt sänka sig ned till den klass han hörde — till bonde-

klassen. Hon sade *sänka sig ned*, han deremot *höja sig upp* till bondeklassen. Ja deri låg det, det som kunde blifva ett tvistefrö dem emellan.

Deri låg det. Han såg med en viss öfverlägsenhet ned till henne och hennes gelikar. Han kallade den bildade klassen föräten, kraftlös, sugande, tärande. Han ville omdana henne till underklassare och denna fordran kände hon mer än svår att uppfylla. De pligter hon åtagit sig ville hon fullgöra, men det var också allt. Hon kunde småningom lära sig göra en tjenarinnas sysslor, men en tjenarinna var därför icke hennes jemlike. Tafatt var hon till en början, så att tjensteflickan ofta skratade åt henne, men det skulle gå bättre hädanefter, hon förstod sig redan en smula på ladugården.

Om hon saknade hufvudstadslifvet? Åhnej, teatern var det enda hon stundom efterlängtrade. Hon följde i tidningarna med intresse hvad man för dagen bjöd hufvudstadspubliken. Ibsens nyaste verk, hvilka då uppfördes, lockade henne. Hon kunde ej förklara hvarför hon sympatiserade med Rebecka i Rosmerholm. Hon mer än ogillade hennes dåd gentemot den unga frun, men den luttrade, den nya Rebecka tyckte hon om. Mery beundrade Rebeckas kraft. Hvarmed kunde hon vinna så stort inflytande öfver Rosmer?

Hon önskade tillvinna sig en del af detta in-

flytande öfver Erik. Hon ville så gerna hafva honom litet finare till skick och later. Hon erkände villigt, att han i många afseenden stod öfver henne. Hans tanke var så klar, hans omdöme så skarpt, hans minne lysande. Och sjelf hade han arbetat sig upp. Hon beundrade hans energi. Men hvad toaletten beträffade, sättet att skicka sig, valet af ord och uttryck, rörelsernas smidighet, se deri fann hon vissa brister hos honom. Kunde hon småningom vänja honom vid ett större aktgifvande på sig sjelf, vore hon nöjd.

Men nu kom han. Hon hörde honom stampa snön från fötterna, det var så roligt att han kom. Hon hörde hans kraftiga grepp i dörrlåset, hon kände det så väl, och nu stod han framför henne.

— Det gläder mig att du kom, jag kände det just nu litet hemskt.

— Derute är också vargaväder, men hos mig väcker dylikt inga hemiska känslor.

— Men stormens tjut, är det icke hemskt?

— Nej, desto behagligare ha vi det härinne vid härden.

Han tände lampan.

— Vi fortsätta läsningen från i går, sade han helt hurtigt och gladt.

Hon tog sitt handarbete och han läste högt. Så hade de tillbringat de flesta kvällar och Merys intresse för dessa allvarliga böcker stegrades dag

för dag. Hon nästan blygdes, att hon förr så litet sysselsatt sig med dylikt. Nu egde kvällarna för henne något innehåll, hennes vetande ökades, hennes synkrets vidgades och så lemnade dessa kvällar någonting att tänka på. Sällskapslivets innehållslösa pladder hade tråkat ut henne, tomheten deri förslappat henne.

Då han upphört att läsa, värmdde hon vatten till teet på glöden af den utbrunna brasan. De föreföllo henne så trefsamma dessa små göromål, och det kändes så godt, då han satt inne hos henne. Hon dukade bordet och bjöd honom taga plats bredvid sig i soffan. Hon längtade efter en liten smekning af honom, en handtryckning, en kyss eller blott en värmande blick, men han tycktes icke förstå hennes längtan.

— Med smekningar slösar man icke inom vår klass, hade han en dag leende sagt.

— Det var vanligen hon, som smekte honom, det tillät han och tycktes finna sig väl deraf. Hitills hade hon sorgfälligt sökt undvika all anledning till missämja och fastän det hos honom fanns ett och annat som misshagade henne, så hade hon ännu aldrig gjort honom uppmärksam derpå.

Nu, när hon lutade sitt hufvud till hans skuldra, var det en obetydlighet, som kom henne att draga sig tillbaka. Hans stöflar, insmorda med en fet obehaglig smörja, som af fukten upplösts, spridde

en oangenäm lukt, som störande ingrep i hennes idylliska dröm.

Med en missnöjd grimas drog hon sig ifrån honom, steg slutligen upp, tog sin parfymflaska och bestänkte sig med dess innehåll. En behaglig doft spred sig kring rummet och återbringade snart Merys lynne i jemvigt. När hon ville återtaga sin plats i soffan, såg hon det hotfulla vecket mellan Eriks ögonbryn.

— Kom icke hit, utbrast han ironiskt, din förfinade luktorgan kunde ånyo taga anstöt af underklassens stöfvelarom.

Det var första gången han på det sättet tilltalat henne. En fin rodnad steg upp till Merys kinder och mera förvirrad än harmsen satt hon och såg på honom under tystnad. Men när han med vidgade näsvingar och ett hånfullt drag kring munnen mötte hennes blick, väckte det hennes förtrytelse.

— Kan eller vill du aldrig förstå, att man bör ställa ifrån sig dylika stöflar, innan man slår sig i ro för kvällen.

— Och så borde jag väl parfymera mig, innan jag nalkas dig. Jag, allmogemannen, skulle förakta mig, om jag gjorde mig skyldig till dylikt.

— Det angenäma är aldrig föraktligt.

Det kom ett kallt, stelt uttryck i Eriks blick.

— Är det en tillrättavisning?

— Hur det behagar dig?

Han reste sig långsamt från sin plats.

— Det är så godt att genast säga dig det. Det gifves något, som jag ställer högst af allt. Detta något är frihet. Det minsta band du söker pålägga mig kan bringa mig ur jemvigten. Jag ber dig, tag dig i akt för sådant.

Färgen sjönk och steg på Merys kinder, det var hårda ord för henne. Det gafs mycket hvori hon ville böja sig för hans öfverlägsenhet, men hon ansåg sig kunna fordra att äfven han böjde sig för henne i sådant der hon stod högre än han. Och nu talade han till henne på detta sätt, som tydligt tycktes afklippa alla förhoppningar på eftergifter från hans sida, äfven då det gälde rena bagateller.

— Hvarför detta maktspråk, denna brutalitet. Hänsynslös kan du ej vilja vara emot *mig*.

Han promenerade oroligt fram och tillbaka.

— Hvarför just ej emot *dig*?

— Derför att jag är din hustru.

Han stannade tvärt framför henne med korslagda armar.

— Du spiller dina ord förgäfves. Jag böjer mig aldrig under någons vilja. Jag lyder endast de grundsatser jag uppstält för mig sjelf, — nu vet du det.

Hon kände sig ytterligt beklämd. Rädd för honom var hon ju icke, ville åtminstone ej ens för

sig sjelf erkänna att hon var det, men hon insåg att en svår kamp gentemot denne man förestod henne. Att vika och lemna segern åt honom det fick, det kunde hon ej.

— Jag ber dig ihågkomma att det icke är en obildad kvinna som står framför dig.

— Nej, det är den hersklystna och segervana hufvudstadsdamen.

Hans röst lät sträf och hård.

— Om du tror dig kunna imponera på mig med brutalitet och fysisk styrka, så misstager du dig. Dylikt kan inverka blott på den obildade.

— Tror du det. Han kom ett steg närmare, hans blick såg hotande på henne.

— Erik, gif akt på hvad du tager dig till!

— Väl! Men då måste du — tuga.

Hon dolde ansigtet i händerna, hufvudet sjönk ned som för ett slag. Hur kunde han tala så till henne, slunga till henne blickar som marterade, ord som krossade. Nu hade den alltså begynt, kampen mellan dem och det var hon som lidit det första nederlaget.

Kort derpå hörde hon Erik lemna rummet. Dörren gick igen efter honom med ett hårdt slag. Hon blef ensam medan stormen fortfor att hvina kring knuten.

Hon sjönk ned i soffan och stirrade med tom blick uppåt. Taklampan svängde sakta, satt i rö-

relse af ett knapt märkbart luftdrag. I kakelugnen glödde ännu ett och annat kol, glimmade upp en stund, föll i aska och falnade.

Var det redan på samma sätt med Eriks kärlek, glimmade den numera blott under askan, för att i morgon falna och tillintetgöras. „Men detta är icke kärlek“ hade han sagt henne engång. Hvad var det då? Passion, en hastigt öfvergående lidelse, icke ens grundad på tillgifvenhet, vänskap och sympati. Nej, sympati existerade icke mellan honom och henne, men kunde de icke för den skull älska hvarandra.

Hon å sin sida älskade honom, hon älskade honom till och med fastän han sårat henne så djupt. Vredgas kunde hon ej, blott gråta, gråta öfver hans brist på skonsamhet och känsla, och hon grät bitterare än kanske någonsin förr.

Följande dag kom Erik litet skamsen in till frukosten. Han gick fram till Mery och kyste henne.

— Förlåt mig, jag var i går styggare än jag bort vara. Jag skall bemöda mig att kufva mitt

hetsiga lynne, men det går ej lätt. Du får hafva fördrag med mig.

Under måltiden var han mer än vanligt vänlig och språksam, det låg till och med något omedvetet fint och behagligt i hans väsen, och så kom han fram med något som storligen förvånade henne. Hittills hade han aldrig föreslagit att taga henne med på de besök han gjorde hos sina föräldrar på Rokärr, en mil från Säterböle. Utan att hon funnit motivet till detta hans handlingssätt hade ett dylikt förbiseende sårat henne. Ansåg Erik henne icke än till fyllest folkelig, fortfor han att betrakta henne som den öfverförfinade stadsdamen. Nu inträffade det hon så länge längtat efter. Erik bad henne följa med på en färd till Rokärr då slädföret var brillant och väderleken gynsam.

Medan Erik sysslade med förspänningen gjorde Mery sig färdig för afresan. Den lilla vänlighet han visat, gjorde henne så utesägligt godt. När allt gick omkring, tänkte hon, höll han kanske mera af henne än hon vågat hoppas. Att han ångrade det senast passerade och att han erkände sin förseelse var henne ett tecken på hans uppriktiga sträfvan att banda en brutalitet, som han sjelf ogillade. Hon borde taga i betänkande att han tillhörde en klass der orden ej vägdes med guldvigt, men hennes noblare beteende skulle småningom inverka äfven på honom. Hur skulle hon ej då obegränsadt och

hängifvet älska honom. Lika gladt som hon insvepte sin gestalt i den moderna reskappan, insvepte hon sin själ i ljusa framtidsförhoppningar. Det var så oändligt litet hon önskade rättadt hos honom, han besatt så många egenskaper som hon kände sig stolt öfver. Den förändring hon önskade åstadkomma rörde sig kring ett mera vårdadt sätt, ett något som hon ej så noga kunde specificera. I det hela var hon lycklig, ja det trodde hon åtminstone, hon hade ju velat hafva det så, alldeles så.

Roligt var det att vid bjellrornas klang åka genom den hvitklädda skogen, der gran och tall stod så aristokratiskt stela med ett hvitt snödraperi öfver gröna grenar. På ett och annat ställe, der skogen var glesare, bröto novembersolens sneda strålar igenom och förgylde drifvorna. En flock mesar flaxade i en lummig gran, deras vingar åstadkommo ett litet snöfall medan de träget sökte sin föda kring trädets grenar. Det kändes så godt att i fulla drag andas den friska vinterluften.

— Men Erik, jag fruktar att ej kunna behaga dina föräldrar. Hvarför ha de ej besökt oss en enda gång under dessa två månader?

— Helt enkelt därför att de önskade en svärdotter ur sitt eget stånd. De ogillade mitt giftermål och hade öfverhufvudtaget hellre sett att jag fortfarande lefvat ogift.

Då Mery litet nedslagen uraktlät att svara fortfarande Erik.

— Genom min släkt går ett egendomligt drag, det att gifta sig sent eller alls icke. I allmänhet gifter man sig tidigt inom allmogeklassen. Men på det som de bildade kalla sedlighet håller man icke så strängt. Många giftermål ingås först då, när omständigheterna tvinga kontrahenterna dertill.

— Det är djupt beklagligt att moralen bland allmogen icke står högre.

Ett hänfullt leende gick öfver Eriks läppar.

— Jag vågar påstå att moralen bland allmogen, åtminstone på landet, står långt högre än bland en demoraliserad stadsbefolkning. Allmogemannen engång gift blir i regeln sin hustru trogen. Äktenskapsbrott höra till sällsyntheterna såväl från mannens som hustruns sida.

— Men den bildade kvinnans moralitet står tiofaldt högre än allmogekvinnans. Damen ur societeten bryter sällan lagarna för sedligheten.

— Derför att mannen i de flesta fall, af hänsyn till den bildade kvinnan, väljer sina offer bland underklassen. Dessa kvinnor till hvilka ni, damer ur societeten, föraktfullt se ned äro de som i ert ställe fått prisgifva sig.

— Hvarför prisgifva de sig? Lockelserna till afsteg äro ej större för dem än för andra.

Han skrattade ett hårdt oharmoniskt skratt, som smärtsamt berörde henne.

— Ett tanklöst resonnemang, som tydligt talar om din okunnighet om lifvet. Hos dig och dina gelikar har naturen i lika hög grad nedlagt det erotiska fröet som hos allmogekvinnan. Passionen en gång väckt skulle leda till detsamma för fröken som för tjensteflickan, om männen pröfvade eder dygd så som de göra det med folkets värnlösa döttrar.

Merys förut röda kinder blefvo än rödare.

— Du tror således ej att bildningen höjer moralen?

— Icke der naturnödvändigheten talar. Jag har intet erkännande för damernas nu så moderna fraser om att höja männen upp till sig i sedligt afseende. De yfvas blott öfver en dygd, som icke blifvit pröfvad.

— Och du hyser ej större aktning för den dam som bevarat sin oskuld, än för den fallna tjensteflickan?

— Hvem är det du kallar fallen? Är det kanske den kvinna, som älskat hängifvet och uppoffrande, men som öfvergifvits och bedragits. Om jag kan skänka min aktning åt en sådan, frågar du. Det kan jag fullt och obetingadt. Att du och dina gelikar stå fastare i det ni kalla dygd betviflar jag. Den overksamma damen, som genom romanläsning och toma drömmier dödar timmarna, har antagli-

gen större anlag och mera tid att egna åt det erotiska än den verksamma arbeterskan, men frestelsen ställer sig sällan i hennes väg.

Stora tårar hängde i Merys ögonfransar, hon hade aldrig förr hört sin mans åsigt i denna ömtåliga fråga.

— Du dömmar den bildade kvinnan utan att känna henne.

— Likasom du den obildade. *Du* borde åtminstone ej påpeka verldsdamens öfverlägsenhet i den vägen, du lät alltför snart snärja dig sjelf.

Mery sökte modigt bekämpa gråten.

— Kvinnan är sällan stark då det gäller den man hon älskar. Men underklasskvinnan kan väl icke älska den första bästa herreman som kommer i hennes väg och det oaktadt motstår hon honom sällan.

— Men det händer stundom att öfverklassdamen älskar, eller tror sig älska den förste man af underklassen som kommer i hennes väg.

Mery kunde ej hjälpa det, hon brast ut i tårar. Erik ryckte nervöst i tömmarna, han tyckte synbarligen ej om känsloutbrott och pjunk.

— Mor och far få ett högt begrepp om vår husliga lycka, när du presenterar dig med förgråtna ögon.

Under tystnad åkte de in på gården. Då de ej voro väntade kom ingen dem heller till mötes,

en omständighet som icke vållade Erik det minsta obehag, men som verkade nedstämmande på Mery. Hon hade önskat en välkomnande handtryckning, ett uppmuntrande leende, men Erik bad henne gå in genom dörren till höger, den ledde till salen. Sjelf måste han se till hästen och dess välfägnad.

Mery steg upp för trappan. Ett par hundrackor gläfsade emot henne och deras skall tycktes väcka gårdsfolkets uppmärksamhet. En dörr öppnades och en äldre kvinna, klädd i urblekt halfylleklädning, bredt bomullsförkläde och en rutig bomullsduk på hufvudet, kom ut.

Hon såg förvånad på den främmande damen. Här tycktes besök af dylik art ej höra till ordningen för dagen. Mery helsade.

— Är det värdinnan på Rokärr?

Ja, det var det. Hade den främmande fröken något ärende?

— Jag är Mery från Säterböle, sade Mery och tryckte vänligt kvinnans hand.

— Åh gud bevars, då var hon välkommen. Ville hon stiga in i salen. Mery undrade öfver att hennes svärmor ej helsade henne med en kyss, men det var kanske ej brukligt bland detta så litet ceremoniösa landtfolk.

Då Mery befriat sig från öfverplaggen, bjöd värdinnan henne taga plats i gungstolen. Rokärrvärdinnan såg åtminstone ej vid första anblicken så

gladlynt ut som värdinnan på Ringnäs. Hon hade markerade, kanske till och med litet manliga drag, men det låg något kraftigt och klokt deröfver, något som bildade en skarp kontrast till Lottas enfaldiga och godmodigt skinande ansigte.

Att Rokärrmor var en kvinna van att handla beslutsamt och raskt, det kunde man tydligt märka. Uttrycket i de bruna ögonen vittnade om att hon ville gå till grund och botten med en sak. Hon var långt ifrån vacker och dock fanns det mycket som påminde om Erik, de bruna ögonen, uttrycket kring munnen, ja Erik liknade icke så litet sin mor. Ordfattig var hon ej, hon frågade ifrigt om hvarje-handa, om ladugården på Säterböle, om matförrådet och om köket. När Mery gaf sväfvande, eller som gumman tyckte okunniga svar, gick ett öfverlägset leende öfver hennes läppar, ett leende som Mery så väl genom Erik kände. Detta skarpa hårda leende tycktes vara ett slägtdrag, men det var just detta leende som Mery nästan fruktade.

När Erik kom in räckte han sin mor handen. De kystes icke och hade på flere veckor ej sett hvarandra. Merys förvåning kände ingen gräns. Erik var glad och munter. Här i hemmet med sin mor, allmogekvinnan, talade han bred dialekt. Han talade fritt och ledigt om de trivialaste saker, sådant som rörde sig kring moderns sfer. Han skämtade om grisarna, intresserade sig för kycklingarna och

i väfvarnas hemlighet tycktes han vara invigd. Mery såg här sin man från en ny sida. Nu fanns det ingenting hos honom som skilde sig från bonden.

För första gången kände hon en hastig obestämd längtan till den fina sällskapskrets, der hon förr hållit konversationens röda tråd. Hon förskräcktes sjelf öfver denna oberättigade längtan, hon var ju lycklig, hon hade sjelf valt sitt öde, hon sökte öfvertyga sig att hon verkligen var lycklig. Här fanns ingen öfverförfining och det var ju den hon velat undfly. Här fanns okonstlad natur, var hon ej nu nöjd?

Värdinnan förklarade att nu ville hon koka en kopp värmande kaffe, det kunde kanske smaka efter resan och så lemnade hon salen. Erik följde för att helsa på far och bror. Som en dotter i huset behandlade man henne alls icke, hon bjöds ej in i hvardagsstugan, der värdinnan sysslade med kaffekokningen. Som en främling måste hon sitta i den kalla salen och frysa, ja hon frös och kröp huttrande tillsammans.

Men lycklig var hon ju, Erik var god på sitt sätt och höll af henne, men kärlek var det icke, det hade han med skärande uppriktighet sagt henne. Hvarför kom hon ständigt och åter ständigt att dryfta dessa ord. Hon tänkte vidare på den stund han befalde henne tåga och på konversationen i släden. Hänsynslöst hade han påpekat hur lätt hon

gifvit sig, att det var hon som gått mer än halfva vägen. Det var sannt, men hon hade ju älskat honom så högt.

När en man älskade var det hans obestridda rättighet att lägga sina känslor i dagen, när en kvinna älskade tvingade henne sällskapstonen att hyckla och dölja sina känslor. Var icke detta en af de många orättvisa fordringar man stälde på kvinnan. Hon, den känsligare af de två, måste dölja sina känslor för att undgå tadlets udd. Här på den enkla landsbygden, hade hon trott sig kunna afkasta hyckleriets mask, men han hade låtit henne förstå att hon tagit ut steget för långt.

Frossbrytningarna kändes starkare, hon förmligen skälfde af köld och tiden blef henne lång, outhärdligt lång. Men då kom Erik in med far, gubben i vadmalsjackan, som så hjertligt tryckte hennes hand. Den enkla bonden behagade henne. I detta ansigte fanns det intelligenta som gått i arf till Erik. Erik hade ofta talat om sin far, hans lust att läsa hvarjehanda böcker och nu såg hon sjelf hans tänkande forskande blick. Gubben märkte snart kölden i rummet och lät tjänsteflickan tända en munter brasa.

De satte sig alla tre kring brasan och samtalet antog en trefligare prägel. De talade om politik, skolor och kommunens angelägenheter. Gubben låg inne i tidningsliteraturen och kände landets förhål-

landen långt bättre än Mery. Hon kände sig dragen till den gamle mannen, hon tyckte om honom och skulle gerna gifvit honom en smekning om hon vågat.

När värdinnan inbar kaffet var stämningen helt lifvad. Gumman deltog munvig i skämtet, men de forskande ögonkast hon egnade Mery kändes ej så litet besvärande, ja Mery erfor en känsla af lättnad då gumman gick till middagsbestyren i stugan.

Mery, som ännu så litet kände allmogens vanor och längtade att sätta sig in deri, hoppades att äfven hon skulle inbjudas till familjemåltiden i stugan, men kände sig i hög grad besviken då tjänsteflickan i salen uppdukade ett bord för henne och Erik. Då Mery för Erik beklagade sin missräkning skrattade han. Så var det alltid i föräldrahemmet, han var gummans påtagliga favorit, det dukades alltid enskildt för honom i salen. Genom sin beläsenhet ansågs han något för mer än de andra och morsgumman stekte pannkaka enkom för hans skull.

Nu skulle Mery engång få smaka verklig bondmat, potatislåda med palfvadt kött, risgrynsgröt och slutligen pannkaka med lingonsylt. Det smakade henne kanske icke så väl som delikatesserna på hufvudstadshotellet, men det gjorde samma nytta, det tillfredsstälde hungerns kraf och fylde alltså sitt ändamål.

Efter måltiden kom Eriks bror Matts in, för att pligtskyldigast helsa på sin svägerska. Med en tafatt bugning räckte han Mery sin grofva näfve till ett handslag, deri icke en skymt af värme kunde spåras. De bruna slägtögonen märkte Mery genast, men han såg icke god ut denne man. Af brödernas afmätta sätt såg hon snart att de icke stodo på broderligt förtrolig fot till hvarandra. Matts undvek att se på Erik, som tvärtemot sin vana icke heller tilltalade den inträdande.

Matts satte sig på en stol vid dörren och såg då och då förstulet bort till Mery med en blick som tycktas säga: hvem är du som trängt dig in till oss, tycker du dig verkligen passa här? På Merys försök att tilltala honom svarade han enstafvigt och kallt. När Erik ändtligen förklarade att det nu var tid att bryta upp, kände Mery sig lättare om hjertat.

Erik förklarade skämtande att numera var det svårt om plats i släden, mors välvilja hade lastat den med hvetebullar, smör, gryn, mjöl, malt, kött och annat. De kunde godt lefva af dessa förråd till julen. Med ett vänligt handslag tackade han far och mor och så bar det af under bullrande bjellerklang och gårdsfolkets afskedshelsning. Mery hade gjort sitt första besök på Rokärr.

Erik hade engång talat om en vän, en kär manlig vän. Denne vän, som studerade vid seminariet, hade Erik inbjudit att tillbringa julferierna på Säterböle. Han hette John Willbom och var några år yngre än Erik. Han var en undersätsig gestalt med friskt och hurtigt utseende, utan sällskapsvana och utan synnerlig konversationsförmåga. För Mery bar han en viss respekt, rodnade när hon tilltalade honom och gaf enstafviga svar.

För den unga frun var han icke en underhållande julgäst, omedvetet hade han störande ingripit i Merys trefnad. Hittills hade Erik ofta läst högt för henne, sökt hennes sällskap, konverserat med henne. Nu var det annorlunda, det såg ut som om John upptagit Eriks hela intresse, ja denne gosse tycktes nästan uttränga henne ur Eriks hogkomst. Mery såg med förvåning den hängifvenhet hennes man egnade sin unge vän. Han kunde långa stunder med sina vackra djupa ögon följa vexlingen i vännens anletsdrag.

Erik hade handledt Johns första undervisning, bibringat honom sina åsigter, fört honom in i den riktning han sjelf beträddt, lifvat honom att kämpa för samma mål, allmogens höjande ur okunnigheten. De unga männens ideer hade flätat sig in i hvarandra, deras själar vuxit ihop, de voro ett. Johns mera flegmatiska natur røjde icke så tydligt dragningen till Erik, som mera varm, mera ytterlig, i

hvarje handlig, i hvarje blick förrådde den trofasta vänskapen. De tillbringade kvällarna i Eriks arbetsrum, samtalande eller läsande. De promenerade tillsammans, gjorde stundom besök i granngårdarna och Mery var lemnad allena.

Hon försökte läsa, arbeta, skriva för att glömma tidens tröga framskridande, men ofta kom det så tungt, så tungt öfver henne — Erik älskade henne icke. Nu såg hon det klart. Det var endast lidelsen som snärjt honom, hennes tillmötesgående hade fånglat honom. Han hade ärligt sagt: detta är icke kärlek, kärlek är sympati. Då hade hon icke trott honom.

Hon grät i ensamheten bittra brännande tårar, icke ångerns tårar, ty hon älskade ännu, men grämsens tårar öfver att denne tölpaktige bondgosse var allt, var nog för Erik. Då Erik uppsökte henne, och det hände ju ofta att han gjorde en kort påhelsning hos sin unga fru, låg det en lefnadsfriskhet, en hurtighet och en vänlighet öfver hela hans väsen, som oemotståndligt tilltalade. Han slog sig ned i gungstolen för en stund och talade om -- John. Om Mery såg glad eller sorgsen ut det lade han icke märke till. Förstod hon hvad det ville säga då två sympatiserande själar funnit hvarandra. Om timmarna ville stå stilla, de hade ännu så mycket att diskutera, de stora frågorna, Johns lefnadsmål, det som skulle bli hans framtidsverk. Det låg ännu

så många stora anlag halfslumrande inom hans vän. Den intressantaste frågan var: hvad skall det bli af honom, hvad skall han verka, hvad uträtta i mensklighetens tjenst?

Hvad det var härligt att utgöra en länk i den stora menskligheten, som skulle föras fram mot fullkomning. Steg för steg gick det, småningom, men säkert. När menskligheten lärt att genom förnuftet beherska det djuriska, då blefve hon lycklig och det var ju till en framtida lycka vi måste sträfva. Det var skönt att ega en vän som förstod och trodde på denna sträfvan. Erik kunde plötsligt springa upp från sin plats och se på sin hustru med en min som tycktes säga: du förstår mig icke som han, och så lemnade han rummet för att åter söka upp John.

Mery uppbjöd hela sin förmåga för att kunna hålla af Eriks vän, hon bemödade sig att intressera sig för honom, försökte att hos honom uppspåra någon af de egenskaper som anslogo Erik, men det gick icke. Hon upptäckte till sin sorg att den känsla hon hyste för Eriks vän hade en lätt anstrykning af ovilja. Var det icke han, denne gosse, som på sätt och vis bar skulden till att hon satt ensam de långa dystra vinterdagarna under julhögtiden, då andra familjer samlades till trefnad. Var det icke han som så upptog hennes man, att knappast en tanke var öfrig för henne.

Någon synnerlig intelligens kunde hon icke heller spåra hos John. Tafatt var han, och om han hyste några sjelfständiga åsigter, så vågade han åtminstone ej i Merys sällskap uttala dem. Nej, hon kunde ej med honom, hon räknade blott med otålighet dagarna till hans afresa. Att Erik idealiserade John, det ansåg hon säkert, och att han öfverskattade vännens förmåga och inre värde var fullt klart. Hon ihågkom med en suck de ord Erik en gång fält: Jag kan också vara hängifven, helt hängifven. Hon såg nu hur sann och uppriktig han varit äfven häri.

För att fördrifva en enslig stund företog sig Mery en dag brefskrifning till en af sina få vänner, Elin Manhjelm. En gång, när de sutto vid middagsbordet, kom svaret på detta bref. Det var alltigenom deltagande och vänligt. Merys så mycket omtalade mesallians tycktes åtminstone ej rubbat Elins vänskap. Brefskrifverskan förklarade att då hon ej på annat sätt kunde råka Mery, ämnade hon snart besöka henne på Säterböle. Merys ögon strålade, tanken på detta besök glädde henne.

— Är brefvet från din mor? frågade Erik.

— Från en af mina hufvudstadsväninnor.

— Från en af dessa öfverförfinade, overksamma damer om hvilka man nödgas fråga hvarför de egentligen finnas till. Troligen från en af dem som anse arbetet som en skam, sysslolösheten som en prydnad.

— Elin är en fattig och obemärkt flicka.

— Som lifnär sig af hvad?

— Af sin mors pension.

— Hvarför arbetar hon icke?

— Hon hör till de beklagansvärda, som ej fått en tidsenlig uppfostran, i brist på kunskaper kan hon icke ansöka en tjänst.

— Icke ens en tjänst som tjenstepiga?

Merys ögon vidgade sig?

— Elin Manhjelm är en flicka ur den bättre klassen.

Erik sköt sin stol häftigt tillbaka, han kastade hårdt ifrån sig knif och gaffel.

— Bättre klassen — hvad menar du dermed? Är denna herremannaklass, hvarifrån du och dina gelikar utgått, bättre än den sträfsamma bondeklassen, som för att lifnära sig och en lättjefull öfverklass drar arbetets möda och tunga. Arbeterskan i fabriken, bondhustrun och ladugårdspigan skänker jag långt större aktning än dessa nobla fröknar, som lefva af pensioner, dem deras fäder genom tvifvelaktiga embetsmannabragder skaffat dem. Uppmana din vän att taga plats som köksa eller ladugårdspiga, jag skall skaffa henne anställning hos min mor på Rokärr.

— Jag skulle i så fall knappast lyckönska din mor, skämtade John.

— Deri har du rätt, fröken Manhjelm duger

naturligtvis icke ens till ladugårdspiga, hennes krafter räcka ej till för sådant. Hon är oduglig till allt, hon är en nolla i samhället.

— Men hon kan möjligen lyckliggöra en man.

— *Lyckliggöra?* Erik skrattade tviflande.

Är det den äktenskapliga lyckan du beler? frågade Mery med rösten darrande af sinnesrörelse.

— Du gissar fyndigare än vanligt. Inga andra än romanförfattare och poeter lofsjunga den äktenskapliga sällheten.

— Som du förnekar.

— Ja, som jag förnekar. De flesta äktenskap ingås utan sympati, af beräkning, af penningebegär eller af lidelse. Kan man kalla dylika äktenskap lyckliga?

— Du menar kanske att det aldrig existerar en sympatisk kärlek mellan man och kvinna?

— I ett fall bland hundra kanhända. Men jag förkastar därför ej äktenskapet, som ju är en samhällets nödvändighet. Det är kontrahenternas pligt att göra det drägligt genom att pålägga hvarandra så få band som möjligt, genom att icke uppställa fordringar och i främsta rummet genom att ej plåga hvarandra med svartsjuka och griller.

— Det är ofta nog svårt att nedtysta en så naturlig känsla som svartsjuka.

— Onaturlig menar du troligen. Jag skulle lyckligtvis aldrig kunna erfara en dylik känsla.

— Men om du hade en rival? inföll John.

— Hvad mera, min hustru har sin frihet der-
vidlag och frihet å hvardera sidan är det enda, som
icke gör äktenskapet till ett helvete.

Det var Mery omöjligt att med lugn åhöra detta.
Eriks brist på finkänslighet sårade henne outsägligt.
Hon hade längtat efter sanning, den osminkade san-
ningen och trott sig icke kunna såras deraf. Nu
såg hon mer än väl hur hon misstagit sig.

Erik tycktes alls icke kunna fatta hvarför hans
hustru såg så betryckt ned mot tallriken. Han såg
vänligt frågande på henne. Hvad var det, hvad
hade händt?

Merys första impuls var att skynda upp på
sitt rum för att få gråta öfver sin grusade lycka
och det sjunkande hoppet att en dag vinna Eriks
odelade kärlek och förtroende. Men hon hade gif-
vit tjensteflickan en fridag och sjelf åtagit sig köks-
bestyren. Derfor stod hon snart, iklädd det hvita
köksförklädet, vid diskbaljan. Tunga tankar drogo
genom hennes hufvud medan det heta vattnet brände
händerna röda och osköna.

Hon älskade Erik. Ja, det gjorde hon trots
hans kärfhhet, hans obenägenhet för smekningar, hans
brist på finkänslighet. Hon fick icke förbise de för-
hållanden hvori han uppväxt. Den klass, som tungt
och mödosamt sträfvade för brödet, har föga tid
öfrigt för hemlifvets vekare njutningar. Den moder,

som sköter ladugård och kök, har ingen tid öfrig att smeka sitt barn, som största delen af dagen lemnas åt sig sjelf.

När hon betänkte allt detta beundrade hon Erik, som af längtan efter vetande odlat sin själ. Mellan kroppsarbetets ansträngningar hade han samlat sitt förråd af kunskap. Just därför tyckte hon så utsägligt mycket om honom.

Om han blott i samma mån vinlagt sig om hyfsning i tal och sätt, om han låtit Mery leda sig dervid och i gengäld gifvit henne djupare kunskaper, då hade hon varit fullkomligt lycklig. Men hans stolthet, hans egenkärlek, hon visste icke rätt hvad det var, tycktes hålla honom bunden vid sitt brutala sätt. Han ville icke förfinas i den mening hon önskade det. Han fann nöje i att trotsa hennes önskningsar. Anmärkte hon öfver hans kläde-drägt, så klädde han sig följande dag än enklare, skämtade hon öfver att han vårdslösade sitt hår, kammade han sig alls icke en annan dag. Han var tyvärr ohjelpig i den vägen.

Men konversera kunde han, intressant var han, och hans mångsidiga beläsenhet gjorde att han fritt rörde sig i de flesta ämnen. Det oaktadt kunde han vara grym, sårande och hänsynslös. Kunde och borde hon i längden fördraga det. Nej, hon ville försvara sig och icke godvilligt vika undan. Hon hörde icke till de ödmjukt undergifna kvin-

norna. Med godhet kunde man leda henne, med brutalitet icke. Nå tiden skulle utvisa hvem af dem vunne segern. Det glimmade ännu under askan, hoppet att hon en dag kunde inverka på honom.

Dörren öppnades och värdinnan från Ringnäs steg in. Hon längtade att prata bort en stund med frun, de hade ju varit goda vänner i somras då hon, Lotta, lärde frun hur man mjölkar kor, räfsar hö och knådar deg. Litet kunde hon då ana att den fina fröken skulle bli fru Paulsson.

Nu var ju allt upp och nedvändt då den fina frun sjelf stod vid diskbaljan. Tillät frun så ville hon hjälpa att torka diskarne. De kunde ju godt prata under sysslornas gång. Nog var det sannt att fröken strax kastat ögonen på Erik, herr Erik borde hon ju säga, men att det var allvarsamt menadt förstod Lotta ej. Här skrattade den lilla muntra kvinnan omåttligt. Behagade frun en färsk ost, hon hade i dag tillredt den just för hennes räkning. Hon gjorde icke alltför dåliga ostar, sade man. Grannas mors ostar surnade så snart, det var rakt ingenting med dem och Kullas mor skröt med sina ostar, dem ingen kunde äta, men koka godt kaffe det kunde Kullas mor.

Här erinrades Mery om hvad hon borde bjuda sin gäst. Långt hellre hade hon varit allena nu, så upprörd hon kände sig, men hon kunde ej undvika att bjuda Lotta in i kammaren medan kaffet kokade.

Lotta steg nyfiket in. Kors, så förändradt det nu var på Säterböle, så fint och trefligt. Herr Erik kunde nog ställa det smakfullt, han förstod sig på allting. Förr var hans egen kammare det enda fina rummet, nu var fruns än finare. Nå nå, så länge det icke fanns barn, skrattade Lotta, var lokalen alldeles tillräcklig. Två kamrar, sal och kök.

I sommar skulle frun få det riktigt trefligt. Herr Erik tyckte om träd och blommor och trädgården hade han sjelf upparbetat och planterat. Allt kunde han, han var märkvärdig och dessutom var han vänlig emot alla, glad och treflig. Underligt syntes henne blott att han kunde älska de der böckerna så högt. Det kunde Lotta ej fatta, men det var också hans enda fel.

Den pratsamma värdinnan nödgades hålla upp en stund medan Mery gick att servera kaffet. Men under uppehållet hade hon samlat så mycket rikare konversationsstoff. Det var en besynnerlig slägt, Eriks slägt, herr Eriks slägt borde hon väl säga. Hans far, farfar och farfars far hade tyckt om att läsa, de hade förstått mera än andra, men hetsiga hade de varit till lynnet, så att folk icke så litet fruktade dem. Mörkt folk var alltid farligt och hela släkten var mörk som tattare, frun misstycke väl icke hennes ord. En och annan bland dem, som var ljuslett, hade också ett mildare väsen. Men frun skulle icke bli rädd för det. Erik, herr Erik,

var icke så farlig, åtminstone hade han aldrig sprungit efter kvinfolk. Flickorna sade visserligen att han hade något underligt i ögonen då han såg på dem, att han nog kunde bli farlig, men det hade Lotta aldrig märkt.

Nu satt hon, Gud hjelpe och pratade bort timmarna, det blef redan mörkt. Gubben kallade henne en dagdrifverska och nu finge han skratta åt henne igen, och dessutom hade hon lofvat Emma att ej dröja alltför länge. Men! bullan, som hon fick till kaffet, hade hon sparat åt Emma och skorpan skulle Kalle få. Se det var så att hon alltid litet missbytte pojkar, hon hörde till den sorten. Lotta skratade muntert och tryckte Merys hand till afsked. Det vore roligt om frun ville helsa på henne någon gång, hon skulle då steka af de der tunna pannkakorna, som frun tyckte så mycket om då hon var fröken. Med ett vänligt leende gick hon äntligen.

Mery drog ett lättnadens andedrag. Ringnäs värdinnan var god och snäll, men hennes prat var tröttande och trivialt. Om det varit Elin Manhjelm, som gjort henne ett besök! En suck gick öfver Merys läppar, en längtans suck efter intelligentare sällskap och innehållsrikare konversation.

Efter fullgjorda sysslor kastade hon sig med slutna ögon på soffan. Erik uppsökte henne ej, han hade nog af vännen, denne vän som stund för

stund blef henne misshagligare. Klockan slog sex, hon slog sju och ännu kom han icke, hon satt der ensam vid aftonbrasan.

Ändtligen hörde hon hans steg, men denna gång skulle hon icke springa honom till mötes, icke smekfullt tilltala honom och ingalunda visa glädje öfver att han kom. Nej, hon ville vara kall och afmätt, han borde icke göra sig alltför säker om hennes ynnest, hon ville lära honom inse att han kunde förverka den.

Att hon fick hjertklappning af sinnesrörelse då han trädde in, behöfde han alls icke veta, hon ville en gång lära honom känna följden af de ständigt upprepade obehag han lät henne erfara. Men det såg ut som om Erik alls icke märkte Merys miss-humör.

— John och jag hafva gjort ett intressant kemiskt experiment, ett litet försök på egen hand, som lyckades fullkomligt. Timmarna ha formligen flugit fram.

Mery svarade icke.

— Sympati och vänskap göra tiden angenäm, det grämer mig blott att Johns ferietid är så kort.

Mery fortfor att vara stum.

— Om några dagar håller jag ett populärt föredrag om det jag senast läst och sett med egna ögon.

Mery slöt hårdt sina läppur. Han skulle ändtligen erfara att han ej hade rätt att behandla henne

hur som helst. Men han var verkligen ohjelpig denne Erik, förstod han då icke att han förolämpat henne. Han var oförskämnd nog att taga hennes envisa tystnad från den skämtsamma sidan och brast i skratt.

— Du har ännu icke hört hvilken vältalare jag är, åter en ny sida att beundra, du må veta att jag icke skrifver mitt föredrag.

Mery skrattade alls icke, hon såg situationen i mera tragisk dager.

— Men *du* tyckes åtminstone ej vara värtalig i kväll.

— Du var det tillräckligt vid middagsbordet för att förtaga mig lusten att täfla.

Eriks munterhet försvann ögonblickligen.

— Nu är du ej tillräckligt älskvärd för att hålla mig kvar.

Det var Mery omöjligt att längre bibehålla ett skenbart lugn.

— Det finns nog den, hvares uppgift det är att arbeta mig bort ur din bevågenhet.

— Hvad menar du? Eriks röst ljöd sträf och hård. Hvem är det som arbetar dig bort ur min bevågenhet?

— Denne vän i hvares närhet du glömmet att du har en hustru, denne odräglige gosse som kommer mig att gråta ledsnadens och öfvergifvenhetens bittra tårar, denne John som kommer dina ögon

att skimra af förnöjelse, men som kommer mig att ledas till döds.

Det kom ett kallt uttryck i Eriks blick.

— Jag ljög ej då jag sade dig att det som för-
enade oss icke var kärlek. Åtminstone var det ej
så från min sida. Passion och kärlek äro enligt
min uppfattning ej liktydiga. Jag upprepar att der
kärlek förefinnes, der finnes sympati. Lika ärligt
sade jag dig att jag hade en vän, en kär vän, och
du kan vara förvissad om att för hvarje föroläm-
pande ord du fäller om honom, blir han mig dub-
belt kär, i samma mån du förlorar en del af den
tillgifvenhet jag hittills egnat dig.

— Men, stammade Mery, du har dock pligter
emot mig, din hustru.

Hon såg en darrning af vrede genomgå hans
gestalt och hon tyckte att hans ansigtsfärg nästan
skiftade i askgrått. Instinktlikt drog hon sig tillbaka
och för första gången föll det henne in, att han
möjligen ej skulle sky att handgripligen visa henne
sin makt.

— Jag varnar dig, han kom några steg närmare,
den otämnda vilddjursnaturen är ett slägtdrag hos oss.
Glöm ej att jag är stark, fruktansvärdt stark.

Han höjde sin muskelstarka arm, höjde den,
men lät den åter sjunka.

En hop folk strömmade till Säterböle för att åhöra föredraget, man var icke så litet nyfiken att i dag höra hvad det gälde. Det var ej första gången man hörde ett naturvetenskapligt föredrag af Erik Paulsson, men det var första gången föredraget åtföljdes af experiment. Det fanns nog dem som icke förstodo meningen dermed. Var det kanske fråga om taskspelarkonster? I hopp derpå tog en och annan hustru barnen med, det var kanske något att skratta åt och de små behöfde nog minsann få litet roligt.

Andra uppfattade saken bättre och egde tillräckligt insigt för att gläda sig åt dagens föredrag. Åt mången ung man i kommunen hade Erik lemnat undervisning, sådant var hans fröjd, men man funderade styft öfver att han aldrig tog ersättning därför. Egennyttig var han då i sanning icke och man förundrade sig så mycket mer deröfver som han icke var förmögen.

Med glad och vänlig uppsyn blickade talaren öfver den stora folkmängden. Salen, som icke var synnerligt rymlig, hade fylts ända till trängsel. Merys blick följde oafbrutet Erik medan han talade. Hennes första tanke var att icke ens den största vältalighet från hans sida numera kunde värma henne. Men hon bedrog sig, hon rycktes oemotståndligt med. Eriks besjälade anletsdrag, ögonens glans, det intelligentas hos honom intog henne ånyo.

Hvad gjorde det att han bar en bondes drägt, att hans rörelser voro kantiga, hans sätt långt ifrån salongsmessigt. Hvad gjorde det att han blandade ett och annat ord ur bygdemålet i sitt tal. Han var född vältalare. Han skulle kunna genom öfvertygande ord leda hela skaror. Hon kom ihog då han första gången läst för henne „De röda i Paris“. Då hade han syntts henne vara en af de mest stor-slagna idealister, nu var han realisten, ja materialisten och dock drog han henne med sig.

En hel vecka hade hon trott sig vara kall för honom, trott att det svalg som öppnat sig aldrig kunde jemnas. Hon hade sällan tilltalat honom sedan den stund han hotat henne med sin arms styrka. Också han hade dragit sig tillbaka, uteslutande sökt Johns sällskap och lemnat henne åt ensamheten. Men hans vanligen glada lynne var bragt ur jemvigt, det gafs till och med stunder då han syntes dyster till sinnes. Att han afmagrat undgick henne icke och med smärta frågade hon sig sjelf om hon störande ingripit i hans lifsglädje. Var han allena upphofvet till den missämja som insmugit, kunde hon undskylla sig sjelf, kunde hon helt och hållet fritaga sig.

Allt sedan det våldsamma uppträdet hade hon känt sig nervös, oupphörligt ombytt sysselsättning och sofvit oroligt. Obehagliga drömmar skrämde henne och väckte henne ofta. Stundom tyckte hon

sig i drömmen se Erik, icke den Erik hon älskade, men en skrämmande gestalt med Eriks anletsdrag, som våldsamt kramade henne. Stundom antog han skepnaden af ett vilddjur, som med häftiga språng upphann henne. Vaken eller sofvande hade hon lidit obeskrifligt denna vecka.

Så kunde och fick det icke fortgå. Han föreföll henne så öfverlägsen, der hon nu satt och lyssnade till hans flytande tal. Hvad skulle hon göra, hur handla för att åter bringa endrägt eller för att se ett vänligt leende krusa hans läppar. Hon tappade småningom föredragets tråd fastän hennes ögon följde honom. Hon satt och grubblade öfver det minst förödmjukande sätt att närma sig, öfver något som kunde göra honom glad igen, något som kunde blidka honom.

Största delen af åhörarekretsen hade följt talareren med spändt intresse, och det var med belåten uppsyn och tacksamma blickar publiken vid föredragets slut aflägsnade sig. Ett fåtal tackade med handslag föredragaren, som vänligt inbjöd en del af sina bekanta att tillbringa kvällen på Säterböle.

Erik presenterade för Mery de inbjudna: folk-skolläraren Storm med fru, sjökaptén Nordblad med två döttrar, landthandlanden Andersson med svägerska, kantor Sundström, sjöman Frisk och bondesonen Larsson.

Mery såg för första gången sin blifvande um-

gängeskrets, en krets som var så helt och hållet ny för henne. Det var icke utan nyfikenhet hon öppnade samtalet med en och annan af sin mans gäster. Hon ville, i dag mera än vanligt vara Erik till nöjes, vara folkelig och se intresserad ut. Hon ville göra honom till viljes i det hon visste vara en af hans varmaste önsknigar. Hon, van att konversera om konstnärer, litteratur och teater, nödgades nu leta efter en samtalstråd lämpad för dessa enkla menniskor, hvilkas intresse naturligtvis icke öfverskred gränserna för förhållandena inom kommunen.

Med landthandlandens svägerska talade Mery om priset på kaffe och socker, om hur kramhandeln florerade i kapp med lyxens utveckling. Med kaptensdöttrarna talade hon om de modernaste drägterna, om klädningarnas nutida snitt och om hattarnas form. Hon frågade skollärarens fru om elevernas antal, om deras lekar under fristunderna och stämningen blef snart helt lifvad inom den lilla kretsen.

Den tjocka tobaksröken generade Mery till en början. Den sved i ögonen, men hon försökte att genom tobaksmolnen se glad ut. Hur högt stod icke Erik öfver alla dessa. Tobak afskydde han, fastän han af artighet bjöd sina gäster cigarrer. I nykterhetsfrågan var han radikal, den strängaste absolutist, och äfven häri beundrade hon honom.

Mery återfann icke här den dämpade samtals-tonen, som i hennes forna sällskapskrets gjort sig gällande. Man talade högt, ogeneradt och skrattade så det skar i öronen. Den sprittande munterheten gick ända derhän, att man beslöt att leka ringlekar. Det svängdes om i yrande fart: „säj, säj så får du mej“, „höga berg och djupa dalar“, „aj, aj, aj mitt hjerta är borta“ m. fl. åldriga jullekar och roligt tycktes det vara, riktigt sprittande roligt.

Erik var outtröttlig, han var den charmantaste värd man kunde tänka sig och John Willbom dansade så att han flämtade. När han leende och skinnande svängde om med Mery kände hon nästan samvetskval öfver den ovilja hon hyst emot denne gosse, som ju i det hela var välmenande, hyfsad och vetgirig. Hon märkte i dag att han nästan var behaglig, men att Eriks vänskap till honom var öfverdrifven, det kunde hon aldrig frångå.

Medan Mery serverade teet flögo tankarna till den forna hufvudstadskretsen. Hvad förehade hennes umgängesvänner i dag. Måhända voro de samlade hos Alina Grip, som så ofta hade mottagning. Man spelade kanske och sjöng populära arior ur någon modern operett. Det vore nog roligt att för en kort stund få lyssna dertill, eller att samtala med häradshöfding Snäckinger, som var så kvick. Hon spilde några droppar té på bordet, men märkte det ej.

Kanske var Elin Manhjelm på teatern i kväll, manne hon tänkte på Mery. Åter spildes några droppar té. Om hon skulle göra en resa till hufvudstaden, den kunde icke bli alltför dyr och i värsta fall kunde hon sälja den mindre guldbroschen.

Derute i salen blef allt muntrare, den lössläpta glädjen trängde ända ut i köket. Det så litet konventionella skrattet skar henne i öronen, hon drog en lång suck och skickade tjänsteflickan in med tébrickan.

Om kvällen ändå väl vore förbi. Nog var det muntert, men angenämt var det i det hela icke. De voro goda och vänliga dessa enkla landsbor, men något nöje kunde deras sällskap icke skänka henne. Ofta hade hon funnit sällskapslifvet tomt och innehållslöst, hon hade längtat till landsbygden, till enkelhet och sanning. Nu satt hon der. Var hon lyckligare? Voro dessa okonstlade människor i grunden sanna. Voro de ärligare än de som buro den konventionella masken. Bar denna krets uppriktighetens prägel i skarpare och tydligare drag än hennes forna umgängesvänner? Åhnej, äfven här skvallrade och förtalade man hvarandra, medan man i umgänget visade vänlighet. Men *en* fanns det som var sann, fasansfullt sann, det var Erik. Hon ryste för hans sanningskärlek, nu var hon rädd för det hon längtat efter. Nu hade hon nog, hon ville icke höra mera. Hon var lik mängden, hon märkte

det med smärta, icke heller hon tålde vid att höra den osminkade sanningen.

Följande dag reste John. Med uppriktig värme tackade han Mery för den vänlighet hon visat honom. Erik stod ett stycke derifrån och log så stygt, att Mery full af blygsel sänkte hufvudet. I denna stund hade hon gerna önskat att hon visat sin mans vän större vänlighet. John hade lyckligtvis ej varit skarpsynt nog att iakttaga hennes ovilja, men medvetandet om att hon hyst en sådan tryckte henne, och Eriks ogillande blick fylde henne med ånger. Måhända hade hon vunnit mycket om hon handlat annorlunda. Nu var det för sent.

Att Erik djupt saknade sin vän märkte hon af uttrycket i hans ögon då han sjönk ned i soffhörnet. Hon varseblef med oro hos Erik ett drag, som icke funnits der förut, ett drag af lefnadströtthet, som gick henne djupt till sinnes. Hon misstänkte att det var hon, som tryckt denna stämpel på honom och dock älskade hon honom ännu, trots de förolämpningar han tillfogat henne.

Var det icke han, som borde taga det första steget till försoning, eller var det kanske hon? Hon hade varit retsam, han brutal. Om han ville taga hennes hand i sin, om han ville se på henne med en afbedjande blick. Men hon kände honom alltför väl. Så skulle han icke handla, han väntade. Vän-

tade han kanske att *hon* skulle komma. Skulle det lifva upp honom, gläda honom.

Förödmjukande var det ja — men hon kunde ej hårda ut längre. Det blef henne olidligt detta missförhållande. En annan gång skulle hon stå på sig. Nu måste hon taga det första steget. Hon längtade så outsägligt efter ett ord, en blick.

Hon lindade sina armar kring hans hals och kyste honom gång på gång. Han tryckte henne till sitt bröst, så hårdt att hon gaf till ett sakta anskri. Så drog han henne ned i soffan.

— När allt går omkring, så är du icke så litet rädd för mig?

— Du ger icke så sällan anledning dertill.

— Jag är kanske värre än de skurkar du läst om i dina älskade romaner.

— Du är alls ingen romanhjelte, dertill är du alltför stor realist.

— Den realistiske romanhjelten är just den moderna, i det hela är jag nästan intressant.

Det lyste skälmskt i hans vackra ögon. Mery hade aldrig sett honom så lekfullt glad.

— Den stygge och obändige är aldrig intressant.

— Hvarför skrifver man då långa romaner om tyranner och storinkvisitorer. Äfven jag kan konsten att tortera, eller hur?

— Och finner du verkligen ett nöje i att plåga mig?

— Ett obegränsadt nöje. Han intog omedvetet en teatralisk hållning, den lek han inslagit var nästan hemsk. Jag vill martera dig, plåga dig, pina dig, så att du går en lika långsam som kvalfull död till mötes.

Hon kände sig inför honom som ett litet barn, halft skrämmt, halft roadt af leken.

— Jag är tigern som med ett enda språng kan krossa dig, fortfor han, formande fingrarna till klor för att fånga henne.

Aldrig förr hade hon lekt en så vild lek, hon drog sig skrattande undan honom.

— Skratta icke, hotade han, visande henne de sammanbitna bländhvita tänderna.

Mery sprang upp.

— Man flyr undan vilddjuret, skämtade hon.

Också Erik sprang upp. Färgen hade stigit på hans kinder, hans ögon glänste.

— Blir det „hök och dufva?“ Dufvan är förlorad, höken flyger snabbt och högt.

Mery tog leende sin tillflykt bakom matbordet.

— Stackars liten, här finns intet som skyddar dig.

Han stod några ögonblick betraktande henne, sträckte ut armarna, sprang med ett enda språng öfver bordet och fångade henne. Hon sökte förgäfvets rycka sig lös, hon låg i hans armar som i ett skrufståd. Och så kramade han henne skonings-

löst och vildt, så att ett skrik af smärta undslapp henne.

— Du ser att jag icke hör till de flegmatiska bondnaturerna, sade han derpå lugnt och släpte henne, allmogemännen äro i allmänhet sällan ytterliga, jag är i den vägen litet olik mängden.

Hon hade ofta längtat efter en smekning af honom, som hon dock sällan erhållit, men nu kände hon sig nästan rädd för dessa efterlängtrade smekningar. De voro icke sådana hon tänkt sig dem, och dock tjusades hon deraf.

Erik var härefter ofta skämtsam och full af upptåg, men hon hade alltid dervid svårt att glömma hur farlig han var äfven i detta lynne. Den tama björningen är lekfull och vänlig, men midt under leken vaknar vilddjursnaturen och ett slag af ramen förvandlar leken till allvar. Hon vågade ej lita på ett varaktigt solsken i Eriks lynne, plötsligt kunde åskmolnen stiga upp, de åskmoln som hon bäfvade för. Men att hon var rädd finge han aldrig ana. Ännu var hon icke böjd, hon måste mer än någonsin stå på vakt. En enda eftergift till från hennes sida och herraväldet skulle helt och hållet vara i hans hand.

I grunden var han icke så litet despotisk, och egenkär var han mer än hon anat. Hon miss-tänkte att han litade på sin egen kraft mer än på Gud. Hon hade aldrig i religiösa ämnen samtalat

med honom. Det vore ledsamt om han hörde till de moderna fritänkarne, men det kunde hon icke tro. Här på landet lefde man något efter sin tid. Tidens starka strömningar flöto med lugnvatten förbi den aflägsna landskommunen. Hon ansåg sig dock böra vinna klarhet äfven häri och en söndag litet längre fram erbjöd sig tillfälle dertill.

Det var en klar, temligen kall februarimorgon. Mery lyssnade till de klingande bjellrorna derute. Hon hade ännu icke sett kyrkan och dock låg Säterböle endast en mil derifrån. Hon hade ofta hört Ringnäs värdinnan i berömmande ordalag uttala sig öfver den lilla kyrkans skönhet och hon intogs af lust, att den friska solklara vintermorgonen åtfölja den högtidsklädda strömmen som vallfärdade till templet.

Hon satt vid fönstret, iakttagande de förbifärdande. Hon såg gummorna iklädda stora varma sjalar, inbäddade i slädarna, gubbarna med frusna skinnhandskade näfvar styra otåliga springare med ångande näsborrar. De stackars fotgångarne nödgades stundom springa för att stampa värme i de frusna fötterna. När en släde ilade förbi stego de afväjande i drifvan vid vägkanten, der snön steg dem högt öfver foten, men ängsliga sågo de icke ut, der de med röda näsor sträfvade fram.

— Erik, vill du följa mig till kyrkan i dag?

— Jag till kyrkan, han såg småleende på henne, nej Mery.

— Men besöker du då aldrig kyrkan?

— Någongång, men i dag är det kallt — hu!

— Jag har länge misstänkt att du ej är kyrklig. Han bara log.

— Du tror kanske icke ens på Gud?

Han trummade på bordskanten. Merys röst lät nästan bäfvande.

— Säg, tror du?

— Hvilken pinsam examen, jag sade dig en gång att jag tillhör naturen.

— Du tror således icke på Gud?

— Kanske icke på din Gud, kanske icke heller på presternas Gud?

— Hur är det möjligt att du kan vara nöjd och lycklig utan hopp om ett bättre lif bortom detta.

— Förnekar jag ett annat lif då jag tror på materiens kretslopp. Att se och rätt uppfatta naturens allvisa lagar är att vara lycklig.

Då hon icke svarade fortsfor han:

— Naturen är så stor och härlig att det är en fröjd att få utgöra en liten länk deri, en liten länk som på sitt sätt sträfvar att föra det hela framåt.

Mery förstod ej den fröjden, därför teg hon.

— Lagbundenheten i naturen är en sublim verklighet, icke en överklighetsdröm som kyrkans gudatro.

Mery såg på honom med häpnad.

— Du förstår mig icke, du förstår ej heller naturen och dock är dess språk så begripligt, dess lagar så storartadt enkla. Det var den hos mig medfödda kärleken till naturen, som dref mig till att studera. Naturvetenskapen är min kärlek, min enda kärlek.

Mery böjde sorgset sitt hufvud.

— Men hvarföre samtala i frågor der vi ej sympatisera, du och jag. Dervidlag kommer du aldrig att förstå mig Mery, aldrig och jag vill icke heller påtvinga dig min öfvertygelse.

Det kom något dystert i hans blick.

— Det sorgliga är att vi icke förstå hvarandra.

Han steg upp och gick oroligt fram och tillbaka. Han gjorde alltid så då samtalet föll på disharmonin dem emellan.

— Du ville skapa mig till en romanhjelte, du idealiserade mig. Hvarför gjorde du det? Nu är det din sorg att jag så litet motsvarar dina drömmar. Nu ser du i mig allmogemannen, den krasaste realist.

— Du är någonting lägre än realist Erik, du är materialist.

— Och du den mest förfinade idealist, som i materialisten ser ett vidunder, det du en gång kommer att afsky.

— Jag afskyr dig aldrig.

— Jag fruktar att du gör det engång. Du måste erkänna att af oss två är det jag som sett klarast. Jag har från början sett dig i verklighe- tens ljus, sett dig med alla dina fel. Men du är en kvinna, som lätt hänför, som hos den oerfarne väcker lidelsens glöd.

— Och det är allt!

Hans tystnad kom Mery att rysa.

— Saknar jag så helt hvarje sjäsegenskap, som kunde fästa dig säkrare än lidelsen kan göra det?

— Jag vet att min uppriktighet gör dig ondt, men jag vill ej hyckla. Jag sympatiserar i allmän- het icke med kvinnor och älskar dem ej.

— Men drages dock till dem?

— Stundom — jag är man.

Det låg så mycken cynism i hans ord, att Mery dolde ansigtet i sina händer.

— Erik, du hade aldrig bort säga det.

— Det hade naturligtvis smakat bättre att höra smickrets röst, hvarvid du är van. Jag borde hyckla kärlek, försäkra dig att du står högt öfver andra dödliga, prisa din intelligens och rulla mig i stoftet för dina åsigter — om du har några.

Mery kände sitt hjerta sammankrympa. Det uppgick klart för henne att hon icke var lycklig och att hon aldrig kunde blifva det.

— Gifve Gud att jag aldrig mött dig, framstötte hon nervöst.

— Det hade varit lyckligare för dig och kanske äfven för mig.

— Erik! Det låg ett skärande uttryck i detta rop, som trängde ur ett djupt såradt hjerta.

Erik sjönk ned i soffhörnet. Mery hade aldrig sett honom så våldsamt upprörd. Hans bröst arbetade häftigt och andedräkten var kort.

— Ja, du är icke lycklig Mery, men du har sjelf skapat ditt öde.

Hon visste att detta var sanning och därför teg hon.

— Jag hade aldrig tänkt mig en lång lifstidsförening genom band, som icke kunna slitas. Du vet att jag icke är ett barn af konvensansen och i vår klass tar man det ej så allvarligt i dylika fall. Jag lät dig tydligt förstå att jag, i följd af de olika förhållanden hvori vi lefvat, aldrig kunde göra dig lycklig. Jag var för hård för dig, den vekligt bortklemade flickan. Min natur är sträf, mitt sätt kantigt och fränstötande. Du använde icke din eftertanke för att uppdraga paralleller mellan mig, allmogemannen och mannen ur societeten.

— Jag hoppades att kunna vinna din kärlek och kärleken jemnar allt.

— Icke förhållandet mellan hufvudstadsdamen och landtbonden.

— Jag anar hvaråt du syftar, du önskar bryta banden.

— Icke så mycket för min skull, men mera för din. Jag är ej fullt så känslolös som jag stundom synes. Jag vet att du går mot din olycka och det gör mig ondt.

— Och du?

— Jag har aldrig drömt mig den äktenskapliga sällheten alltför stor. Äktenskapet är ett oundvikligt ondt och antagligen hade jag ej ens blifvit lycklig med en kvinna ur mitt eget stånd. Alla band synes mig förhatliga. Den minsta fjeder, som trycker på min personliga frihet, vill jag helst hafva bort.

— Ja du vill spränga äfven de band, som för-
enar oss!

— Hur vet du det. I det hela är jag icke olycklig, tro ej det. Det gifs så mycket som upp-
tar mitt intresse och min tid, arbete utomhus, arbete i studerkammaren och vännen derborta som förstår mig. När du icke ställer för svåra fordringar på mig, känner jag alls icke trycket af vårt äktenskap. Du har sett att jag kan vara glad och skämtsam och då är jag det verkligen af hjertat. Men så kommer det oharmoniska, det fula och då är det slut med glädjen.

— Men om det icke kommer.

— Det måste komma, betänk hvem du är och hvem jag är.

— Du håller envist på din öfver och underklass. Måste de då alltid stå fiendtliga mot hvarandra.

— De måste det så länge öfverklassen ställer fordringar på oss, vill vara styrande. Vi vilja icke böja oss.

— Men vilja böja.

— Jag är engång för alla sådan jag är, hård och oböjlig, jag kan ej omgestaltas. Förstår man mig, så är det icke svårt att komma öfverens med mig.

Mery suckade, den konsten kunde hon ej lära sig.

— Ser du, den som icke hoppas på ett annat lif vill vara lycklig här på jorden. Betingelserna för vår lycka finnas öfverallt, i solskenet, i våren, i skogen, ja i hela naturen. Det är vår pligt att icke genom öfverdrifna och naturvidriga pretentioner störande ingripa i hvarandras lycka.

Mery lemnade rummet, hon hade hört nog. Störningen kom, enligt hans åsigt, uteslutande från hennes sida. Det var hon som ensamt var den felande, hon som strödde ut det frö till split, som skilde dem alltmer från hvarandra.

När Rokärrmor kom från kyrkan vek hon in på Säterböle. Hon förde ett och annat med sig i släden till välfägnad. Erik var påtagligen favoritsonen och gumman var icke litet stolt öfver denne son, som i mycket stod framom bygdens öfrige unge män. Man fick fritt skvallra och bråka och klandra att han studerat, grunden till dylikt tal var, enligt gummans mening, ingenting annat än afund.

En dårskap var det att han löpte åstad och gifte sig med en fröken, alltför fin att arbeta. Gumman runkade bekymrad på hufvudet. Hon hade tänkt sig saken så annorlunda. Men såsom det nu var måste Rokärr dela med sig litet. Hon, Rokärrvärdinnan, var sjelf en arbetsduglig kvinna, som förstod att samla sig försvarlig inkomst från ladugård och sädeslårar.

Ja det var egentligen hon som förestod det hela. Gubben hörde icke till de driftigaste, han rötade i gamla böcker, i smedjan och Gud vet hvar. Han funderade på uppfinningar och annat skräp. Prosten sade att han var ett ouppodladt snille, men det skratade gumman åt, han var en god gubbe och det var allt som behöfdes.

Hon tackade Gud som förlänat henne en mans krafter och förstånd. Det var henne en glädje att dela med sig åt Erik, gubben och hon enades i att hjälpa sonen om så behöfdes. Men det fanns en

stöttesten i hemmet och det var Matts. Girighetsandan hade kommit öfver honom, han bar aggande afund till den yngre brodern, som under studietiden dragit pengar från hemmet och som derefter icke ens ansökte en inbringande tjänst.

Matts förargade sig öfver Eriks giftermål, han visste nog hvarthän det bar. Rokärr blef utsuget af Säterböleherrskapet, medan Matts förbisågs af orättvisa föräldrar. Den som fick uppbära tyngsta bördan af Matts missnöje var mor. För far hade han en viss respekt, som tystade hans tungas flöde och inför Erik vågade han ingen hänsyftning på denna ömtåliga fråga. Morsgumman var alltså den, som i dubbelt mått fick umgälla alla Matts missräkningar. Derfor, då Matts någongång lemnade hemmet, passade mor på tillfället att packa släden full med det som visthus och skaffereri hade att erbjuda. Och så reste hon till Säterböle, icke så litet stolt öfver sin lyckade bragd.

I dag åt hon middag på Säterböle och Erik var såsom alltid skämtande och glad i gummans närvaro. Antingen hade morgonens uppträde alls icke kvarlemnade något spår hos honom, eller ock förstod han underbart väl att förställa sig. Kanske var han icke tillräckligt finkänslig för att taga djupare intryck af dylika husliga scener.

Med Mery var det annorlunda. Hennes lynne var nedstämdt, hennes ögon förgråtna, hon trodde

att ett leende aldrig mer kunde gå öfver hennes läppar. Det var sannt att hon sjelf valt sin lott, men hvarför påminde han henne ständigt derom. Hon kände det tungt nog derförutan. Men det var det förfärligaste af allt, att hon hade gjort äfven honom olycklig.

Rokärrmors skarpa blick upptäckte snart Merys förgråtna ögon och det var med ogillande blickar hon betraktade sin svärdotter. Hörde hon till det pjunkiga, det lipande herrskapsfolket, som tog allt så svårt och tungt, som genom att hänga näsan, gjorde hemlifvet surt för sin omgifning. Hvarför hade hon då kommit hit, och hvad hade hon egentligen här att göra, det var tydligt att hon ej passade i deras krets.

Om Erik haft en rask bondjänta till hustru, det hade varit något helt annat. Men som saken nu stod fanns intet val, det klokaste var att finna sig i förhållandet och Rokärrmor var ej den som tog lifvet alltför tragiskt.

Under måltiden berättade gumman trefliga byhistorier och Erik skrattade deråt af hjertans lust. Ja, Rokärrmor kom fram med berättelser i så djerf form, att Mery rodnade. Hon hade aldrig kunnat tänka sig djupet af dessa naturmänniskors naivitet. Det gafs intet ord för hvilket gumman väjde undan, intet förhållande, som hon sökte beslöja. Och i

detta fria otvungna språk var Erik hemmastadd, deri rörde han sig ledigt och fritt.

Den tid Mery endast genom literaturen kände allmogen, hade hon icke så litet idealiserat densamma. Den flärdfria enkelheten i deras seder, det okonstlade i deras umgänge, friheten i deras förhållanden hade anslagit henne. Med romantisk längtan hade hon önskat komma in i deras krets, nu var hon der. Hon försökte intala sig sjelf att allt var bra, att hon sträfvat just till det. Men djupt i hennes inre ljöd en röst som hviskade att hon hade glidit nedåt, en förebråelsens röst som hon förgäfves sökte nedtysta.

Genom romanen hade hon icke lyckats få en klar och sann inblick i det verklighetslif dit hon nu med öppna ögon inträngt. Ej ens de moderna drastiska skildringarna ur allmogelifvet hade gjort henne rätt förtrolig dermed, de mest realistiska bilder hade hon läst med idealiserande ögon. Det var hennes egen skuld att hon hittills sett lifvet skeft. Hon kunde endast skylla sig sjelf att det fanns så mycket för henne okänt, så mycket stötande och ofint. Om hon i allt detta kunde värna sig sjelf, men hon fruktade att i längden taga intryck af den sfer der hon nu rörde sig.

Om Erik kunnat läsa i hennes inre, hur bittert skulle han ej då belett henne, han som ur ståndpunkten af sin verksamhet och ur sin sträfvan att

gagna såg *ned* till henne. Han hade obestridlig rätt att klandra sysslolösheten i hennes forna lif, men såg han då ej att hon som hans hustru sträf-vade att fylla sina pligter. Hon hade aldrig fått ett ord af erkänsla, aldrig ett tack. Hennes arbets-kraft, jemförd med hans likars, var så mikroskopisk att han ej ens märkte den. Han skrattade åt hen-nes försök och hånade hennes käraste tidsfördrif. Skönliteratur, pianospelning, sång och språkstudier begabbade han. Allt det som hittills intresserat henne ogillade och förtrampade han. Hon såg med grämelse att han fann henne onyttig, overksam, till intet dugande. När det föll honom in att leka och skämta med henne, så gjorde han det under lediga stunder. Med hans ögon sedt var lek och skämt det enda hvartill hon dugde.

Han var trött vid henne, det misstänkte hon, han skulle helt säkert icke med allvar spjerna emot om hon bröt den äktenskapliga bojan. För henne kändes det tungt, men rättast vore det helt visst om hon löste honom från de band, som enligt hans åsigt fjettrade en frihet, den han skattade högre än allt annat. För henne var tanken derpå outhärdlig, men för honom. — Hon ryste. Saknade hon mod att bryta bandet — älskade hon honom ännu?

Ispiggarne, som en längre tid utgjort takåsens glänsande ornament, löstes så småningom vid marsolens varma smekningar och föllo med ett klingande ljud mot sanden, som lyste röd under takdroppet. En flock domherrar bröstade sig utanför Merys fönster. De plockade ifrigt och flitigt i snön, utan att Mery kunde upptäcka hvad de plockade. Dessa små rödbröstade varelser voro något förnämre främmande än de mattfärgade gråsparfvarna, som hon dagligen matat med brödsmlor derute. Hur värdigt de nya gästerna förde sig, hur nobelt de uppträdde, ja de voro riktigt fint främmande.

Merys ögon hade på länge ej varit så skrattlystna som nu, der hon satt lutad mot fönsterkarmen, delande sin uppmärksamhet mellan domherrarne och det öppna bref hon höll i handen. Många gånger hade hon läst de kära raderna, ännu en gång måste hon läsa dem:

Dyra Mery!

Den älskvärda häradshöfding Snäckinger, Alina Grip och jag hafva beslutat att göra en påhelsning hos dig. Vi längta efter ditt angenäma sällskap och gläda oss vid tanken på ett återseende. I tisdag inträffa vi på Säterböle.

Elin Manhjelm.

Nu var det måndag. I morgon alltså, i morgon inträffade den efterlängtade, den glada dagen. Hvad hon hade mycket, mycket att säga dem. De skulle skämta och konversera om tilldragelserna i den stora världen, om små teaterskandaler bakom kulisserna. Hennes gäster skulle utan tvifvel framdraga pikanta drag ur den sällskapskrets hon förr tillhörde. Det var så länge sedan hon hört något nytt ur societeten. Hvad hon gladde sig. De skulle göra sig kvicka på andras bekostnad, kriticera, förlöjliga förhållanden och personer, tala om allt utom landslivets trivialiteter. Hur roligt det skulle bli att ännu en gång röra sig bland fint och bildadt folk.

Men Erik, hur skulle han döma detta. Han skulle klandra och förakta en dylik sällskapston. Han sökte innehåll i samtalet och i grunden måste hon gifva honom rätt. En konversation utan djupare mening var ingenting annat än ett prunkande skal, omslutande en maskstungen kärna. Hur ofta hade hon icke sjelf ogillat att samtalet stundom nedsjönk till tomt pladder och nu satt hon der och längtade efter detta toma snick snack, längtade tillbaka till det hon förr velat undfly. Hon nästan blygdes för sig sjelf, men det oaktadt gladde henne tanken på morgondagen.

Men skulle icke Erik, i sin landtliga dräkt och med sitt kantiga väsen, förefalla dessa stadsbor

otymplig och osympatisk? Helt säkert, det första intrycket måste blifva sådant, men Erik kunde äfven intressera och vara angenäm om han förde härads höfdingen in på djupare ämnen. Det fanns knappast någon fråga i hvilken ej Erik fördjupat sig. Hennes mans intelligens skulle icke ens hennes hufvudstadsvänner kunna bestrida. I många afseenden såg hon fortfarande upp till honom, och då han med öfvertygelse, stundom med hänförelse uttalade sina fasta och behjertansvärda åsikter, beundrade hon honom.

Hvarför voro de ej lyckliga? Den frågan brände henne, marterade henne, plågade henne. Hvad gjorde det att de hvad uppfostran beträffade stodo på olika ståndpunkt, att deras lifsåskådning icke sammanflöt. Just olikheten hade bort draga dem till hvarandra. Det var enligt hennes tanke icke bristen på samstämmighet som minskade lyckan, det var brist på kärlek från Eriks sida. Ja om han älskat henne, så hade det varit annorlunda.

Till John hade Mery aldrig hört Erik yttra ett sårande ord. I hans tillgifvenhet för denne vän låg något rörande och uppoffrande. Han såg i den unge mannen framtiden, och det var för det kommande han sträfvade. Han var lycklig vid tanken på, att de i och för sig obetydliga individernas samfälda sträfvande en gång kunde leda till mensklighetens förädling. Att en kommande generation kunde

blifva lyckligare, upphöjdare, ja rent af menskligare, då efter årtusenden last efter last bortföll, ansåg han stå utom allt tvifvel. Han sträfvade till och trodde på mensklighetens slutliga fullkomning.

Denna tanke var den fina tråd af idealism, som genomgick Erik, realisten, materialisten.

Mery steg upp och betraktade sig i väggspegl. Var hon sig lik, skulle hennes vänner igenkänna henne? Nej, hon var betydligt magrare, sorg och grämselse hade vid munnen ritat en fåra, ännu helt obetydlig, men dock märkbar. Enhvar bland hennes forna umgängeskrets hade ogillat hennes giftermål, hon ville för allt i verlden ej gifva dem anledning att misstänka svikna illusioner. Hon ville visa sig glad, sprittande glad, om hon äfven nödgades inlägga något konstladt i glädtigheten.

Sedan den minnesrika dag, då Erik förklarar att det varit bättre om intet giftermål blifvit af dem emellan, hade deras samlif förflutit lugnt. Intet misslyjd hade uppstått, ingen störing inträffat, ingenting skett som kunnat gifva Mery anledning till ytterligare sorg. Men minnet af det sagda tärde och hon ihågkom oupphörligt de fällda olycksbringande orden. Förstod Erik hur djupt han sårat henne, kunde han se spåren af den smärta han tillfogat sin hustru. Han hade derefter varit jemn och glad, stundom till och med vänlig emot henne, men lekfullt och skämtsamt hade han numera icke uppträdt.

Men tiden till gästernas ankomst var begränsad och tillät ej Mery att sjunka i grubblerier. Hon måste rycka sig upp, kasta ifrån sig plågsamma minnen och vara glad ännu en gång. Hennes vänner, hennes forna vänner ville uppsöka henne. Hon måste göra hemmet fint och putsadt, hon måste städa och baka.

Hon sprang hastigt upp från sin plats. Degen jäste öfver sina bräddar, hon skulle baka hufvudstadsbröd. Hon vek upp klädningsärmarna, påtog det hvita köksförklädet och sjöng en liten sång. På många månader hade hon ej sjungit. Erik, som hörde sången, kom skrattande in till henne.

— Jag hörde en sällsynt fogel slå sin drill här inne, jag måste komma för att lyssna.

— Fogeln sjunger sin glädjesång. De komma i morgon, redan i morgon.

— Och det är dig kärt?

— Naturligtvis.

— Hvarför så naturligt? Det gladdde dig ej synnerligt att John var vår gäst.

— Johns besök gälde icke mig.

— Och dessa fina gäster icke mig. Tänk om jag uppträder lika afmått emot dina gäster, som du mot min.

— Men det gör du ej, Erik.

— Hur vet du det!

— Du bör låta se dig från din bästa sida.

Hon gick litet inställsamt emot honom. Du ser i dag helt rufsig ut, hon strök lekande öfver hans skäggiga kind, du måste raka dig.

— Men det gör jag ej.

Hon slog armarna om hans hals, så hade hon på länge ej smekt honom.

— Erik, du måste göra dig fin, riktigt fin. De fästa sig så mycket vid det yttre, ser du.

Han sköt henne med en viss otålighet ifrån sig.

— Du blyges öfver mig, du vill affila bonden. Att du icke lyckas borde redan vara dig klart.

— Jag vill så gerna vara stolt öfver dig, Erik.

— Och därför skall jag omdanas till herreman. För att behaga de nobla gäster, som behedra Säterböle med ett besök, vill du omskapa mig.

Hon såg hur hans näsvingar hotande begynte flämta.

— Jag skulle djupt förakta mig den dag jag i klädedrägt och uppträdande ville efterapa eleganta verldsmenniskor och modesprättar från hufvudstaden. Jag är stolt öfver min enkla bondjacka, och de gäster som ringakta mig bryr jag mig ej om att emottaga i mitt hem.

Mery kände sig kränkt. Det var henne svårt att betvinga sig.

— Jag anser det vara hvarje människas pligt att vårda sig äfven om sin yttre person. Jag stäl-

ler icke stora fordringar på dig, jag önskar blott att med stolthet kunna säga: se der min man!

— Och sådan jag nu är kan du ej säga det. Jag måste omgestaltas, påtryckas prägeln af öfverklass. Det borde ej vara dig obekant att jag aldrig kunnat fördraga denna öfverklass, som genom ditt dagliga upphöjande af dess förtjenster småningom blir mig än mera förhatlig.

För första gången syntes han henne osympatisk, så osympatisk att hon vände blicken ifrån honom.

— Och detta för mina gästers skull, de första gäster jag emottager i mitt nya hem.

— Dina gäster intressera mig ej.

— Erik, jag ber dig, väg dina obilliga yttranden!

— Tvertom, må det bryta lös engång. Jag afskyr öfverklassens konvenans och den glatta yta, som öfverskyler det murkna, ruttna, haltlösa, omoraliska

— Håll upp Erik, jag vill ej höra mera.

— *Vill* ej. Din vilja är vid Gud ej någon lag för mig. Men du skall ej behöfva blygas, ej känna dig generad öfver bondens stötande later. Jag lofvar att ej visa mig för dina gäster, jag reser bort.

— Nej, det gör du icke, Erik.

Hon blef häftigt röd, så blek och röd igen.

— Du hörde mitt beslut, jag står dervid och vi tala ej mera om denna sak.

— Det är just om den jag önskar tala.

— Men jag varnar dig!

— Du varnar mig förgäfvets, jag vill tala också jag en gång. Du glömmer att din hustru är en *bildad* kvinna, alltför stolt att böjas genom maktspråk.

Hans ögon sköto blixtar och han tog ett steg framåt. Hon ryggade skygt tillbaka, men det var för sent. Han hade fattat hårdt om hennes båda armar, så hårdt att hon med förvridna anletsdrag vred sig under det fasta greppet. Så skakade han henne, såsom den isande höstvinden skakar det skälfvande trädet. Derpå höll han upp en stund och såg på henne. Hon kunde i hans blick ej spåra en skymt af medlidande, ej ett tecken af deltagande. Det såg ut som hade han njutit af att låta henne känna den fysiska styrkans öfverlägsenhet. Så skakade han henne än engång, hårdare och eftertryckligare. Det var stormens obarmhertiga grepp i den svigtande stammen.

Hon kände sig förödmjukad, förkrossad, tillintetgjord. Hon ville dölja ansigtet i sina händer, men han höll hennes armar fjettrade. Och när han såg henne rycka och slita för att komma lös, gaf han sig till att skratta sträft och oafbrutet.

Han lät henne böja sig, vrida sig, ringla sig. Han behöfde ej anstränga sig det allra minsta för att kvarhålla henne. Hennes krafter voro så svaga, så förundransvärdt svaga.

Så stod han minut efter minut. Hon tyckte att det var timme efter timme. Hans fortsatta skratt blef henne outhärdligt. Det ökade blygseln öfver hennes hjälplöshet. Hon försökte öfverlista honom, hon uppgjorde planer att på fintligt sätt undkomma. Först stod hon stilla, såsom hade hennes krafter varit uttömda, så böjde hon sig plötsligt för att hal som ålen slingra sig undan. Men han var ständigt på vakt, hennes list lyckades ej, och hvarje misslyckadt försök ökade blott hans förhatliga skrattlust.

Hon försökte använda ord, bevekande, öfvertalande ord, derefter tog hon sin tillflykt till makt-språk, men han skrattade än hjertlösare deråt. Så bröt det löst i snyftningar, hejdlösa bittra snyftningar. „Kufvad“, mumlade han och gick.

Hon grät hopplöst och högt. Så våldsamt hade hon ej gråtit sedan den dag hon följde sin far till grafven. Alldeles såsom nu hade hon då tyckt att något varmt och rikt inom henne slocknat. Framtiden hade synts henne kolsvart och tom. Tron på lifsglädjen hade brustit. För henne fanns numera ingen ljusning. Hon var tillintetgjord och icke ens hennes bittraste tårar kunde skölja bort minnet af den skymf, hon lidit.

Hon hörde bjellerklang och sprang fram till fönstret. Det var Erik, som fullföljande sin hotelse reste, utan att bedja henne om förlåtelse, utan att

säga henne farväl. Och denne man hade hon idealiserat, trott på, älskat Om hon kunde hata honom, det vore en lindring, en lättnad, men — hon kunde icke.

Hon förde handen upp till armen, just der hans hårda fingrar gripit tag. Hon gjorde en grimas af smärta, det var ett plågsamt minne han kvarlemnade.

Hon hörde ej längre bjellrornas klang, men fortfor att meningslöst stirra på drifvorna stadda i upplösning, och att lyssna till det enformiga takdroppet, som gräfdde allt större hål i den svartnande snön.

Tjensteflickans tillsägelse, att degen jäste öfver bräddarne och att ugnen falnade, väckte Mery till verksamhet. Hennes vänner finge ingenting ana, icke lyfta en flik af den slöja, som omsorgsfullt skulle dölja hennes lufs olycka.

Allt var putsadt och fint, pryddigt och nätt och i all sin enkelhet såg Säterböle inbjudande och trefsammt ut. De väntade kunde hvilken stund som helst åka in på gården, tiden för deras ankomst var inne. Buro hennes ögon spår af tårar, kunde hon framkalla ett konventionellt leende, tillräckligt väl inöfvadt för att vilseleda de vanaste iakttagare.

Hon stod pröfvande framför spegeln. Att hon såg aftärd ut väckte hennes oro, det kunde ej undgå vännernas uppmärksamhet, men ett soligt löje, ett

älskvärdt väsen kunde förtaga intrycket deraf. Hon lyssnade. Var det ej bjellrors klang hon hörde. Svängde icke slädarne in på gårdsplanen.

De kommo, de kommo. Mery ilade ut. Hon vinkade ett gladt välkommen, slöt de unga damerna i sina armar och tryckte härads höfdingens hand.

Nej, men så trefligt Mery hade det. Elin kunde ej nog förvåna sig och Alina var idel förtjusning. Säterböle var ju alls icke en tarflig bondgård, mången herregård saknade den prägel af trefnad som här vid första anblicken gjorde sig gällande.

Mery beklagade att hennes man måste försaka nöjet att helsa hennes gäster välkomna, en vigtig affärsresa upptog honom just dessa dagar. Detta var en oväntad otur, det hade varit en glädje för henne att för dem kunna presentera sin man.

Gästerna kände sig något svikna, en af drif-fjedrarna till utflykten var just nyfikenheten att se herr Paulsson. Var han bonde eller herre, det viste de icke så noga, men nyfikna hade de varit och nu stodo de der med felslagna förhoppningar i den vägen. På sin tid talades det så mycket om fröken Rydings mesallians. Mery klandrades skarpt för det hon stigit nedåt, och nu vägrade dem slumpen ett sammanträffande med den man som förmått henne till detta steg.

Men Mery var så älskvärd, så glad och intressant att de snart glömde misräkningen och inför-

lifvade sig i en treflig konversation. De hade så mycket, så mycket att berätta från hufvudstaden. Först talade de om balen hos herrskapet Boltz, der fröken Sinelund på ett komprometterande sätt lagt ömma känslor i dagen gentemot kapten Waller. Derefter drogs fru Locke fram, hon som sträfvade att få sin dotter Sofie bortgift, en sträfvän som var så påtaglig att den väckte allmänt löje. Det var så roligt, så roligt.

Och så hade de hört Björnssons utmärkta föredrag. Han var dock den mest framstående af de talare som besökt Helsingfors. Förr hade Elin svärmat för Geijerstam, nu insåg hon att han i mycket hade orätt och nu svärmade hon för Björnson. Det var så intressant att svärma för någon och så bligade hon emot häradshöfdingen, som satt och smålog. Häradshöfdingen tyckte om fröken Tauströms föredrag, hon var en sakkunnig och intressant kvinna. Vid denna förklaring blef Elin tragisk för en stund, men Merys skämt kom henne snart att glömma häradshöfdingens otacksamhet och hon skrattade åter muntert.

Att gå till hvila före midnatt kom ej i fråga. Gästerne hade ej tillfälle att dröja längre än öfver morgondagen och det återstod ännu så mycket att berätta.

Häradshöfdingen, som logerat i Eriks rum, var följande morgon helt förtjust. Han hade knappast

sofvit fyra timmar. Herr Paulssons välvalda bibliotek hade så fångslat honom, att han glömt sömnen. Han anade icke att fru Paulssons man var så beläst, det hade varit intressant att göra hans bekantskap. Att i en landtbrukares hem se böcker, som behandlade ladugårdsskötsel och jordbruk, hade han möjligen väntat, men att här fanns vetenskapliga verk och kemiska apparater, slog honom med förvåning.

Dagen förflöt på det angenämaste sätt. Mery var så underhållande att hennes vänner hoppades på ett snart återseende. Hon måste lofva dem att på våren göra en resa till hufvudstaden, der de skulle uppbjuda hela sin förmåga att göra vistelsen angenäm. Alina lofvade hålla en tébjudning för henne, Elin ville för henne presentera några konstnärer och häradshöfdingen bjöd på en finare middag på någon af stadens förnämsta restauranter.

Lifvad för stunden afgaf Mery det äskade löftet, som vid gästernas afresa högtidligt förnyades. Hufvudstadsvännerna tackade Mery på det varmaste. Denna lustfärd kvarlemnade det angenämaste minne och hågkomsten deraf skulle länge upplifva dem. Mery var sig lik, der hon befann sig trifieds alltid glädjen. Helsingforslifvet var härligt, men landtlifvet gjorde så godt ibland. De kände sig uppfriskade af trippen till Säterböle och så vinkade de farväl, bjellrorna klingade och de reste.

Mery drog ett djupt andetag. De hade således ingenting märkt, hon hade spelat sin roll förträffligt, hade ej glömt den i sällskapslifvet inöfvade konsten att förställa sig. Nu var hon trött, nästan förslappad. Hon hade gladt sig öfver detta besök, men Eriks hänsynslösa uppträdande hade frantagit henne hvarje skymt af glädje. Hon satte sig i gungstolen för att hvila och tänka.

Hon ville nu, vid lugnare sinnesstämning, opartiskt och granskande blicka in i förhållandena. Var hon sjelf alldeles utan skuld i deras samlifs olycka. Med slående sanning hade Erik förberedt henne på det hon gick till mötes, varnat henne för det steg hon utan betänkande tagit och öppet erkänt de fel, som vidhäftade honom. Han hade lagt en öppenhet i dagen, hvars rätta halt hon då betviflat, han hade varit sann, ärlig och uppriktig. Hon deremot hade aldrig sagt till Erik att hon var ofördragsam och fordrande. Men såsom deras lif nu gestaltat sig, återstod endast ett — skilsmessa.

Hon kunde vara förvissad om, att Erik ej skulle taga det alltför tungt. Han hade aldrig älskat henne. Det var hennes varma tillmötesgående som lockat honom, ett kyrkligt band hade han aldrig tänkt sig, det var tydligt. Numera kom det ofta öfver henne ett tungt medvetande, att hon störande ingripit i hans lugna lif, att han varit lyckligare om han aldrig mött henne. En kvinnas djupa känslolif kunde

en man sådan som han aldrig förstå, han stod främmande för hennes bittra smärta. Men att icke heller han var lycklig, det förstod hon, och hon kände sig ej utan skuld dertill.

Eriks ofina beteende hade upprört henne till den grad att hon hittills tänkt endast på sin egen olycka, vältande ansvaret och skulden ensamt på honom. Nu stod hennes egen ofördragsamhet äntligen klart för henne. Hon hade ofta genom bittra ord gifvit upphof till hans hetsiga lynnes utbrott. När hon icke gjorde intrång på hans personliga frihet, var han vänlig och god, alltid jemn och glad.

Men så vek hon upp klädningsärmen och såg på sin arm, der huden skiftade i gult och blått. Blygselns rodnad färgade hennes kinder, var det märket efter slafbojan, trodde han sig genom handgripligheter kunna böja henne. Hennes sjelfkänsla reste sig ånyo, stoltheten tog ut sin rätt, det återstod endast ett: de måste skiljas.

Erik helsade temligen stelt på Mery, när han efter några dagars bortavaro äntligen återvände till hemmet. Det föll honom alls icke in att bedja om förlåtelse. De helsningar han medförde från Rokärr, framsade han i kort och afmått ton, gubben hade särskildt frågat efter Mery som lyckats tillvinna sig den gamles välvilja. Hon tackade kort och dermed var samtalet afbrutet.

Erik hade tagit plats i gungstolen, Mery i soffhörnet, de hade numera ingenting att säga hvarandra. Förr hade det väl en och annan gång händt att samtalet afstannat, men då hade de åtminstone småleende och vänligt sett på hvarandra, ja stundom hade deras blickar så fördjupat sig i hvarandra att de glömt tidens flykt. Nu sågo de hvar åt sitt håll med stela intetsägande blickar. Det föreföll Mery som om en isande fläkt gått från den ena till den andra. Och för första gången önskade hon att hennes man ville lemna henne allena, att något tvingande arbete skulle bortkalla honom. Men intet af detta inträffade. Hon hoppades att åtminstone få se honom taga en bok eller en tidning, men han gjorde det ej.

Tystnaden blef henne outhärdlig, den pinsamma stämningen hotade att frampressa en ström af tårar, som han afskydde och aldrig lärde sig fördraga. Att tala om den påtänkta skilsmessan var henne motbjudande, ja rent af omöjligt åtminstone denna

stund. Om han helst ville taga det första steget, om han ville utsäga det ödesdigra ordet farväl. Men nej, hur vore det möjligt att räcka honom handen till afsked då det gälde en lång, en evig skilsmessa. Hvad hon led förfärligt. Detta vacklande, denna slitning måste småningom döda henne, bit för bit söndersarga henne. Men hon insåg att ett fortsatt samlif skulle göra hennes framtid tom och intetsägande, den misshällighet som inträdt var af alltför allvarsam beskaffenhet för att en ljusning någonsin mera kunde inträffa. Han skulle aldrig kunna försonas, hon kände honom. Och så fram-sipprade två heta tårar, som han ej såg eller, om han äfven såg dem, alls icke berörde honom.

Det var slutligen han, som ånyo öppnade samtalet. Hade hennes gäster varit underhållande och hade deras besök kvarlemnadt ett rikt tankestoff? Hon märkte genast den fina anstrykning af hån i frågan och glömmande alla goda föresatser, alla smärtafulla intryck, svarade hon nervöst, att Erik kunde vara förvissad om att hennes forna umgängeskrets var både taktfull och belevvad. Hennes vänner glömde icke höflighetens fordringar.

Vid det retsamma svaret såg hon Erik rycka till, men med en beherskande åtbörd förde han handen långsamt öfver pannan. På en stund hördes ingenting annat än sytrådens släpande genom Merys handarbete. Hon sydde ifrigt och utan afbrott.

Han hade aldrig sett henne så flitig, sydde hon mot betalning, frågade han leende. Nej, hon sydde för att glömma.

— Det charmanta besöket?

— Nej, hennes ställning som slafvinna.

Han gaf sig till att skratta. Hon hade just väntat det, så gick det vanligen. Hennes djupaste känslor, hennes största smärta begabbade han. Hon kastade arbetet ifrån sig.

— Stack nålen?

— Nej, men hans bristande finkänslighet stack henne.

— Som små nålstygn?

— Nej, som stora dolkstygn.

En nervös frossa skakade henne, nu var stunden kommen. Nu måste hon säga honom hur hon tog saken. Han skulle se att hon icke lät sig viljelöst behandlas.

— Jag inser ändtligen att du har rätt, vi hade ej bort gifta oss.

— Jag sade dig det.

— Men jag var blind.

— Du var full af romantiska griller. För mig stod framtiden temligen klar, jag har ej såsom du blifvit bedragen.

— Det måste omgestaltas, det måste

— Måste hvad?

— Måste brytas.

Hon hade väntat sig ett utbrott, häftigare än något af de föregående, väntat att han skulle slunga till henne ord, hänsyftande på hennes alltför varma intresse, alltför tydliga tillmötesgående, alltför påtagliga afsigt att binda honom och att han skulle sluta med att tacka henne för återgifven frihet. Men det hon minst af allt väntade, det inträffade nu. Hans anletsdrag ljusnade i samma mån hennes mörknade och nu satt han der nästan leende.

— Du är såsom vanligt öfverspänd och exalterad. I det hela vill du alls icke lemna mig. Vi måste taga verkligheten sådan som den är och finna oss deri.

— Det kunna vi ej. Du öfverskrider ofta hofsamhetens gräns och glömmer dig.

— Deri har du rätt, men hvems är felet?

— Väl icke mitt.

— Jag sade dig från början klart och tydligt, att på min individuella frihet tål jag intet tryck. Det hade varit dig lätt att genom större försigtighet undvika mycket. Upphör att förestafva regler för mitt handlingssätt, låt mig gå min egen väg fritt och otvunget.

Hon sänkte blicken. Det låg sanning i hans ord, hon hade velat omgestalta honom. Han å sin sida hade aldrig sökt att tvinga henne in i nya former. Han hade lemnat henne obegränsad frihet. Men om hon sökte skälet till detta hans handlings-

sätt, så fann hon att det kanske mera härrörde af likgiltighet än af hänynsfullhet.

— De äktenskapliga banden göra oss mer eller mindre beroende af hvarandra.

— Hvarför det? Det enda som gör äktenskapet dragligt är att bibehålla individualiteten. Medvetandet att min hustru ej vill binda mig i konvensansens förhatliga band kan göra mig vänlig och god, ja till och med hänsynsfull emot henne. Fordringar, hur obetydliga de än må synas, äro mig förhatliga och leda lätt till öfverilning, ja småningom ända till kallsinnighet.

Hon suckade. Han erkände ej ens att han behandlat henne groft. Han vältade tvertom hela skulden och ansvaret på henne.

— Allt detta viste du. Det stod dig fritt att före giftermålet brvta, nu är det för sent.

— Äktenskapsskilnad är icke någonting ovanligt.

— I romanerna?

— I romanerna ej mera än i verkligheten.

— Får jag fråga hvilken modern äktenskapsdram du läst till sist?

Han kom henne närmare och det väckte hennes förundran att han började se alltmera road ut af det samtal, som så pinsamt berörde henne.

— Att skämta kan vara på sin plats i många fall, men knappast i en fråga så allvarsam som denna.

— Hvilken fråga?

Hon såg förvånad på honom. Hur var det möjligt att han kunde skämta nu.

— Tro mig Erik, det var tungt det steget.

— Som du tog i fantasin.

— Hon sväljde gråten.

— Som måste blifva verklighet.

— Det är ju helt romantiskt allt det der, det förefaller nästan intressant.

— Men Erik

— Fortsätt du, hvart leder steget slutligen, du ser ju att jag är uppmärksam.

— Du vet hur djupt jag sårats

— Hvem har vågat såra dig? Det blir ju förligen en tragedi.

— Du måste

— Måste kanske slåss med den som vågat såra dig?

Längre kunde hon ej härda ut. Hon hade genomvakat många nätter, vridit sig i ångest och idislat ämnet under långa timmar. Hon hade kämpat en hård strid mot den känsla, som trots allt velat hålla henne kvar vid Erik. Stoltheten och kärleken hade drabbat tillsammans, och när hon trodde sig förvissad om att stoltheten vunnit seger, satt han der gäckande och känslolös. Hur litet han förstod henne. Till en kvinnas själslif hade hans begär efter vetande ej trängt. Det var ett fält för

studier, som aldrig intresserat honom. Den ena tåren efter den andra droppade ned på hennes kinder.

— Det band vi knutit är tyvärr ej någon lek. Det har stått mig dyrt att utplåna den kärlek, som fästat mig vid dig.

— Deri har du icke lyckats.

Hon log bittert.

— Deri har du icke lyckats, upprepade han med full tillförsigt.

— Du tror fortfarande på din makt, Erik.

Hans ögon lyste.

— Jag tror icke, jag är förvissad derom.

— Du misstager dig, mitt beslut är fattadt.

— Ditt beslut att hvad?

— Att . . . att . . . skiljas från dig.

Han såg på henne länge under tystnad och hans lust att skämta hade med ens försvunnit. Han betraktade henne ej för att utforska djupet af hennes känslor, i hans blick läste hon tydligt att han var säker om den makt han fortfarande utöfvade på henne. Kanske såg han på henne blott i afsigt att komma hennes beslut att vackla.

— Efter mycket tänkande och iakttagande, började han, har jag kommit till den slutsats att kärleken ej kan bestå inom äktenskapet. Det hvardagliga, det triviala i förhållandena jagar den på flykten, äfven om den funnits der från början. Att

fördraga hvarandra är nog, och det göra vi ju, Mery.

Han tog hennes hand i sin.

— Du vet att jag är realist, för min del blef jag ej bedragen.

— Men jag . . . jag nekar icke att jag blef det.

Han såg på henne medlidsamt, nästan vekt.

— Du idealiserade icke blott personen utan äktenskapet. När du drömde om harmoni mellan damen ur öfverklassen och mannen ur underklassen, såg jag tydligt att du drömde det omöjliga. Jag sade det, men du, du trodde icke. Sådant röjde brist på världserfarenhet, som du hade trott dig ega i långt högre grad än jag, den oerfarne.

— Du stod så högt på andens område, du hade höjt dig öfver ditt stånd.

— Så trodde du och därför blef jag dina drömmars fullkomlighetstyp. Men drömmarne flydde, de måste fly och du har vaknat till verkligheten. Att så skett är lyckligt och just därför kunna vi hädanefter få det bättre. Tror du icke det Mery, vi fördraga ju hvarandra, eller hur?

Hon vred sig under dessa ord dikterade af ett kallt beräknande förnuft. Han talade så reflekterande, så lugnt som hade de afhandlat den alldagligaste fråga. Ingen skymt af känsla röjde sig i det han sagt. Möjligen en känsla af belåtenhet att det var han som hade makten. Var det henne möj-

ligt att fördraga denna köld, att uthärda en likgiltighet som förrådde sig i hvarje ord. Kunde hon lefva ett helt lif tillsammans med honom under ständig påminnelse om, att han på sin höjd kunde fördraga henne.

— Erik, hur är det dig möjligt att så lugnt uttala orden „fördraga hvarandra“. Jag afskyr dessa ord, som såra mig så utsägligt, jag ber dig, utbyt dem.

— Mot andra mera klingande, såsom älska hvarandra, dyrka hvarandra eller afguda hvarandra. Nej Mery, sådant står ej i min makt. Det smärtar dig, men det står fast att motivet, icke blott till vårt, utan till många äktenskap har varit endast lidelse.

— Tyst, det är afskyvärdt.

— Det är naturligt, men en dylik känsla har sin öfvergång. Om konflikter och uppträden ej störande ingripa, kan tillgifvenheten träda i lidelsens spår, och hyser man tillgifvenhet för hvarandra, så fördrar man äfven hvarandras fel.

--- Du är i många fall en nutidsmänniska, det erkänner jag gerna, ty du ser samhällsförhållandena sådana de borde vara. Men det gör mig ondt att du i äktenskapsfrågan kvarblifvit i det föråldrade åskådningssätt som utmärker ditt stånd. Du har troligen af bristande lust att forska i ämnet, ej lyckats frigöra dig från fördomen.

— I hvilket fall?

— I fordran på undergifvenhet från hustruns sida.

— Du misstager dig. Jag erkänner kvinnans likaberättigande. Allmogekvinnan är i intet annat än den fysiska styrkan underlägsen mannen. Hvad bildning beträffar står man och kvinna på samma ståndpunkt. Folkskolan öppnar såväl för flickan som för gossen sina dörrar. Man ställer icke ens bland oss högre fordringar på kvinnans sedlighet än på mannens. En flicka som hyllar den fria kärleken, är i de flesta fall lika väl aktad som den gifta kvinnan.

— Men det är tydligt att du ej vill dela makten, Erik. Du önskar ensamt herska.

— Delad makt duger ej, den öfverlägsnare af de två måste vinna väldet. Men man ser ofta att det ej är mannen, som i hemmet är den styrande.

— Men att segra genom våld är icke ädelt.

Hon såg det skälmska leendet åter spela kring hans läppar.

— De flesta segrar vinnas genom våld.

— Men att använda styrka mot den i fysisk kraft underlägsna är afskyvärdt.

— Man påstår, åtminstone hålla damerna styft derpå, att kvinnan i moralisk styrka står så högt öfver mannen. Det borde icke falla sig svårt för den moraliskt öfverlägsna att vinna seger.

— Moral och själsadel inverka ej alltid på mannens råhet.

— Är det för mig, jag tackar dig!

— Nej, Erik nej, tro icke det, du är

— Är hvad? En björn, klumpig, rå och ociviliserad.

Så hade hon icke menat det.

— Nej, men du är hallstarrig, du borde

— Låta mig förfinas.

— Du borde taga första steget till försoning.

— Bedja om förlåtelse på knä, det vore så romantiskt och dramatiskt.

— Han var odräglig i sitt illa valda skämt. Merys tårar föllo ej längre droppvis, de föllo störtvis.

— Jag skämtar icke.

— Icke heller jag, du ser att jag är djupt allvarlig.

Hur kunde han fortsätta i denna ton, midt under hennes bittra tårflöde. Der satt han, en bild af känslolöshet och lekande trots.

— Men det är du, som måste taga första steget.

— Hvarför? Jag säger dig att det är du, Mery. Vill du se på mig.

Hon såg förvånad upp till honom. Han log, det der säkra tillitsfulla löjet, som bringade Merys blod i svallning. Han kom litet närmare, säker på att det skulle sluta med en smekning från hennes

sida. Han egde en makt som hon alltför väl kände, en beherskande makt i sina djupa ögon. Hon påminde sig alltför väl den makten. Halft road, halft tjusad hade hon följt dess lockande språk. Sedan deras giftermål hade han aldrig gjort bruk af den makten. Men nu satt han der och såg på henne, leende, lockande och segerviss. Hur den blicken drog, hur den hejdade hennes tårars flod, hur den kom henne att glömma oförrätter och lidande.

Nej, hon fick icke besegras deraf, hon måste vara stark. Om hon nu steg upp och kyste honom vore hans triumf fullständig, hennes nederlag ohjelpigt. Hon ville vända blicken bort, så var trollkraften bruten. Hon ville, men kunde icke. Hon kände sig helt och hållet beherskad. Hon hade ej trott sig vara så svag, stackars Mery. Hur hon kämpade, hur hon stred och han satt der så lugn och endast såg på henne, leende och trygg. Hon kände eftertanken domna, kraften vika, hon böjde sig framåt och kyste honom, kyste hans panna, hans kinder, hans vackra talande ögon och skäggiga läppar.

-- Jag sade dig det. Det var naturligtvis du, som måste taga det första steget till försoning.

Det föreföll Mery, när hon nu befann sig i hufvudstaden, såsom hade den betydelsefulla omgestaltning hennes lif tagit varit en af de romantiska drömmar hon fordom drömt. Att skilja dröm från verklighet hade, med den riktning hennes uppfostran fått, alltid fallit sig svårt för henne. Men hon hade slutligen fått en uppfostrare, som med hårdt genomdrifven konsekvens lärt henne att på spillrorna af det drömlif han kvävt bygga realismens säkra grundval. Ja hon kunde icke neka till, att en tidrymd af några månader på ett märkbart sätt omdanat henne. Det var samma Mery, men med en ny lifsåskådning, samma drömmerska, men med klarad blick. Hennes rum stod oförändradt, alldeles sådant som hon hade lemnat det. Med ett vemdigt leende betraktade hon den med grönt schagg beklädda soffan, der hon drömt dessa overksamhetens osunda drömmar. Hon kände hvarje skrymsla, hvarje knapp deri. Just der hade uppräningen till romanen om ett idylliskt landlif uppspirat. Der hade hon i inbillningens förskönande dager sett och beundrat allmogens enkla vanor, förstorat dess sanningsskärlek, öfverdrifvit dess naturliga behag. Ett lif på landet var ett lif i paradisiskt oberoende. Med leende läppar och slutna ögon hade hon under långa timmar målat den idylliska tafla, der hon sjelf utgjorde medelpunkten, kringkretsad af frihetsfläktar, fogelsång och — hvarför skulle hon dölja sötman

i dessa fantasier, omhuldad med varm uppriktig kärlek. Det gafs naturligtvis ingenting som kunde grumla välbehaget af tillvaron i en krets der smicker, hyckleri och konvenans ej nådde henne.

Hon hade nått sin önskans mål. På nära håll hade hon skådat det drömda paradiset. Utan att beräkna det lämpliga afstånd en åskådare bör iakttaga vid en vacker taflas betraktande, hade hon trädt alltför nära, färgerna syntes henne grofva och kommo det hela att förlora sin illusoriska effekt. Hennes paradiset hade bjudit henne bäska äpplen, bittra äpplen, men också friska och goda, det var hon förvissad om, blott hon lärde sig den svåra konsten att välja rätt.

Nio månader! En kort tid, men tillräckligt lång att gifva lifsåskådningen en annan riktning. Men utan kamp och vända går dock icke en så hastig omgestaltning. Striden mellan inrotade fördomar och frisinnade väckelser, mellan inlärdas åsigter och genom förnuftet klarnade tankar, fordrar en uthållighet och styrka som stundom sviker. Det var icke utan bitterhet hon tänkte, att om man från barn- domen bibringat henne en sundare grund att bygga på, lärt henne att se lifvet sådant det verkligen är och väckt henne ur försoffningen, så hade mycket bittert blifvit henne besparadt. Hon gladdes öfver att den yngre kvinliga generationen förts in på en sannare, mera realistisk och säkrare väg.

I den lilla soffan, i hennes forna flickrum, låg en inneboende trollkraft, den lockade oemotståndligt till drömlif. Hon satt der alldeles som förr och lät bilder från sitt lif defilera, med den skilnad att dessa bilder ej voro luftslott bygda i framtiden, utan bilder ur ett redan genomgånet skede. Bilder från hennes nio månaders långa landlif, bilder både ljufva och bittra. Att hennes inre, hennes sjäslif hade undergått en smärtsam operation, då inbillningens utväxter afskurits, det kände hon, men att det sjukliga i hennes känslolif till största delen försvunnit kunde hon icke heller neka. Och sanningen den hon längtat att höra, var just den knif som dissekerat henne. Skulle hennes mor iakttaga förändringen, skulle hennes vänner märka något, kände hon ens igen sig sjelf. Der satt hon något afmagrad, kanske till och med något fårad. Hon tvingade sig sjelf att skratta, nu satt hon der på samma plats utan illusioner, utan ideal. Idealet Erik hade fråntagit henne idealet.

Så blind hon varit. Hon som lefvat med och derigenom bort förvärfva människokännedom och säker blick, hon hade tagit ohjelpigt miste. Hvarför såg hon icke Erik genast sådan han var. Hvarför låg hon på berghällen och lät fantasin måla honom i falsk och oklar dager. Han syntes henne då så hög, så hänsynfull, så fri från sjelfviskhet.

Ja, han var just den man, som kunde förstå en kvinnas obestämda längtan till det sköna.

Sådan hade hon drömt sig honom. Så kom verkligheten, ett svårt uppvaknande. Hon kunde icke, ville icke i sin man se den krassa realisten, som förhånade hennes drömlif, som nedref idealen och hänsynslöst styckade dem för att visa henne deras ohållbarhet och murkenhet, som fri och sorglös ville njuta *detta* lif, därför att han icke trodde på ett bättre.

Hade hon stigit nedåt? Der satt hon nu såsom förr omgifven af lyx och öfverflöd, iklädd den nya dräkt hennes moder låtit förfärdiga åt henne. Der satt hon, bondhustrun från Säterböle. Hennes försök att förfina Erik hade mött det hårdaste motstånd, han satte en ära i bibehållandet af sina bondvanor, och hans stolthet låg deri, att han tillhörde den sträfsamma underklassen. Ja, kärnfrisk var han, viljestark och löftesfast. Hans blick var klar, hans omdöme träffande, hon kunde icke neka att han hade rätt i mycket. Om han ogeneradt dryftade frågor, dem konvenans och vana bjödo att förtiga, var det därför att han beundrade naturen så högt, att intet deri syntes honom orent. Han var en man med karaktär, hon kunde icke neka det, hon hade aldrig hos honom upptäckt ett tecken till svaghet.

Nej, hon ville icke byta ut sitt enkla hem på

Säterböle mot ett hem i lyx som detta. Om han blott ville gifva henne ett löfte att beherska dessa utbrott af vrede, hvilka lika mycket förödmjukade som förskräckte henne. Hon skulle tro på detta löfte, som han aldrig skulle svika, ty hon kände honom.

Redan för längesedan hade hennes sjelfkritik kommit henne att inse det hon icke sjelf var utan fel. Många gånger hade hon föresatt sig att förändra sitt sätt emot honom, men hans så skoningslöst utslungade sanningar hade kommit henne att glömma alla goda föresatser. Hon insåg att hennes obetydliga, men bitande anspelningar på hans ofinhet, de bett hon riktat mot vännen John, mot underklassen i allmänhet hädanefter måste uteblifva. Hon ville allvarligt försöka, men hon var ej såsom han viljestark och konsekvent — skulle hon lyckas.

Elin Manhjelm's upprepade böner och sist och slutligen ett inbjudningsbref från Merys mor, hade pådrifvit hennes resa till hufvudstaden.

Fru Ryding var till en del blidkad. Härads-höfdingen hade beskrifvit Erik Paulssons utmärkta bibliotek, antagit att han var en insigtsfull man, och beklagat att han ej fick nöjet att göra herr Paulssons bekantskap. Elin och Alina täflade om att prisa trefnaden på Säterböle, förklarande att de önskade förnya besöket der, då kvalmet i staden ånyo öfverväldigade dem.

Fru Ryding, som begynte hoppas att Erik Paulsson kanske icke var den råa bonde hon hade tänkt sig, veknade småningom. Skandalen öfver Merys giftermål dryftades ej längre, den hade kanske aldrig varit så stor som hon misstänkte. En del bland Merys bekanta trodde henne vara gift med en fattig godsegare, en annan del trodde herr Paulsson vara förvaltare eller inspektor på ett större landtgodts. I det hela talades numera ganska litet derom.

I grunden höll fru Ryding varmt af sin dotter och Merys förändrade utseende slog henne med ånger. Kanske hade hennes tystnad och hårdhet bidragit dertill. Den bekymrade modern beslöt att godtgöra det hon möjligen felat och Mery fördes från nöje till nöje. Det var fru Rydings sätt att söka vinna en dotter som hon aldrig förstått, som hon aldrig med en mors klarseende öga sökt utforska. Hon hade sjelf i verldsvimlet fått ersättning för mycket i lifvet, skulle icke samma medel på dottren utöfva samma verkan. Mery följde gerna sin mors önskan, men att anförtro sig till denna mor föll henne icke in.

Häradshöfdingen, som utgjorde damernas trogne följeslagare, dolde ej ens det intresse Mery ingaf honom. Den utlofvade middagen, till hvilken han utom fru Ryding med dotter äfven inbjudit frökarna Grip och Manhjelm, var charmant. Han

skydde inga omkostnader, han hörde ej till de sparsamme och nu var han särskildt lifvad. De egenomliga åsigter och den naturfriska samtalsstenen, som umgänget med Erik bibringat Mery, spred i häradshöfdingens ögon ett pikant skimmer öfver henne, och han erfor stort nöje af konversationen med den unga frun.

Han förärade henne lika smakfulla blomsterbuketter som lifvade ögonkast. Men Mery suckade, Erik skulle ej alls vara svartsjuk, derom var hon öfvertygad. Svartsjuka förutsatte kärlek och Erik älskade henne ej. Häradshöfdingen var helt säkert icke så kall, hans kärlek var kanske ej så svår att vinna, om hon blott gaf honom en uppmuntrande blick, en sådan som hon många gånger gifvit Erik, utan att han bemärkt den, än mindre besvarat den.

Midt under det glädtiga samtalet kom den öfver henne så tung, tanken att han icke älskade henne. Men se på henne det kunde han såsom ingen annan. Den blicken var så fångslande och djup. Hvad brydde hon sig om andras blickar, de gledo henne förbi, hon gjorde sig ej möda att tolka dem.

Så hände det sig att hon längtade tillbaka till det enkla hemmet och till honom, som aldrig suttit vid ett öfverlastat middagsbord i hufvudstadens främsta hotell. Häradshöfdingen, som inbillade sig att han under måltiden helt och hållet upptog Me-

rys tankar, drack henne leende till. Han ansåg sig lycklig förklarade han, att nu med en ringa tack-samhetsgärd få återgälda den älskvärda gästfrihet fru Paulsson visat honom, då han hade det oför-gätliga nöjet att gästa det idylliska Säterböle.

Mery tackade med löje på läpparne, men hon tänkte på hur Erik med ironi skulle bemöta dylika artighetsfraser, hur han skulle bele den smickrande talaren. Efter middagen föreslog häradsböfvingen sina gäster att intaga kaffe vid kapellet i Esplanaden, der musik utfördes.

Det var i början af Juni månad och temligen ruskigt och kallt. Men största delen af hufvudstads-publiken hade ännu icke flyttat till sina egna eller hyrda sommarbostäder. Säsongen var ännu icke helt och hållet slut.

Det var så länge sedan Mery sett en dylik böljande människomassa, att det icke var utan intresse hon nu iakttog densamma. Hvilket brokigt vimmel. Och här hade hon mången gång promenerat utan att bemärka det som nu så bjert stack henne i ögonen, rangskilnad, fåfänga, bildningshögmöd, snobberi och behagsjuka.

Den noblare och förmögnare delen af publiken slog sig ned på sofforna i närheten af restauratio-nen, rekvirerande någon läskedryck, medan de mindre bemedlade helt anspråkslöst togo plats på de aflägsnare bänkarna. Mer eller mindre utstyrda

tjenstejungfrur, åtföljda af sina kavaljerer, stälde kosan till Runebergsplanaden, der de mera ogeneradt kunde drifva sitt oskyldiga koketteri och sin lilla kurtis. Utpyntade barn sprungo leende fram och tillbaka, eller skötos de fram i lätta korgvagnar af rödkindade barnflickor, som kastade smäktande blickar omkring sig.

För Mery syntes nu denna brokiga tafla i en ny dager. De extravaganta toaletterna föreföllo henne naturvidriga och det tycktes henne som om dessa snobbar och modedockor enkom kommit hit för att exponera en dyrbar dräkt, eller för att tillvinna sig smicker och uppmärksamhet. Hon önskade att fontänen, med sina afkylande strålar, kunde skölja bort något af den öfverförfining som lättja och öfverflöd framkallat. Och der gick den trasiga tiggaringen, der den lilla skoputsaren och der sprang tidningsgossen i sin slitna dräkt. Mery såg i dag med Eriks ögon och kände med hans känslor. Hon visste att han skulle säga: hur många läroverk kunde ej inrättas för folkets barn, om man afstode en del af detta öfverflöd för att gagna menskligheten.

Hon log ett hånfullt löje, som nästan liknade Eriks. Icke ens alla dessa eleganta toaletter voro tillkomna af öfverflödet, nej, fåfånga och behagsjuka togo ut sin rätt, äfven der man lånade medlen för dess tillfredsställande. Man skydde ej att ruinera

en stackars familjefar eller att lefva på andras bekostnad. Man blygdes ej att uppträda i en kostym tagen på skuld, men väl hade man blygts öfver att uppträda i en dräkt så enkel som Eriks. Nu tänkte hon åter på honom, hvad gjorde han nu, kanske arbetade han i mensklighetens tjenst, medan dessa verldsmenniskor sjelfviskt njöto sin tillvara.

Häradshöfdingen bjöd fru Ryding med dotter på kvällens konsert. Han var sjelfva artigheten och fru Ryding sjelfva tacksamheten. Men det hände Mery, att midt under de briljanta tonlöpningarna förirrade sig hennes tankar till fogelkonserten i Säterböle trädgård. Till den behöfde hon ej göra stor toalett. Der satt hon ogenerad och lyssnade till konsertens vexlande program. Solosång af trädgårds-sångaren, duett af finkar och kör af hundratal sångare. Den konserten tyckte också Erik om, fast han skrattade åt operasångerskornas granna driller, deras vidt uppspärade mun och halsbrytande löpningar. Han kunde tyvärr ej uppfatta konsten i någon form. Mery suckade, det sköna utom naturen förstod han ej.

Till Merys stora öfverraskning förklarade fru Ryding att hon ville följa sin dotter till Säterböle. Hon afskydde landtbacken och bondlifvet, det var sannt, men ett par dagars vistelse på landet skulle icke störa hennes lynnes jemvigt. Hon bad Mery ur sitt flickrum medtaga allt det hon önskade, den

lilla hvilsoffan, de dyrbara blomstervaserna, ja, allt som fanns derinne. Fru Rydings afsigt hade aldrig varit att helt och hållet öfvergifva sin dotter.

Hennes hemliga hopp var att Mery en dag skulle återvända, ångerfull och utledsen vid det lif hon fört i en krets, der det var en bildad kvinna omöjligt att trifvas. Hon hade hittills hoppats på en skilsmessa, men efter vännernas besök på Säterböle hade hon försökt att finna sig i situationen. Kanske Mery, när allt gick omkring, icke var fullt så olycklig som hon fruktade.

Mager och blek hade hon blifvit, stackars Mery, men grunden dertill kunde kanske sökas i andra orsaker än vantrefnad och ledsnad. Fru Ryding hade genast märkt det, vid första ögonkastet förstod hon hur det nu stod till med dottern, alltför många månader kunde det numera ej dröja. Kanske kunde barnet blifva den länk, som uppehöll den unga moderns mod.

Mery rodnade vid tanken på hur hennes mor denna gång träffat sanningen. Hon hade för icke länge sedan stått i begrepp att återvända till hemmet, att för alltid öfvergifva Erik, men så hade han kommit med den der alltbesegrande blicken. Hon skulle blygts vid minnet af att han så lätt besegrat henne, om icke upptäckten af det der andra kommit henne till hjälp. Nu hade hon ej längre rättighet att låta sjelfviskheten tala, hon hade hädanefter

en annans framtid sig ombetrodd, och därför talade hon icke längre om skilsmessa.

Lycklig var hon ju ej, i den mening hon tänkt sig framtiden. Men olycklig var hon ej heller. Hennes kärlek till Erik stod orubblig, den hade blifvit pröfvad genom hårdhet, genom grofhet och kall-sinnighet. Den stod dock fast, det var en gåta, som hon ej sjelf kunde lösa. Var det möjligt att en kärlek utan genkärlek kunde fortbestå. Var det möjligt att upptäckten af hans osympatiska sidor ej kväfde kärleken och lemnade rum för ovilja och förakt. På de framkastade spörjsmålen fick hon aldrig något svar, hvarför också grubbla öfver det outgrundliga. Endast det stod klart för henne, att om han till gengäld för hennes beundran gifvit henne tillbaka ett ringa grand af kärlek, så hade hon varit lycklig. Men det skulle han aldrig gifva, aldrig, det kände hon.

Egentliga bevekelsegrunden till fru Rydings besök på Säterböle var nyfikenhet att göra svärsonens bekantskap, men det aktade hon sig att häntyda på. Hon ville tydligen låta påskina att endast deltagande och ömhet för dottern dikterat hennes beslut. Och Mery gladde sig uppriktigt öfver sin mors förändrade tänkesätt och den välvilja, som nu gaf sig luft i både ord och handling. Icke ens i sina djerfvaste drömmar hade Mery vågat hoppas

en så hastig omkastning i moderns hittills reserverade hållning.

Men hon fruktade icke så litet det stundande mötet mellan Erik och fru Ryding. Hon kände alltför väl Eriks robusta uppträdande, hans kantiga rörelser, hans bristande uppmärksamhet emot damer och hans ogenerade sätt att skämta med allmogegummorna. Det kunde falla honom in att resa till Rokärr och lemna hemmet, såsom han gjorde den gången hennes vänner besökte henne. Engång måste ju sammanträffandet ega rum, bättre att det skedde nu än framdeles.

Tankspridd och utan någon glädjeyttring emottog Mery den blomsterbukett häradshöfdingen räckte henne då hon steg in i jernvägskupén. Den varma handtryckning han gaf henne i afskedets stund märkte hon icke, än mindre besvarade den. Elin och Alina vinkade ett sorgset farväl och tåget satte sig i gång. Fru Ryding nickade och log, om ett par dagar kom hon tillbaka. Usch, den tråkiga landsbygden, hon kunde aldrig begripa att folk trufdes sommar efter sommar i en bondgård.

Fru Ryding började med flödande vältalighet för dottern beskrifva om sin vistelse i Italien, men den unga frun lyssnade blott till hälften dertill, upptagen som hon var af tanken på det stundande mötet. Hon kände de stora fordringar hennes mor stälde på umgängeslivet, hennes svaghet för fraser

och komplimanger, men hon visste också att skämt och till och med litet djerfhet i hög grad intresserade denna verldsdam. Erik kunde skämta både lekande och hvasst, om hon blott förstod att anslå den rätta tonen. Men lugn kunde hon icke vara, och ju närmare hon nalkades målet för färden, desto högre steg färgen på hennes kinder.

Se der stod han väntande vid stationen. Mery fick hjertklappning, nu gälde det. Hon, som nyli- gen sett hufvudstadens elegante unge män, märkte strax bristerna i Eriks något tarfliga drägt. Det stack henne nu bjertare än någonsin i ögonen att han var bonde, och hon såg litet skygt bort till sin mor. Anade fru Ryding att denne man var Erik. Ingalunda, hon märkte honom ej ens. Och dock stod han der så ståtlig och välväxt. Om en välvillig slump till först läte hennes mor se in i de vackra talande ögonen, så skulle hon mindre observera den landtliga drägten. Det småleende Erik genom kupéfönstret sände Mery kom hennes hjerta att klappa af fröjd. Hon var så glad, så glad att återse honom.

Erik sprang upp i kupén, hade Mery några effekter att bära? Hon gick fram och kyste honom. „Min mor“, presenterade hon och hon tyckte nästan att orden fastnade henne i halsen. Det hade kanske varit gynsammare om mötet skett i hemmet, men det stod icke att ändra och var ej heller tid att

reflektera. Lyckligtvis blef Erik alls icke förvirrad, han såg ej ens missnöjd ut, han räckte helt enkelt fru Ryding handen med ett okonstladt „välkommen“.

Han sysslade en stund med att inpacka effekterna i jagtkärran, derefter bjöd han fru Ryding handen och hjälpte henne upp i åkdonet. Mery andades lättare, det var ju icke så galet. Hon stälde det så, att Erik och hennes mor intogo de främsta platserna. Hon önskade att ett samtal dem emellan skulle uppstå och Erik saknade minsann ej ämnen. Hon fruktade blott att han skulle komma fram med den förfärliga frågan om öfverklass och underklass, eller äktenskapsfrågan, eller religionsfrågan. Då vore allt förloradt, moderns ynnest förverkad, allt hopp om sämja ute. Hon lyssnade med spänd uppmärksamhet.

— Det gläder mig att Mery ser uppiggad ut, hörde hon Erik säga och hon tyckte att det var en god början.

— En ung kvinna är alltid uppiggad då hon vinner beundrare.

— Törs jag fråga hvem det är, som är nog djerf att våga uppträda som Merys beundrare?

Det var lugnande att han slagit in i den gläd-tiga samtalstonen.

— Hvarför icke, det är härads höfding Snäckinger, han som hade den oturen att ej få göra göra, fru Ryding tvekade om det pronomen hon

borde begagna, men fann sig snart, göra din bekantskap.

— Kanske var det tur. Om han känt mig hade han troligen ej så öppet vågat uppträda som min hustrus beundrare.

— Du är svartsjuk?

— Kanhända. Den frågan kan Mery helst besvara. Han vände sig med ett egendomligt leende till Mery. Du påpekar ständigt mitt sydländska temperament, är jag äfven svartsjuk som Othello?

— Om du är det, inföll fru Ryding skrattande, så bränn då den blomsterbukett Mery bär, den är en gåfva af häradshöfdingen.

— Hellre bränner jag rivalen.

— Om han kan besegras.

Erik skrattade.

— Jag är van att segra.

Mery märkte att hennes mor var road, Erik hade af en slump hittat den rätta tonen och fru Ryding fortfor skämtande:

— Jag trodde icke att så stor sjelftillit och egenkärlek rymdes

— Under bondjackan. Det är just bonden som är egenkär. Här kom en lätt anstrykning af ironi i tonen. Den bildade är för mycket upplyst att nära en så ful känsla.

Det klack till i Mery, samtalet hotade att taga

en farlig vändning, men lyckligtvis förstod fru Ryding ej det hån som låg i Eriks ord.

— Du erkänner villigt dina fel, fortfor hon i samma ton.

— Hvarför skulle jag förneka dem. De bildade, för hvilka jag ödmjukt böjer mig, tala med skäl om „bondhögmod“, „bonddryghet“, „bondsturskhet“, „bondenfald“.

Mery vågade knappast andas, men drog ett lättnadens andetag då bitterheten i Eriks ord gled moderns uppfattning förbi.

— Och hvilka af dessa fel ha fallit dig till del?

— Bondenfalden och möjligen äfven litet bondsturskhet.

— Men dessa fel skola vi hjälpa dig att utplåna.

— Det gläder mig, det vore ej den första tjänst öfverklassen bevisat oss vanlottade underklassare.

Merys hjerta klappade ånyo och denna gång än högre. Hvarför kom han ständigt och åter ständigt in på detta område. Hans tankar upptogos så helt af undertryckta rättigheter, af förtryck och förbiseende, att han tidt och ofta måste gifva luft deråt. Men fru Ryding, som endast bokstafligen uppfattade hans yttranden, fortfor att naivt uttala sina egna åsigter.

— Du har rätt. Den bättre klassens uppoffringar för den sämre klassens bildande äro verkliga

beundransvärda. Fortgår arbetet såsom det börjat, så få vi i en snar framtid en något så när hyfsad allmoge.

Mery önskade att de nu varit framme vid Säterböle. Hon, som visste att denna fråga var en af Eriks lifsfrågor, fruktade att moderns konservativa åskådning kunde bringa hans blod i svallning, men hon såg honom endast le ett betydelsefullt leende.

— Vår tacksamhet mot den *bättre* klassen är också obegränsad. Om den under århundraden tillägnat sig allt, kunskap, makt, pengar, anseende, så har den genom folkskolan godtgjort mycket. Bönderna hafva fått tillåtelse att af egna medel bygga skolor och att af egna medel bidra till lärarepersonalens aflöning. Kunna vi fordra mer, vi *sämre*.

Fru Ryding såg tvekande ut. Hon visste ej om hon numera kunde taga Erik efter orden. Hans röst lät litet sträf, tyckte hon.

— Det vore dessutom ej utan fara att alltför brådstörtadt bibringa massan större kunskaper, fortfarande han, allmogemännen kunde då glömma den underdånighet de äro skyldiga öfverklassen och fordra rättigheter, som kunde ställa herremännen i skuggan.

Mery gladdes att de nu voro framme. Ett fortsatt samtal skulle utan tvifvel väckt fru Rydings

misstankar och kommit henne att förstå den dolda meningen i Eriks ord.

Fru Ryding fann sig sviken. Hon kunde ej finna Merys hem så trefligt som Elin beskrifvit detsamma. Det var mer än landtligt, det var tarfligt. Men med tillsats af en och annan fåtölj, soffa och trymå kunde det betydligt upphjelpas. Hon hade erbjudit Mery möblerna från hennes forna flickrum, med första lägenhet skulle hon tillsända henne dem. Stackars Mery, hon hade felat, men så hade hon ock fått lida följderna deraf. Så tarfligt, så fattigt, stackars Mery.

Lyckligtvis bar det hela ej helt och hållet prägnen af en bondgård. Byggnaden var gulbrun, icke röd, och så odlade man blommor. Fru Ryding stod vid det öppna fönstret och såg ut i trädgården. Minsann var det ej stil i anläggningen. Antagligen var det Merys fina smak som här gjort sig gällande, eller hade hon tagit trädgårdsmästare från hufvudstaden. Då Mery endast smålog, tillade fru Ryding att det ingalunda kunde vara Erik som åstadkommit detta. Dertill var hans smak troligen alltför litet odlad.

I detsamma såg hon Erik i trädgården. Han böjde sig nästan smeksamt öfver blomsterstänglarna och tycktes med förnöjelse inandas narcissernas doft. Mery, som såg sin mors förvåning, blef nästan vältalig. Hon berättade att Erik icke allenast planlagt

anläggningen, utan ock med egna händer upparbetat jorden, att detta vackra och förädlande arbete var hans älsklingsnöje. Han var så olik andra unge män, som ofta hade sin lust i dåliga tidsfördrif. Han var långt bättre än mången af dem, som fraserande om själsbildande nöjen, i tysthet trampade moral och dygd under fötterna.

Fru Ryding gaf sin dotter en blick full af medömkan. Hennes inrotade fördom mot Erik och den klass han tillhörde kunde ej med några ord utplånas. Hon kunde ej nog förundra sig öfver Mery, som ännu, efter nio månaders äktenskap, fortfor att beundra sin man. I alla fall var denne man icke annat än en bonde, om också en beläst och duglig sådan. Men landtlifvet hade förslöat Merys urskilningsförmåga och icke så litet depraverat henne. Mätte hennes ögon aldrig öppnas för det osympatiska hos den klass dit hon nedstigit.

Mor och dotter följdes åt till trädgården, och när fru Ryding uttalade sin beundran öfver de vackra narcisserna, bröt Erik några af de vackraste och räckte henne dem. Denna så naturliga uppmärksamhet tolkades af fru Ryding som en yttring af galanteri och hon mottog blommorna med ett förvånadt, men gillande leende. Hvem hade lärt honom sådant. Hur förstod denne man, som aldrig rört sig i ett finare samkväm, hvad uppmärksamhet och belevnhet fordrade. Han hade utan tvifvel

läst bildande skönliteratur och med hjälp af en snabb uppfattning lärt sig ett och annat.

— Så vackra blommor hade vi ej på Ringnäs, smålog Mery, och jag tror för öfrigt att Säterböle icke uppväcker några obehagliga Ringnäs minnen.

— Ingalunda, här kan jag trifvas godt åtminstone ett par dagar. Ringnäs föreföll mig som en straffanstalt.

— För hvilket brott? frågade Erik.

— Kanske för nöjeslystnaden, om den är ett brott.

— Den är åtminstone en galenskap, om den upptager hela vårt intresse.

— Men du, såväl som vi andra, känner väl stundom behof af att roa dig.

— Det känner jag, jag är ung och lefnadsglad.

— Och ditt bästa nöje är

— Umgänget med mina böcker, umgänget med lika tänkande personer, umgänget med naturen.

— Jag hoppas att ditt umgänge icke inskränker sig endast till naturen. Du och Mery umgås naturligtvis hos brukspatronens?

Mery rodnade och Erik skrattade.

— Jag har ej vågat göra min uppvaktning hos brukspatronens. Jag inser att han och hans familj stå så högt öfver mig.

— Men för Merys skull

— Stackars Mery måste försaka mycket för sin mans människoskygghets och otymplighets skull.

— Så kan det icke fortgå. Om det generar dig att umgås med traktens mera framstående medlemmar, så kan Mery sköta umgänget för er båda.

— Det står henne fritt, men hvad vinner hon derpå?

— Hvad hon vinner i umgänget med sina likar, frågar du. Konversationsvana, klarhet och inblick i tidens frågor.

Här brast Erik i ett så muntert skratt, att Mery smittades deraf. Fru Ryding blef stött.

— Men betänk att i denna vrå af verlden glömmar min dotter konsten att uppträda med elegans och ledighet.

— I hvilka lifsfrågor fick du en klarare inblick Mery, då dina vänner i vintras besökte dig, frågade Erik med skälmsk blick, och kring hvilket allvarligt ämne rörde sig er konversation?

Mery blef förlägen.

— Det var helt säkert en förlust för mig, att nödgas försaka nyttan af det *lärorika* besöket.

Fru Ryding gaf sin svärson en öfverlägsen blick, hon tänkte att litet verldsvana kunde göra äfven honom godt.

— Jag har ej längtat att göra några besök, förklarade Mery, det utgör mitt största nöje då Erik om kvällarna läser högt för mig.

I tysthet beklagade fru Ryding sin dotter, som kunde finna nöje i något så alldagligt.

— Nåja, sade hon betänksamt, familjelifvet har sin trefnad, der det råder sympati emellan kontrahenterna.

Erik såg på Mery så betydelsefullt, att det blef henne pinsamt.

— Hvarför skulle Mery ledsnat vid mitt sällskap, smekmånaden är ju knappast slut.

Fru Ryding såg förvånad först på sin dotter, derefter på sin svärson, de voro då verkligen lyckliga dessa två.

— Ja, jag hoppas att kärleken länge må bestå, sade hon.

— Det gör den, försäkrade Erik trovärdigt, kärleken är en gnista från himlen, den kan ej slockna.

Mery böjde sig öfver en blomma, på det att modern ej skulle se hennes röda ögonlock nu, då tårarna så våldsamt trängde på. Fru Ryding märkte ingenting, skälfnigen i Merys läppar observerade hon ej, det hvassa i Eriks ord undgick henne, hon såg belåten ut. Då det nu engång var så att hennes dotter kunde hålla af denne Erik Paulsson, så var det glädjande att hennes kärlek var besvarad. I den vägen kunde fru Ryding nu vara lugn. Och icke så litet stolt öfver sin iakttagelseförmåga följde hon sin dotter in.

Fru Ryding triftes godt på Säterböle tre långa dagar. Hon hade full sysselsättning med att undersöka skafferi och skåp. Alltför stora förråd hade hennes dotter icke, hon skulle ej ens kunnat bjuda brukspatronens på en anspråkslös middag. Men hvad lönade det att beklaga stackars Mery, som blott leende förklarade att det ej var ett öfverflödigt uppdukadt bord som gjorde äktenskapet lyckligt. Hon hade under dessa nio månader lært sig att föredraga den enkla bondmaten framför herskapskökets konstlade anrättningar.

Medan fru Ryding fortsatte sin inventering, försökte hon utgrunda hvarifrån hennes dotters plebejska anlag härstammade. I den vägen fanns det då intet ärftligt på mödernet. Fru Rydings förfäder voro nobelt folk, med fint utpräglad smak. Hon sjelf var en kvinna, som fullt förstod att uppskatta matbordets värde. Men hon påminde sig att hennes man utgått från bondeslägt, hans farfar och farmor hade lefvat af potatis och gröt. Stackars Mery hade fått den afskyvärda bondsmaken i arf af dem.

Det omtalade biblioteket förstod fru Ryding sig i det hela icke på. Der fanns böcker, hvars innehåll för henne var alldeles obegripligt. Hon frågade litet otåligt efter den skönliterära afdelningen, den kunde hon åtminstone bedöma. När Erik förklarade att en sådan afdelning ej fanns, uttryckte hans

svärmor genom en medlidsam gest sitt ogillande af denna lucka i svärsonens bildning. Var det endast torr vetenskaplig litteratur han bjöd sin unga hustru, i sanning ett mindre uppiggande nöje.

— Jag hoppas att denna lucka i ditt bokskåp ej härrör af bristande intresse för den innehållsrika moderna skönlitteraturen.

Erik vexlade en blick med Mery. Han påminde sig det långa samtal de fört i denna fråga. Ett samtal, som redan då bort lära Mery inse olikheten i deras uppfattning och åskådning.

— Skönliterära arbeten äro alldeles nödvändiga i ett bildadt hem, fortfor fru Ryding, och jag vill skicka Mery en hop valda arbeten i den vägen.

Erik tackade med ett spefullt löje på läpparna.

— En dylik läsning är lika välgörande för dig sjelf som för Mery och — barnet, som vi skola gifva en dyrbar uppfostran.

— En duglig uppfostran, rättade Erik.

— Jag hoppas att den lillas böjelse kommer att luta åt någon af de sköna konsterna. Min släkt har röjt märkbara artistiska anlag. Jag hoppas, om det är en gosse, att han blir skulptör.

— Eller skomakare.

Fru Ryding ryckte till.

— Hvad hvad, hörde jag rätt?

— Antagligen. Jag yttrade att om min son

lär sig att rätt uppfatta människokroppens bygnad, kunde han egna sig åt skomakeri hellre än skulptur.

— Konstnär eller handtverkare, fru Ryding höjde axlarne, du tyckes skatta deras värde lika högt.

— Icke deras människovärde, det kunde hända att skomakaren, hvad sjäsegenskaper beträffar står högt öfver konstnären eller tvärtom. Men hvad deras handtverk vidkommer, kunna de mätas med hvarandra. Ett par välsittande skor äro angenäma för fötterna, en välmålade tafla angenäm för ögat. Båda ha uppfyllt sitt ändamål, med den skilnad att taflan är en prydnad, en lyxartikel, då deremot skorna måste räknas till nödvändighetsartiklarna. Och i sådant fall är skomakaren förmer än konstnären, han gagnar menskligheten.

Fru Ryding smålog öfverlägset. Det tjenade till ingenting att motsäga honom. Man måste öfverse med denne man, som sett så litet af världen.

— Hur högt du än må skatta en handtverkarens yrke, så kommer min dotters son aldrig att räknas till detta skrå.

— Det vågar jag icke heller hoppas, det fordras ej så liten talang, det fordras konstnärsskap, att göra ett par välsittande benkläder eller ett par lämpliga skodon.

— Hvarför i förtid resonnera om denna sak. När gossen studerat har han tillräckligt urskilning att icke välja ett handtverkareyrke till sitt lefnadsmål.

— Jag vore stolt öfver om min son icke täflade om att intränga på den öfverbefolkade tjänstemannabanan.

Trots sin föresats började fru Ryding känna sig mankerad.

— Jag hoppas att det blir en dotter, sade hon.

— Lika godt, då låta vi henne genomgå samskolan och lära henne litet manlighet.

— Men Erik, en manlig kvinna är ett oting och samskolan lär intet annat än farliga frihetsidéer och sjelfsväld.

Erik, som i dag var vid godt lynne, beslöt att genom sina radikala bondåsigter pröfva sin svärmor.

— Frihetsidéer och sjelfständighet kunna icke nog tidigt inskärpas, och en kvinna är långt mera tilldragande då hon trotsigt höjer sitt hufvud, än då hon sänker sina tårfyllda ögon.

— Jag hoppas att hon ärfver Merys kvinnlighet.

— Merys känslsamhet kanske. Vi skola gifva henne något verkligt nyttigt att tänka på och att sträfva till. Hon kunde blifva trädgårdsmästare, eller bagare, eller bokhandlare.

Fru Ryding var förnärad. Det var mer än oartigt att Erik så ville förgifta hennes sista dag på Säterböle. Hon kunde ej underlåta att deltagande hviska till sin dotter: stackars min Mery! Men då

Mery förklarade att det Erik nu pratade ej var så allvarligt menadt, att han nog tog hänsyn till sin hustrus önsknningar, så lugnade sig den upprörda frun. Det var troligen endast bondskryt af Erik att vilja spela den bestämmande.

Men för att lugna modern talade Mery mot sin öfvertygelse. Hon viste alltför väl att Erik aldrig skulle svika sina grundsatser, att hans åsigter stodo orubbliga, att om det gälde så var det hon som måste vika. Hennes mor kunde ej ana att hon, den förr så oböjliga, låtit böja sig. Hon skulle aldrig få en aning derom.

Det kändes stundom tungt att icke ega en enda vän till hvilken hon med förtroende kunde sluta sig, tungt att ensam bära lifvets missräkning. Men hon hade af egen fri vilja valt sin lott, därför måste hon lära sig att med resignation bära den. Hädanefter skulle hennes lifsuppgift blifva den, att genom fördragsamhet och eftergifter skingra de mörka molnen och att om möjligt, åtminstone stundtals, få se en glimt af solljus och lycka. Lycka! Var det icke ett ord dikteradt af illusionen, fanns det i verkligheten någonting som kunde kallas så.

Tanken på en kamp mot Erik hade hon för länge sedan uppgifvit. De första drabbningarna hade lagt i dagen den ojemna fördelning af stridskrafter, som fallit dem till del. Han hade tillvunnit sig segern på ett sätt, som hon aldrig skulle glömma.

Att skiljas från Erik tänkte hon numera icke på. Han hade tyvärr rätt, då han med sin odrägliga tvärsäkerhet påstod att hon skulle sakna honom. Hon skulle ej allenast sakna honom, hon skulle tråna till döds efter en blick af honom.

Om man bjudit henne hela världens skatter, hade hon ej nu velat följa sin mor för att dröja hos henne. De två hade icke heller förstått hvarandra. Hur kom det sig att ingen förstod henne, att ingen kunde älska henne. Dertill bar hon tro- ligen sjelf skulden, hon hade varit för sjelfkär, för trotsig, för egoistisk. Härefter måste det blifva an- norlunda.

Att vinna kärlek är måhända konsten att ställa sig sjelf i andra rummet. Hennes intresse fick ej längre koncentrera sig kring det egna jaget, nu hade hon barnet att tänka på. Den kära, ännu okända lilla, skulle lära att älska henne och hon ville gifva en obegränsad genkärlek. Barnet skulle åtminstone ej visa hennes kärlek tillbaka, icke besvara den med köld eller likgiltighet. Genom barnet skulle hon lefva upp på nytt.

När Erik vid afskedet räckte fru Ryding en smakfull blomsterbukett, blidkades den lättrörda frun betydligt och när han under muntert samtal följde henne till jernvägsstationen, kom hon ej längre ihåg dispyten om skomakare och konstnär? Att hennes

dotter stigit nedåt var obestridligt, men barnet måste föras uppåt igen.

Hon vinkade genom kupéfönstret.

— Jag kommer igen, Erik Paulsson, och då bringar jag den lilla en välkommen faddergåfva. Det är icke du, ej heller Mery, det är den lilla som blir min skyddsling.

Erik smålog. Den stora frågan kunde hvila ännu en lång, lång tid. Först efter femton eller tjugu år behöfde han utkämpa bataljen om barnets lefnadsbana.

Under Eriks frånvaro dukade Mery kaffebordet i trädgården. Det var så stilla och varmt under det blommande äppelträdet. Sländorna surrade, bofinken drillade och en gul fjäril hvilade på narcissbuketten, som Mery stält på bordet. Sjelf sydde hon på ett, det allra näpnaste lilla linne. Hon måste taga tiden i akt, hon hade så mycket inomhus att utträtta. Ett sysslolöst och lättjefullt lif förde hon icke längre. Det var lyckligt att sysselsättningen hämmade ändamålslösa grubblerier.

Ännu stormade tidtals inom henne de många tunga frågorna: hvarför älskar han mig icke, är detta den drömda sällheten, finns det någon lycka, hvar skall man söka den, nedåt eller uppåt?

Erik kom hvislande. Hon hade önskat att han kommit annorlunda, men hon gjorde ingen häntydning derpå. Han helsade från fru Ryding, men det

treffliga kaffebordet tycktes han ej märka. Det som förvånade och glädde Mery var, att han förde sin stol närmare hennes.

— Du vet att jag aldrig säger artigheter, Mery, men nu säger jag uppriktigt att jag saknade dig. Det var snällt af dig att ej dröja längre i staden.

När Mery gaf honom en tacksam blick, fruktade han kanske att hon kunde misstyda hans ord.

— Det är vanan, endast vanan att se hvarandra, som vållar saknaden.

Förr skulle hon brusat upp vid en dylik förklaring, nu försökte hon att le.

— Men vanan kan också alstra leda, därför ämnar jag resa ibland.

— Jag tror du skulle sakna hemmets verksamhet Mery. Du har stigit betydligt uppåt, du har blifvit arbetsam.

— Och du?

— Också jag har stigit uppåt, han såg på henne med en lång vänlig blick, jag har ändtligen lärt mig att beherska mig. Tro mig Mery, ett rått utbrott af min vrede behöfver du härefter ej frukta, det vore att stiga nedåt och det tillåter jag mig ej.

Inom Mery uppsteg en svallvåg af tacksamhet och glädje, men hon gaf honom ej en smekning, ej ett ord till tack. Han skulle alltid numera se henne lugn.

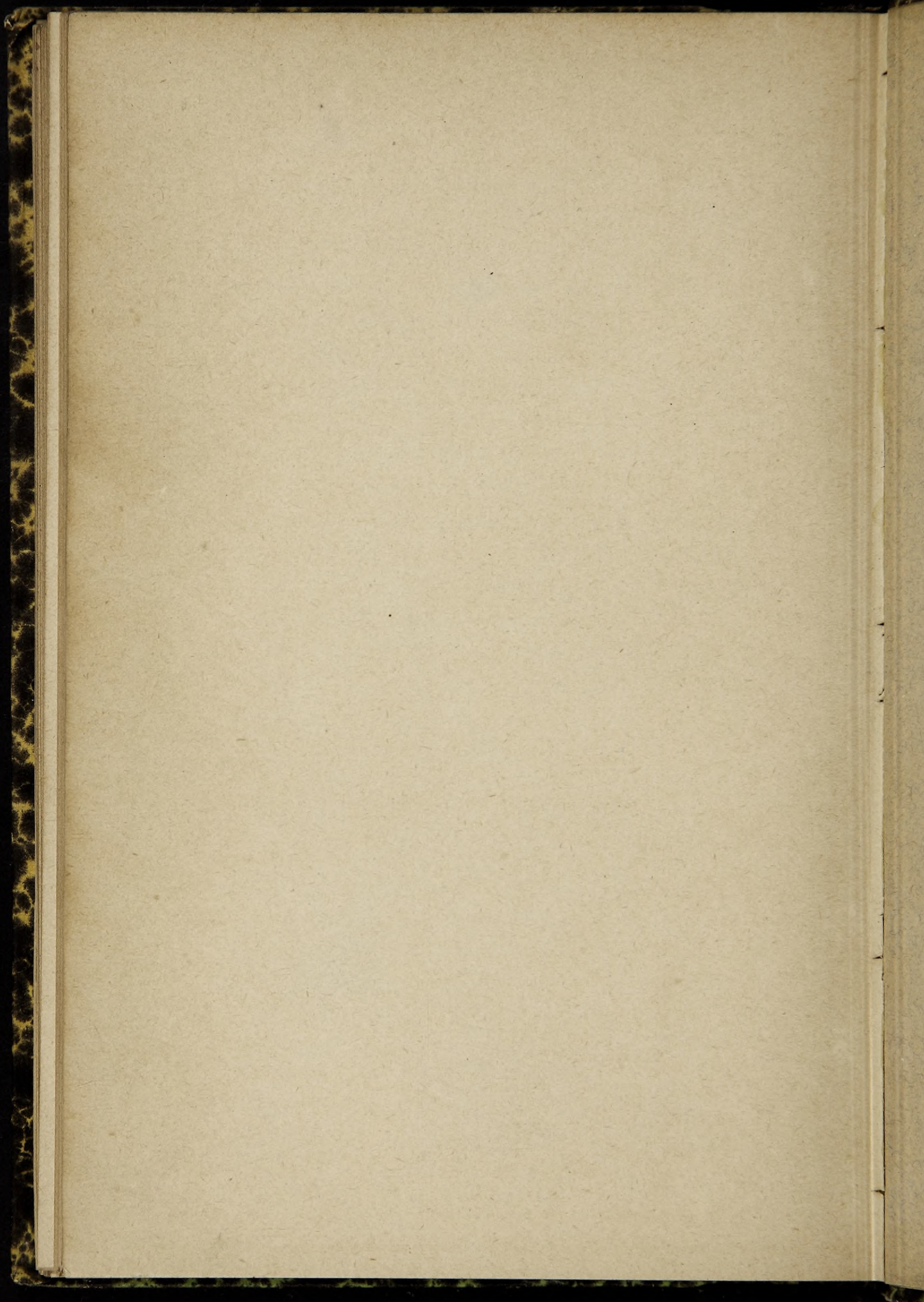
Något som sällan inträffade skedde nu, han kyste henne.

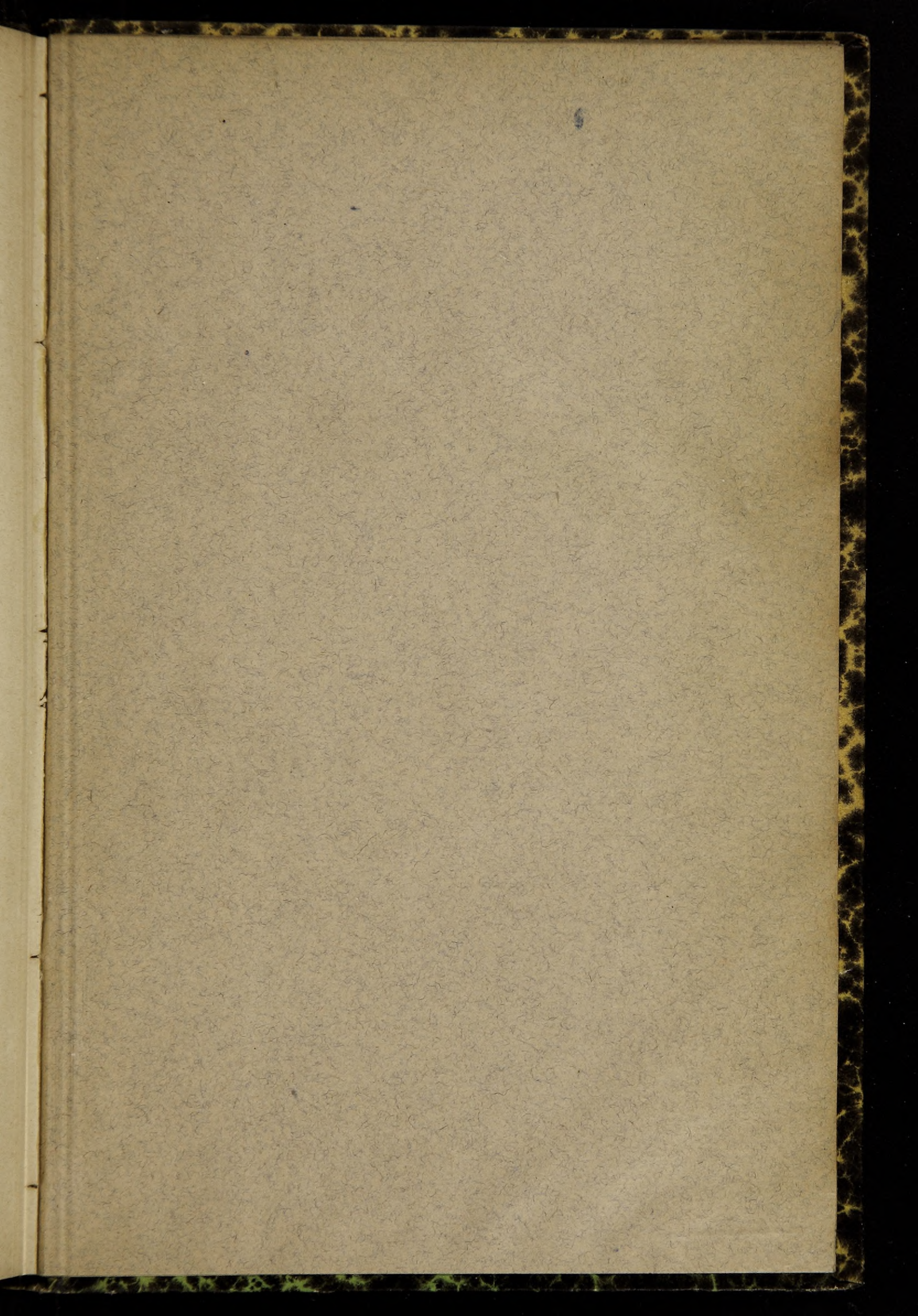
Hon viste alltför väl att den kyssen gälde hans barns mor, icke den kvinna han öfver allting älskade. Det var ej så hon hade tänkt sig det, men hennes flickfantasi hade måhända stigit för högt uppåt, kanske var det välgörande att hans realistiska åskådning dragit den nedåt.

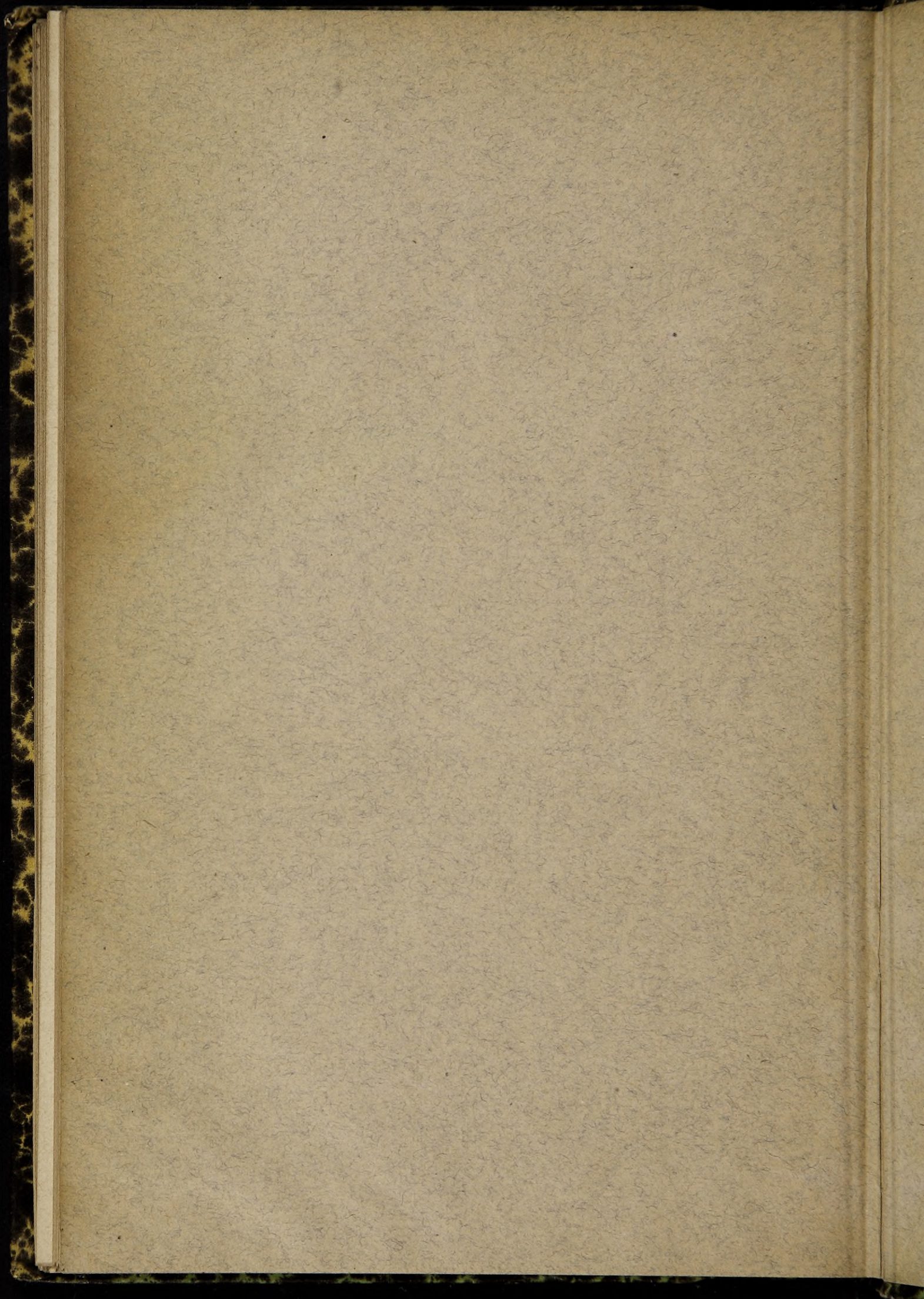
— Servera mig en välfylld kopp kaffe, Mery, jag är hungrig som ett roflystet vilddjur och din brödkorg är i fara, jag tömmer den.

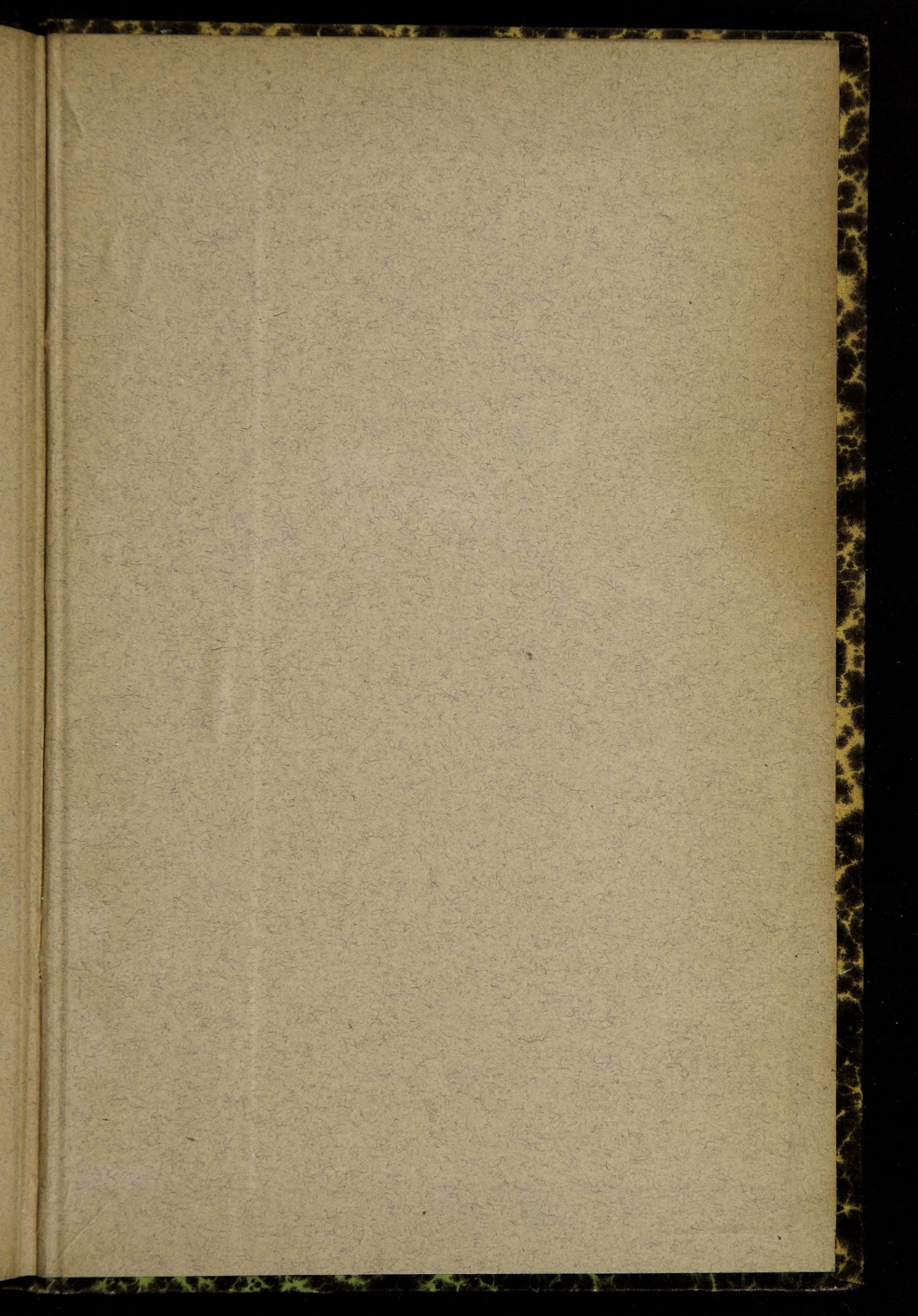
Slut.

På G. W. Edlunds förlag

har utkommit:

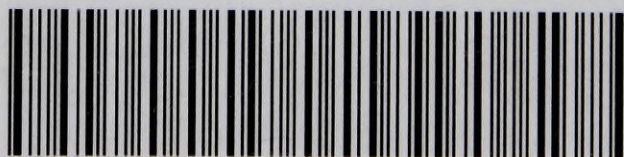
- Ett halfår i Nya Verlden.** Strödda
resebilder från Förenta Staterna af
Alexandra Gripenberg *Imf.* 3: 50.
- I utvecklingstid.** Berättelse af *Tea*. „ 2: 25.
- Luba.** En studie af *Daniel Sten* . . „ 1: 75.
- Ett giftermål.** Roman af *Gerda*
von Mickvitz „ 5: —
- Mot Fyren.** Berättelse från nyländ-
ska skären af *P. Nordmann* . . . „ 1: 75.
- Romantiska öden.** En skildring
från tiden närmast efter 1808—9
årens krig af *Draba Werna*. Med
en fotolitografi „ 3: 50.

Till jul utkomma:

Två Finskors lustvandringar II.
Resor i Orienten af *A—i—a*.

Hvardagslag. Skizzer från nu och förr
af *Maria*.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400875309